

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
„КЛИСУРА РЕКЕ МИЛЕШЕВКЕ”**

-НАЦРТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА-

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ
INSTITUTE OF ARCHITECTURE AND URBAN & SPATIAL PLANNING OF SERBIA

Београд, април 2019. године

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „КЛИСУРА РЕКЕ МИЛЕШЕВКЕ”**

Носилац израде:

МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

Извршиоци:

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ

Директор

др Саша Милијић, научни саветник

GeoGIS konsultanti d.o.o.

Директор

Ђорђе Нинков

Београд, април 2019. године

РАДНИ ТИМ ЗА ИЗРАДУ
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „КЛИСУРА РЕКЕ МИЛЕШЕВКЕ”

Руководни тим:

одговорни планери:

др Никола Крунић, број лиценце 100 0189 11
дипл. просторни планер

МП

др Саша Милијић, број лиценце 100 0007 03
дипл. просторни планер

МП

одговорни урбаниста (детаљна разрада):

др Божидар Манић, број лиценце 200 1101 08
дипл. инж. арх.,

МП

Синтезни тим:	др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Божидар Васиљевић, дипл. географ др Саша Милијић, дипл. просторни планер Олгица Бакић, дипл. просторни планер
Шири радни тим:	
<i>КОНЦЕПТ ОДРЖИВОГ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ</i>	др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Божидар Васиљевић, дипл. географ др Саша Милијић, дипл. просторни планер Велько Бојовић, дипл. просторни планер
<i>ДЕТАЉНА РАЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА</i>	др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Милорад Обрадовић, МА, дипл. инж. арх. Олгица Бакић, дипл. просторни планер др Никола Крунић, дипл. просторни планер Светозар Теофиловић, дипл. инж. грађ. Бранислав Котрањац, дипл. арх. техн. Љиљана Вуковић, дипл. инж. телеком Слободан Миљанић, дипл. инж. електро.

<i>ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ, ПРЕДЕЛА И НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА</i>	Божидар Васиљевић, дипл. географ Љубиша Безбрадица, МА дипл. инж шум. др Божидар Манић, дипл. инж. арх.
<i>РАЗВОЈ ТУРИЗМА</i>	др Саша Милијић, дипл. просторни планер Милорад Обрадовић, МА, дипл. инж. арх.
<i>РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА, МРЕЖА НАСЕЉА, СТАНОВНИШТВО И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ</i>	Александра Гајић, МА дипл. просторни планер
<i>ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА (пољопривреда, шумарство и експлоатација минералних сировина)</i>	Александра Гајић, МА дипл. просторни планер Божидар Васиљевић, дипл. географ Љубиша Безбрадица, МА дипл. инж шум. Олгица Бакић, дипл. просторни планер др Никола Крунић, дипл. просторни планер
<i>ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ</i>	Олгица Бакић, дипл. просторни планер Радован Јовановић дипл. инж. телеком др Марина Ненковић-Ризнић, дипл. просторни планер
<i>КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ЗА ОДБРАНУ И У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА</i>	др Никола Крунић, дипл. просторни планер
<i>СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА</i>	др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. др Саша Милијић, дипл. просторни планер Божидар Васиљевић, дипл. географ
<i>БАЗА ПРОСТОРНИХ ПОДАТАКА (ГИС), РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА и КАРТЕ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ</i>	Олгица Бакић, дипл. просторни планер Божидар Васиљевић, дипл. географ др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Милорад Обрадовић, МА, дипл. инж. арх.

САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	4
1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ГРАНИЦЕ ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	4
1.1. Територијални обухват подручја Просторног плана.....	4
1.2. Положај и основне одлике подручја Просторног плана	4
1.3. Граница подручја Просторног плана	7
1.4. Границе целина и потцелина посебне намене.....	8
1.5. Посебне намене подручја Просторног плана	10
2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА	10
2.1. Просторни планови	10
2.1.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године	10
(„Службени гласник РС”, 88/10)	10
2.2.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа („Службени гласник РС”, број 1/13)	11
2.2.3. Остала значајна планска документа.....	11
3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА.....	12
3.1. Посебне намене подручја	12
3.1.1. Заштита природе, природних вредности и предела	12
3.1.2. Заштита непокретних културних добара.....	14
3.2. Друге намене на подручју Просторног плана	15
3.2.1. Природни ресурси	15
3.2.2. Становништво, мрежа насеља и јавне службе.....	18
3.2.3. Туризам.....	19
3.2.4. Инфраструктурни системи	21
3.2.5. Заштита животне средине.....	23
3.2.6. Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље	24
и у ванредним ситуацијама.....	24
3.3. Синтезни приказ потенцијала и ограничења.....	25
просторног развоја подручја посебне намене	25
II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	26
1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....	26
2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....	26
3. РЕГИОНАЛНИ ПОЛОЖАЈ И АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	27
4. КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	28
4.1 Општа концепција.....	28
4.2 Полазишта и принципи за релативизацију конфликтних интереса	29
III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	30
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	30
1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ.....	30
3.1.1. Режији заштите природе у границама СРП „Клисура реке Милешевке”	30
3.1.2. Режији заштите природе у границама СП „Слапови Сопотнице”.....	32
3.1.3. Заштићена околина манастира Милешева	33
3.1.4. Смернице заштите природе на подручју просторног плана	33
2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	34

3. ТУРИЗАМ.....	37
4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ.....	38
4.1. Природни ресурси.....	38
4.1.1. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде.....	38
4.1.2. Заштита и коришћење шума и шумског земљишта.....	38
4.2. Развој насеља, демографски и социјални развој.....	39
4.3. Инфраструктурни системи.....	41
4.3.1. Саобраћајна инфраструктура.....	41
4.3.2. Енергетска инфраструктура.....	41
4.3.3. Водоснабдевање и одвођење отпадних вода.....	41
4.3.4. Електронске комуникације и поштански саобраћај.....	42
4.3.5. Третман комуналног отпада.....	42
4.4. Заштита животне средине.....	42
4.5. Заштита од акцидената, елементарних непогода и обезбеђење интереса за одбрану земље.....	43
5. КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	44
IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА.....	45
1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ЗА ЗОНЕ СА ПОСЕБНИМ РЕЖИМОМ ЗАШТИТЕ.....	45
1.1. Зоне заштите природних добара.....	45
1.2. Заштита непокретних културних добара.....	45
2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	45
2.1. Обухват и опис подручја детаљне разраде.....	45
2.1.1. Целина I „Манастир Милешева”.....	45
2.1.2. Целина II „Сопотница”.....	46
2.2. Подела на карактеристичне целине са описом делова зона заштите.....	47
непокретних културних добара и споменика природе.....	47
2.2.1. Целина I „Манастир Милешева”.....	48
2.2.2. Целина II „Сопотница”.....	49
2.3. Планирана намена простора и врста и намена објеката.....	51
2.3.1. Целина I „Манастир Милешева”.....	51
2.3.2. Целина II „Сопотница”.....	52
2.4. Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене.....	53
2.4.1. Саобраћајне површине.....	54
2.4.1.1. Целина I „Манастир Милешева”.....	54
2.4.1.2. Целина II „Сопотница”.....	55
2.4.2. Инфраструктура.....	57
Целина I „Манастир Милешева”.....	58
Целина II „Сопотница”.....	58
2.4.3. Гробље.....	61
2.4.4. Просторна целина „Слапови Сопотнице”.....	61
2.4.5. Култура.....	61
2.4.6. Образовање.....	62
2.4.7. Спорт и рекреација.....	62
2.4.8. Водотоци.....	62
2.5. Урбанистички услови и правила грађења за површине осталих намена.....	63
2.5.1. Целина I „Манастир Милешева”.....	63
2.5.2. Целина II „Сопотница”.....	63
Услови за формирање грађевинске парцеле.....	63
Положај објеката на парцели.....	64
Индекс заузетости.....	64
Висина објеката.....	64
Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели.....	64

Услови за обнову и реконструкцију објеката.....	65
Услови за ограђивање.....	66
Обезбеђивање приступа парцели и простора за паркирање возила.....	66
Минимални степен опремљености инфраструктуром	66
Правила архитектонског обликовања	66
2.6. Смернице за спровођење плана у границама детаљне разраде	67
V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	68
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ.....	68
2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	69
2.1. Смернице за спровођење Просторног плана у другим планским документима и однос према донетим планским документима	70
2.2. Смернице за спровођење просторног плана.....	70
у секторским плановима и програмима	70
3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ	71
4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	71

Графички прилог и списак табела:

Графички прилог 1. Прегледна карта подручја Просторног плана

Табела 1: Обухват подручја Просторног плана

Табела 2. Државни путеви на подручју Просторног плана

Табела 3: Пројекција становништва по насељима на подручју на подручју Просторног плана

Табела 4: Подела на карактеристичне целине детаљне разраде, са деловима који улазе у зоне заштите природе и споменика културе.

Табела 5. Приказ биланса намена простора на подручју детаљне разраде целине I – манастир Милешева (ha)

Табела 6. Приказ биланса намена простора на подручју детаљне разраде целине II – Сопотница (ha)

Табела 7: Попис парцела за јавне намене

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Клисура реке Милешевке” (у даљем тексту: Просторни план) приступа се на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Клисура реке Милешевке” („Службени гласник РС”, број 39/18) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Клисура реке Милешевке” на животну средину („Службени гласник РС”, број 23/18).

Просторни план је израђен у складу са принципима/начелима планирања, коришћења, уређења и заштите простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14 и 83/18) и начелима заштите и одрживог коришћења природних ресурса, вредности и добара утврђених чланом 5. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка и 14/16), као и у складу са Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, бр. 88/10), Законом о туризму („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 99/2011 - др. закон, 93/2012 и 84/2015), Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закони и 99/11 – др. закон), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС и 14/16), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Клисура реке Милешевке” („Службени гласник РС”, број 104/14, Уредбом о заштити Споменика природе „Слапови Сопотнице” („Службени гласник РС”, број 110/05), Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 64/15) и другим законским и подзаконским актима Републике Србије који се непосредно или посредно односе на природу и природна добра, туризам и одрживи развој подручја Просторног плана.

Непосредни предмет Просторног плана представљају природно добро, односно заштићено подручје од изузетног значаја Специјални резервата природе „Клисура реке Милешевке” (у даљем тексту: СРП „Клисура реке Милешевке”), на површини од око 1244 ha¹, као и културне вредности и туристички потенцијали овог подручја и његовог ближег просторног окружења. Након спровођења поступка раног јавног увида (Извештај број 350-01-01066/2017-11, од 08.08.2018. године), потврђен је предлог обрађивача да се у границе планског подручја укључе манастир Милешева, споменик културе од изузетног значаја и природно добро, односно заштићено подручје од изузетног значаја Споменик природе „Слапови Сопотнице” (у даљем тексту: СП „Слапови Сопотнице”), на површини од око 209 ha.

Просторни план представља плански основ за заштиту, коришћење и уређење подручја СРП „Клисура реке Милешевке”. Садржи детаљне разраде за манастир Милешеву, површине од око 9ha и за подручје дела насеља Сопотница у склопу СП „Слапови Сопотнице” површине од око 116 ha. Просторни план представља плански основ за издавање локацијских услова, урбанистичких пројеката, утврђивање јавног интереса и спровођење поступка експропријације и израду пројеката парцелације и препарцелације за просторе у обухвату детаљне разраде, као и за израду других урбанистичких планова.

Просторни план јесте и плански основ за усклађивање просторног плана општине Пријеполје према смерницама утврђеним у делу V Просторног плана.

---

¹ Укупна површина СРП „Клисура реке Милешевке” у ствари износи 1235,2 ha, али је грешком у Уредби у обухват укључена и енклава ван режима заштите која се налази унутар граница СРП.

Доношењем Просторног плана обезбеђују се: услови за заштиту и уређење СРП „Клисура реке Милешевке”, СП „Слапови Сопотнице” и заштиту манастира Милешева; услови за изградњу и унапређење инфраструктурне и комуналне опремљености дела насеља Сопотница у склопу СП „Слапови Сопотнице”; развој туризма на подручју просторног плана и смернице за институционално-организациону и управно-контролну подршку одрживом коришћењу и заштити подручја посебне намене.

Просторни план је заснован на планској, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.

Саставни део Просторног плана ће чинити и Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Текстуални део Просторног плана садржи:

- 1) Полазне основе (са положајем, просторним обухватом и описом граница подручја Просторног плана, граница целина и потцелина посебне намене; обавезама, условима и смерницама из Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године и других развојних докумената; скраћеним приказом постојећег стања, потенцијала и ограничења и др);
- 2) Принципе, циљеве и општу концепцију просторног развоја подручја посебне намене (принципе просторног развоја; опште и оперативне циљеве просторног развоја; регионални аспект развоја подручја посебне намене и функционалне везе и односе са окружењем; општу концепцију развоја подручја, као и полазишта и принципе за релативизацију конфликтних интереса и др);
- 3) Планска решења просторног развоја подручја посебне намене и других области од значаја за дефинисање планских решења (режиме заштите, уређења и коришћења простора, са анализом утицаја посебне намене на природне системе, привреду, туризам и рекреацију, демографске и социјалне процесе; просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система; заштиту животне средине, природних и непокретних културних добара и заштиту од елементарних непогода и акцидената; основну намену простора с билансом површина посебне намене и др);
- 4) Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења; општа правила уређења и грађења за зоне са посебним режимом заштите; и правила уређења у обухвату детаљне разраде просторног плана;
- 5) Имплементацију Просторног плана (институционални оквир и учеснике у имплементацији; смернице за израду планске документације и спровођење Просторног плана; приоритетна планска решења и пројекте; мере и инструменте за имплементацију Просторног плана и др).

Рефералне карте и графички прилози Просторног плана су:

1. Графички прилог 1. Прегледна карта подручја Просторног плана,
2. Реферална карта број 1. „Посебна намена простора”, у размери 1:25000;
3. Реферална карта број 2. „Мрежа насеља и инфраструктурни системи”, у размери 1:25000;
4. Реферална карта број 3. „Природни ресурси, туризам, заштита животне средине и природних и културних добара”, у размери 1:25000;
5. Реферална карта број 4. „Спровођење Просторног плана” у размери 1:25000;
6. Карта детаљне разраде I, „Манастир Милешева”: лист I-1. „Постојећа намена површина”, лист I-2. „Планирана намена површина”, лист II-3. „Регулација и нивелација са елементима синхрон плана”, у размери 1:1000;
7. Карта детаљне разраде II, „Сопотница”: лист II-1. „Постојећа намена површина”, лист II-2. „Планирана намена површина”, лист II-3. „Регулација и нивелација са елементима синхрон плана”, у размери 1:2500.

На иницијативу Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектора за просторно планирање и урбанизам, за израду овог Просторног плана по први пут су прибављени подаци подлога из надлежности Републичког геодетског завода применом технологија ГИС-базираних веб-сервиса. Овакав приступ даје посебан значај и иновативни

карактер изради Просторног плана, у смислу обезбеђења једноставнијег и ефикаснијег приступа већем броју ажурних података различитих база података (ДКП, ОЗП, РПЈ, и др.) успостављањем директне интернет везе обрађивача са сервером РГЗ-а. Поред подршке у фази израде, креирани веб-сервиси омогућиће у фази имплементације овог Просторног плана једноставно праћење реализације планских решења на свим нивоима и од стране свих заинтересованих лица (од националног до локалног нивоa), као и благовремено уочавање потреба за његовом евентуалном изменом и допуном. Такође, с обзиром да је иновативни приступ примењен у изради овог Просторног плана део шире иницијативе ресорног Министарства на унапређењу планског управљања простором Републике Србије применом савремених геоинформационих технологија, искуства обрађивача стечена у примени веб ГИС сервиса биће искоришћена за формирање новог правно-организационог оквира праксе просторног планирања у Србији. У складу са иновативним приступом, за израду Просторног плана коришћени су искључиво ГИС софтвери ArcGIS и QGIS.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ГРАНИЦЕ ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Границе Просторног плана, подручје посебне намене, приказане су на рефералним картама Просторног плана (1-4) и описане, према ситуацији на топографским картама (ТК) размере 1:25000 (Листови ТК25: Пријепоље 578-1-2, 578-1-4, 578-2-1, 578-2-2, 578-2-3, 578-2-4), као и дигиталној катастарско-топографској подлози у одговарајућим размерама 1:1000 и 1:2500, те на основу ортофото снимака. У случају неслагања са текстом, меродавна је ситуација на рефералним картама.

За потребе детаљне разраде Просторног плана и утврђивања зона извршено је снимање терена из ваздуха мобилним мултиплексним ласерским скенирањем (око 200 ha), а на основу добијених података урађен је топографски план хоризонталне тачности 1-2 cm и висинске тачности 3-5cm (укупне површине око 140 ha) на основу чега су дефинисане границе зона регулационе разраде (површине око 125,1 ha).

1.1. Територијални обухват подручја Просторног плана

Подручје Просторног плана укупне површине од око 147 km² обухвата: заштићено подручје СРП „Клисура реке Милешевке”, заштићену околину манастира Милешева и заштићено подручје СП „Слапови Сопотнице”.

Подручје Просторног плана налази се на територији општине Пријепоље и обухвата девет (9) катастарских општина (Табела 1), и то: Аљиновићи, Бискупићи, Каћево, Косатица, Међани, Милешева, Милошев До, Сопотница и Хисарцик.

Табела 1: Обухват подручја Просторног плана

Катастарске општине (КО)	Површина КО обухваћена Просторним планом, km ²	%	Површина КО обухваћена посебно наменом овог просторног плана*, km ²	%
Бискупићи	13,02	8,87	5,76	32,45
Милошев До	21,28	14,50	0,40	2,25
Међани	9,61	6,55	1,50	8,45
Каћево	11,06	7,54	2,14	12,06
Хисарцик	10,32	7,03	2,14	12,06
Косатица	39,16	26,69	2,42	13,63
Сопотница	17,39	11,85	2,08	11,72
Милешево	7,66	5,22	1,31	7,38
Аљиновићи	17,24	11,75	-	32,45
Укупно	146,74	100,00	17,75	100,00

* Заштићена природна добра СРП „Клисура реке Милешевке“ и СП „Слапови Сопотнице“ и манастира Милешева (детаљна разрада).

1.2. Положај и основне одлике подручја Просторног плана

Подручје просторног плана налази се у југозападној Србији, припада географском крају Полимље и обухвата већи део средњег и горњег слива Милешевске реке, узводно од Беговог моста (на око 1 km низводно манастира Милешева) и део непосредног слива Лима, на његовој десној долиној страни, у атару села Сопотница. Границом планског подручја нису обухваћени мањи изворишни делови слива Милешевке на територији катастарских

општина Правошево, Мушковица, Караула и Горње Горачиће у општини Пријеполје и катастарске општине Божов Поток у општини Сјеница.

Слив односно речна мрежа Милешевке усечена је на планинским странама Златара на северу и Јадовника на југу. Вертикална рашчлањеност терена је знатна и износи преко 1120 m између корита Милешевске реке код Беговог моста (око 500 m н.в.) и врхова Златара (Голо брдо – 1607 и Велика Кршева - 1625 m н.в.) на североисточној граници подручја плана, односно преко 1230 m између корита Милешевке и Катунџа (1733 m н.в.), највишег врха Јадовника. Око 54% подручја је на надморским висинама 1000-1500 m, 42% на висинама 500-1000 m и око 4% на висинама већим од 1500 m н.в. Милешевка, њене саставнице и главне притоке усекле су дубоке, клисурасто-кањонске долине, вертикалних и субвертикалних страна, стрмог нагиба уздужног профила и уског дна речног корита, местимичне ширине свега 4 m, са типичном морфолошком орнаментиком кречњачких долињских страна (точила и сипари, стеновити ртови и литице местимично високе преко 250 m, отвори пећина и потпаина и др.). У централном делу подручја, Милешевска река усечена је за преко 400 m у односу на платое са десне (Лијешћа) и леве стране (Слодања), док је просечни нагиб страна клисуре у овом сектору (Кобиље-Пусија-Стијене) око 50°.

Честа је појава површинских облика карста, вртача и сувих долина, највише на кречњачким платоима Тетанице (између Међанске и Милошевске реке) и Малог Јадовника (у атарима Милошевог Дола и Сопотнице), док спелеолошки објекти већих димензија нису откривени. Посебну геоморфолошку занимљивост чини изворишни облук (амфитеатар) Сопотнице оивичен импозантним кречњачким одсеком Црвене стијене, завршним западним изданком Јадовника, са моћном бигреном акумулацијом у којој је, на дужини од 700 m и висинском распону 360 m (од 810 до 1170 m н.в.) формирана серија од 8 тераса, просечених или оивичених токовима сопотничких врела и раздвојених одсецима и прегибима. Неке терасе су морфолошки слабије изражене и имају изглед полица, док су поједине простране, лепезастог облика и са високим терасним одсеком, као што је случај са највећом, главном бигреном терасом названом Велики плато, димензија 100x60 m изнад које се уздиже одсек висине 85 m са кога се обрушава Велики водопад висок преко 20 m.

У геолошкој грађи подручја изразито доминирају мезозојске седиментне и магматске стене, највише кречњаци тријаске и јурске старости, затим седиментно-вулканогене јурске творевине дијабаз-ројначке формације (тзв. офиолитски меланж) и мање партије магматских дијабаза, док су неогени и квартарни седименти сасвим мало распрострањени. Главни клисурасти делови речне мреже Милешевке усечени су у средње и гроњетријаским кречњацима од који су изграђени и највиши делови Златара и Јадовника. Јурски слојевити и плочасти кречњаци са ројанацима наслањају се на тријаске кречњаке клисуре Милешевке претежно са северне стране, мање јужне и источне. Знатно распрострањење имају и остали чланови дијабаз-ројначке формације, односно офиолитског меланжа (пешчари, глинци, ројнаци) на падинама Златара и Јадовника, док се дијабази – као магматски члан овог петролошког комплекса јављају у облику партија мање површине, на простору манастира Милешева, затим у атарима Хисарцика, Каћева и Сопотнице као и на златарској страни, у Косатици, Правошеву и Мушковини. Неогени седименти налазе се у атару Аљиновића и представљени су миоценским језерским песковима, шљунковима и глинама, Од квартарних творевина најинтересантнија је појава изворског бигра у Сопотници који је наталожен у постледничком периоду (холоцену) из вода сопотничких карстних врела на примарном рељефу стрмог нагиба, односно у ранијој, иницијалној долини Сопотнице. Процењује се (на основу сеизмометријских и електрометријских и других истраживања) да дебљина наслага достиже 30 m, а на основу анализе два узорка најмодернијом радиокарбонском (AMS) методом утврђена је њихова старост на око 3700 односно 2800 година, при чему је обе карактеристике бигрене акумулације (старост и дебљину) потребно додатно истражити.

Према подацима метеоролошких осматрања за период 1961-1990. године на ГМС Златибор (1028 m н.в.), као станици из државне осматрачке мреже, средња годишња температура ваздуха износи 7,1°C, а средња годишња количина падавина 964 mm.

Најтоплији месеци су јул и август (16,3°C), а најхладнији јануар (-3,3°C), при чему негативну средњемесечну температуру ваздуха имају децембар и фебруар. Апсолутни забележени максимум температуре ваздуха у том периоду био је 34,0 °C а апсолутни минимум – 22,8. Средњи број мразних дана је 120,3 а тропских свега 1,3 док је просечно годишње трајање сунчевог сјаја 1940,3 часова. Највише падавина се излучи у тромесечју мај-јул, са максимумом у јуну (110 mm), мају (100 mm) и јулу и секундарним максимумом у новембру (85,4 mm) и септембру (83,4 mm), а најмање у зимском периоду (јануар-март) са минимумом у фебруару (60,8 mm) и секундарним минимумом у октобру (66,6 mm). Максимална дневна количина падавина од 116,0 mm забележена је у септембру. Просечно годишње трајање снежног покривача већег од 1 cm је 112,3 дана, а просечан број дана са појавом магле 117,3. Највећу учесталост имају ветрови из југозападног квадранта (са доминацијом правца SW – 27,1% и SSW – 9,2%), а затим из североисточног квадранта (са доминацијом правца N – 11,0% и NE – 8,1%) док је учесталост тишина доста мала и износи 10,0%. Анализом података метеоролошких осматрања на истој станици за период 1981-2010. године констатовано је повећање средњих вредности температура ваздуха, годишњих (на 7,7°C), јулских и августовских (на 17,2 и 17,5°C) и јануарских (на -2,2 °C), као и апсолутног температурног максимума (на 35,8°C), а смањење вредности минимума (на -19,5°C) и повећање средње годишње количина падавина (на 1017,3 mm) у односу на период 1961-1990. године. На ГМС Сјеница (1038 m н.в.), која је ближа, али мање меродавна за планско подручје због специфичних топлотних услова у сјеничкој котлини, у периоду 1961-1990. године средња годишња температура ваздуха износила је 6,1°C, а средња годишња количина падавина 712,6 mm, температура јула износила је 15,3°C а јануара 5,0°C. Може се претпоставити, да највећи део планског подручја има сличне температуре ваздуха и количине падавина као Златибор. Међутим, у нижим деловима односно клисурастим долинама, температуре су свакако више за око 2 °C са одступањима у зависности од надморске висине и експозиција, и мање количине падавина него на Златибору. У горњим, планинским деловима подручја (на Златару и Јадовнику), средње годишње температуре ваздуха су сличније онима у Сјеници, односно ниже су него на Златибору, док је количина падавина знатно виша него у Сјеници и нешто виша него на Златибору.

Подручје просторног плана карактерише се изузетном биолошком разноврсношћу. У сливу Милешевке, односно заштићеном подручју специјалног резервата природе и у његовом ближем просторном окружењу, фонд дивље васкуларне флоре представљен је са око 560 таксона (од чега су 24 на нивоу подврсте), 30 таксона су ендемити, 18 биљака је од одређеног међународног значаја, 8 врста биљака је строго заштићено на националном нивоу, 6 врста су на европској, а 5 врста на светској (IUCN) црвеној листи угрожених биљака, 16 врста су на списку Конвенције о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре – CITES, док је 46 врста обухваћено Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/05, 45/05–исправка, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11). Вегетацијску разноврсност илуструје присуство 27 биљних заједница, од којих су 21 шумске, чији су градитељи или едификатори храстови цер и китњак, питоми кестен, буква, граб, смрча, јела, црни и бели бор, панчићева оморица и друге врсте дрвећа и жбуња, при чему су четири шумске асоцијације посебно значајне: реликтна полидоминантна шума оморице са црњушом (*Erico-Piceetum omorikae mixtum*), мешовита шума букве и питомог кестена (*Fago-Castanetum sativae mixtum*), шума црног граба и црног бора (*Ostryo-Pineto-Carpinetum orientalis mixtum*) и шума питомог кестена и граба (*Castano-Carpinetum betuli*). У клисури Милешевке Панчићева оморица је откривена 1975. године (читав век после њеног проналаaska у Заовинама на Тари) и овде се налази на јужној граници свог природног ареала. Посебну дендролошку и вегетацијску вредност представљају стара, грандиозна стабла црног бора са карактеристичном зарубљеном крошњом у облику кишобрана и шуме питомог кестена у атару Хисарџика.

Такође, досадашњим биолошким истраживањима на заштићеном подручју Сопотнице и у његовом просторном окружењу утврђено је око 500 таксона васкуларне флоре, међу

којима је преко 25 врста орхидеја, а идентификовано је и преко 60 врста бриофита (маховина и јетрењача), више од 50 врста лишајева, око 150 макрогљива, а рађена су и истраживања модрозелених алги (цијанобактерија) које су, као и маховине, од посебног значаја за процес таложења бигра. Птице су заступљене са 73 врсте, од тога су 68 врста гнездарице (станарице или селице), 38 врста је строго заштићено, међу којима су посебно значајне врсте сури орао, сиви соко, орао змијар, дрпавац, гађаста кукумавка, обична ветрушка, буљина, пузгавац, пољска шева, руси сврчак, јаребица камењарка, као и белоглави суп који у клисури има своју стално гнездећу колонију са преко 50 јединки, а примећен је (у релативно новије време) и црни лешинар.

Претпоставља се да је број представника орнитофауне у сливу Милешевке знатно већи и да броји око 150 врста, што је индиковано и чињеницом да су на заштићеном и биолошким мониторингом обухваћеном подручју Сопотнице (које је са неких 500 ha знатно мање површине од слива Милешевке) идентификоване 84 врсте птица од којих су 73 строго заштићене а 75 врста су гнездарице подручја Сопотнице. Сисари су представљени са 24 врсте (без слепих мишева чији је број врста најмање 10), при чему је од ретких врста запажена видра. Кроз подручје се креће и мрки медвед, а примећена је и мања популација дивокозе, затим гмизавци и водоземци са 6 врста и рибе са 3-4 врсте (поточна пастрмка, поточна мрена – кркуша, пеш, клен). Биолошким мониторингом у Сопотници је идентификовано 16 врста херпетофауне (8 врста гмизаваца – слепић, зидни гуштер, ливадски гуштер, зелембаћ, белоушка, Ескулапов смук, смукуља и поскок и 8 врста водоземаца – шарени даждевњак, планински мрмољак, жутотрби мукач, обична крастача, гаталинка, грчка жаба, шумска жаба и зелена жаба), од чега је 10 врста, пре свега водоземаца строго заштићено, тако да је реална претпоставка да се већина тих врста налази и у сливу Милешевке. Посебно су значајна и успешна истраживања инсеката Сопотнице којима је до сада утврђено преко 750 врста, од чега 480 врста лептира (115 врста су дневни лептири) од којих је 25 врста строго заштићено, преко 50 врста правокрылаца (зрикаваца и скакаваца), као и више врста стеница (преко 110), вилинских коњица, стрижибуба, осоликих мува, бумбара, мрав и др.

Подручје специјалног резервата природе и његовог ширег просторног окружења, укључујући извориште Сопотнице, одликује се особеном предеоном разноврсношћу, атрактивношћу и лепотом заснованим на комбинацији морфо-хидролошких, вегетацијских и културних, градитељских елемената и обележја. Међу културним вредностима у непосредној близини специјалног резервата природе истичу се манастир Милешева, средњевековно утврђење Милешевац у Хисарцику, а на заштићеном подручју Сопотнице јединствен комплекс објеката народног градитељства представљен бројним воденицама и ваљарицама, на жалост, руинираним и ван употребе.

1.3. Граница подручја Просторног плана

Граница Просторног плана дефинисана је границама целих катастарских општина, а приказана је графички и описно, на следећи начин:

- 1) *северна – североисточна граница* се пружа дуж спољне северне границе општине Пријеполје према општини Нова Варош, на падинама Златара, обухватајући КО Косатица, КО Бискупићи, КО Међани и КО Аљиновићи. Северну границу КО Косатице према КО Бистрици чини узвишење Црни Врх (1143 m н.в.) са правцем пружања северозапад-североисток до изворишног клисурастог дела Речице (Жљеб) и узвишења од 1291 m н.в. Одавде се граница пружа дуж висоравни Равног Златара обухватајући Врањак и Ацине јапије, Дебело Брдо и Главцу, потом мења правац од севера ка југу до Брајског бунара, где опет скреће ка западу пресецајући Суви Крш на висинама од око 1400 m н.в. Пратећи, на даље, источну границу КО Косатице граница се углавном пружа од севера ка југу, од В. Кршева (1625 m н.в.) ка врху Голо Брдо (1607 m н.в.), М. Мерица (1517 m н.в.) те дуж Коника до Анкиног брда где улази на територију КО Бискупићи,

скреће ка истоку до врха Љељенак (1413 m н.в.). даље наставља ка југоистоку, спушта се ка врху Главица (1420 m н.в.), обухвата засеок Бискупићи и Доброила, спушта се низ Стране (994 m н.в.) до Правошевске реке. одавде граница улази на територију КО Међани, прати леву притоку Правошевске реке, Осојски поток у правцу истока, заобилази Плијеш (1461 m н.в.) и Дебели бријег (1362 m н.в.) прелазећи преко Градине од севера ка југу, спушта се у долину леве притоке Брајске реке и заобилази Црни Врх до Грујине Ћуприје, на територији КО Аљиновићи. Заобилазећи Мушковину, од југозапада ка северу, пружа се вододелницом испод Јаковљевића Брда до Гаревине и Локви, где државни пут I реда бр. 29 пресеца границу Просторног плана и креће ка западу, вододелницом преко виса Суви Бор (1454 m н.в.);

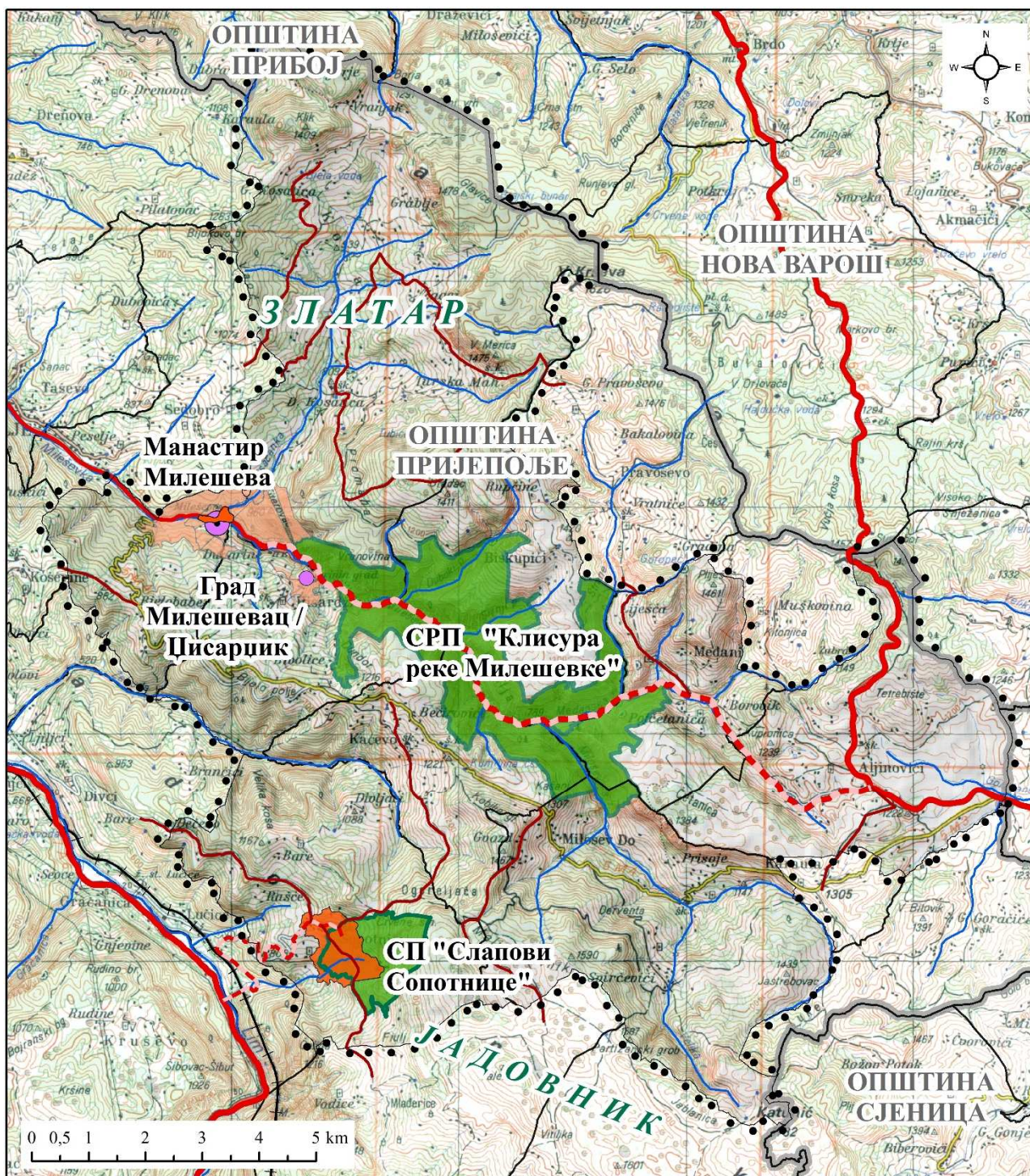
- 2) *источна граница* је дуж граница општине Пријепоље са општинама Нова Варош и Сјеница и обухвата спољне источне границе КО Аљиновићи и КО Милошев До. У правцу североисток-југоисток, пратећи вододелнице Сувог Бора (1454 m н.в.) граница заобилази Шиљату Главу (1330 m н.в.) и спушта се на Златарско брдо (1388 m н.в.) пролазећи између узвишења Голија, те дуж узвишења изнад Томовића потока спушта се у удолину Царевац, долину Горочанске реке и сече државни пут I реда бр. 29. Затим наставља долином потока Каловити око 2,3km, да би потом, мењајући правац од северозапада ка југозападу, избила на узвишење Пећина (1370 m н.в.). Заобилазећи насеље Караула и зараван Тонина раван (1373 m н.в.) на даље прати ток Милешевске реке, заобилазећи врх Јастребац (1439 m н.в.) и Клик (1673 m н.в.) и зараван Козомор до врха Вељков гроб (1643 m н.в.);
- 3) *јужна граница* се пружа дуж спољних јужних граница КО Милошев До, КО Сопотница и КО Хисарцик. Од врха на Катунићу (1733 m н.в.), уједно тромеђе КО Милошев До (општина Пријепоље), КО Божов поток и КО Горњи Страњани (општина Сјеница) граница се пружа ка северозападу вододелницом слива реке Милешевке до врха Павићев До (1587 m н.в., Партизански гроб). Затим преко Чафа (1584 m н.в.) заобилази Мали Јадовник и мења правац према Аљовом кршу. На даље се спушта вододелницом реке Сопотнице ка врх Челина (1216 m н.в.) одакле скреће ка северозападу, пратећи долину Лима, пресеца Сопотницу, заобилази Крсманин крш (915 m н.в.) и засеок Дечево до узвишења Велика Раван (1012 m н.в.). Одатле се спушта вододелницом до корита реке Забуђа (КО Хисарцик), скреће ка западу и прати долину реке до њеног уласка у КО Милешево.
- 4) *западна граница* се пружа дуж југозападне и западне границе КО Милешево и КО Косатица. Граница се од реке Зебуђа (КО Милешево) пружа у правцу северозапада обухвата Равне шуме и засеок Бјелобабе, прелази превој Плећа и даље избија на Голо Брдо на око 900 m н.в. Заобилазећи врх Мрљаци (1388 m н.в.), пресеца државни пут II реда бр. 200, мења правац ка истоку дуж корита реке Милешевке у дужини од око 1km. Поново мења правац ка североистоку, уздиже се дуж падина Ваоча, обухватајући притоке Косачанске реке до Кокошињка и засеок Доње Косатице. Даље у правцу севера обухвата притоке Врањачке реке, и врховима Ваоча од Црвено прло (1089 m н.в.) до Бијоково брдо (1263 m н.в.), спушта се до Кулина (1262 m н.в.) и Врањка (1036 m н.в.) обухватајући Клик (1409 m н.в.), те развођем до Међугорја између узвишења Коцел (1046 m н.в.) и Црног Врха (1143 m н.в.) до почетне тачке описа.

1.4. Границе целина и потцелина посебне намене

Зоне заштите природних добара СРП „Клисуре реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице” са целинама и потцелинама према одговарајућим режимима заштите дате су у делу III, глава „1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ”, као и у делу IV, глава „2. Правила уређења и грађења у обухвату детаљне разраде Просторног плана”, рефералним картама Просторног плана и Картама детаљне разраде I и II.

Зоне заштите манастира Милешева, непокретног културног добра од изузетног значаја дате су у делу III, глава „2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА”, као и у делу IV, глава „2. Правила уређења и грађења у обухвату детаљне разраде Просторног плана”, рефералним картама Просторног плана и Карти детаљне разраде I.

Графички прилог 1. Прегледна карта подручја Просторног плана

1.5. Посебне намене подручја Просторног плана

Предмет просторног плана су следеће посебне намене:

- Заштићено природно добро СРП „Клисура реке Милешевке” (површине 1244,14 ha) на коме је утврђен режим заштите I степена на површини 132,58 ha, режим заштите II степена на површини од око 1103,34 ha и режим заштите III степена на око 7,81 ha.
- Заштићено природно добро СП „Слапови Сопотнице” на коме је утврђен, у целости, режим заштите II степена на површини од 209,34 ha;
- Објекти и простори/околина споменика културе од изузетног значаја манастира Милешева, као и споменика културе град Хисарцик.

Остале посебне намене које нису предмет овог просторног плана су:

- Комплекс специјалне намене са заштитним зонама;
- Коридор планираног, делимично изграђеног државног пута ПА реда број 200;
- Део зоне III заштите изворишта водоснабдевања Увачког / Сјеничког језеро (Просторном плану подручја посебне намене СРП „Увац”, „Службени гласник РС”, бр. 83/10).

У непосредном окружењу Просторног плана су и друге посебне намене: државна граница са Републиком Српском (БиХ) и Републиком Црном Гором, коридори на правцу Прибој-Пријепоље-Бродарево државног пута IB реда број 23 и главне магистралне међународне једноколосечне електрифициране железничке пруге бр. 1 и даље ка Црној Гори, затим коридор државног пута IB реда број 29 Нова Варош-Сјеница и др. као и планиране акумулације хидроенергетског система „Бродарево 1” и „Бродарево 2”.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.1. Просторни планови

2.1.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, 88/10)

Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године, као део концепције развоја заштићених подручја, наведено је да се основни циљ одрживог развоја заштићених подручја, као и остварење добробити локалних заједница од истих, спроводи кроз планско коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије; затим, оперативним циљем плана предвиђено је да се заштита и одрживо коришћење природног наслеђа спроводи кроз израду просторног плана подручја посебне намене за заштићена подручја већа од 500,00 ha, што је случај са СРП „Клисура реке Милешевке”; коначно, тим планом је предвиђено, а у складу са Законом о заштити природе, да се планирање, очување, одржавање, уређење и одрживо коришћење заштићених подручја поред просторним плановима, на првом месту спроводи на основу планова управљања (као што је случај са СРП „Клисура реке Милешевке СП „Слапови Сопотнице”) и програма коришћења природних ресурса за проглашена заштићена подручја.

Република Србија располаже квалитетним и разноврсним потенцијалима за развој планинских подручја, од којих је активиран само део, при чему се на подручју Просторног плана знатни део површина налази на надморским висинама 1000-1500 m (око 35%), док око 4% представљају високопланинска подручја на висинама већим од 1500 m н.в. Захваљујући својим природно-еколошким својствима, предеоним квалитетима, гео- и биодиверзитету, као и развојним потенцијалима, пре свега за туризам, високопланинска подручја представљају драгоцене ресурсе Републике Србије. Подручје Плана припада туристичкој дестинацији Западна Србија, где су и условно Пештерска висорава, **Златар и Јадовник**, Златибор и Тара и Ваљевске планине (као засебне средње планине).

2.2.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа („Службени гласник РС”, број 1/13)

Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа, наведено је да је основни циљ: очување и унапређење биолошке и геолошке разноврсности, лепоте и разноликости природних предела, објеката и феномена геонаслеђа и одрживо коришћење и презентација природних ресурса и простора, као што је Специјални резерват природе „Клисура реке Милешевке”. Такође, планом је иницирана резервација простора око заштићених природних добара ради очувања и унапређења њихових вредности.

У погледу развоја туризма ово подручје припада делу Рејона Полимља са Јадовником (ПЈ) и представља југозападни део туристичког кластера „Западна Србија – југ”, захвата део Златиборског округа са општинама Прибој и Пријепоље и делом општине Нова Варош, представљајући просторно - функционалну спону са туристичким просторима у БиХ и Црној Гори (на које се ослања на западу). Главна туристичка понуда рејона развијаће се у општинским центрима Прибој и Пријепоље уз интеграцију са бројним туристичким ресурсима и природним и културним вредностима у непосредном окружењу: Прибојској Бањи; етно селима (Гостун, Сопотница, Јабука и др.); непокретним културним добрима (манастир Милешева и др.); реком Лим (рафтинг, спортски риболов и др.) од границе са Црном Гором до границе са Босном и Херцеговином са Потпећким језером; планинама Побигеник са Бораком (1423 m н. в.) и Ветерником (1359 m н. в., као потенцијалном регионалном скијалишту Прибоја), Равна Гора (1496 m н. в., као регионалном скијалишту са Јабуком), Јадовник (1732 m н. в. изнад Пријепоља и Милешеве, као потенцијално скијалиште националног ранга), Обер и Бандјер (1486 m н. в. и 1445 m н. в. на планини Јаворје у општини Прибој, као потенцијална скијалишта регионалног ранга) и др. Значајни комуникациони објекти су: деоница пруге Београд - Бар (која улази из БиХ код места Штрпци и прати долину Лима дуж целе дестинације правцем север - југ до границе са Црном Гором код места Висока), државни путеви I реда (бр. 23 из правца Нове Вароши долином Лима до границе са Црном Гором и бр. 29 који се из правца Сјенице спаја са бр. 23. Рејон у потпуности гравитира аеродрому Сјеница.

Главна туристичка понуда рејона биће организована у следећим комплексима и местима: туристички комплекс Полимље са Прибојем и бањом (ПЈ 1) и туристички комплекс Пријепоље са Јадовником (ПЈ 2).

2.2.3. Остала значајна планска документа

Просторним планом подручја посебне намене СРП „Увац” („Службени гласник РС”, бр. 83/10.) успостављена је заштита изворишта водоснабдевања језера „Увац“, а зона III заштите акумулације – шира зона санитарне заштите, обухвата део КО Аљиновићи. На делу ове КО у обухвату зоне III заштите акумулације поштује се режим контролисане изградње и коришћења простора који обезбеђује заштиту квалитета вода и здравствену исправност воде изворишта, према одредбама Правилника о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС”, број 92/08).

Просторним планом општине Пријепоље („Службени гласник општине Пријепоље”, број 3/2011.) утврђена су правила изградње и уређења простора за: а) зоне и појасеве заштите, резервисања, изградње и уређења простора; б) грађевинска подручја насеља; и в) делове атара насеља који нису обухваћени претходно наведеним просторним целинама, односно за све намене у оквиру грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта. На подручју у обухвату овог Просторног плана спроводе правила уређења и грађења се у складу са решењима просторног плана општине осим у границама СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”, као и на подручју детаљних разрада овог просторног плана за манастир Милешеву и Сопотницу. Просторним планом општине

предвиђена је израда Плана генералне регулације Сопотница и Плана детаљне регулације заштићене околине - природни простор око манастира Милешева који нису реализовани.

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. Посебне намене подручја

3.1.1. Заштита природе, природних вредности и предела

Од природних добара која сходно одредбама Закона о заштити природе („Службени гласник РС”. бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка и 14/16) имају својство заштићеног подручја, подручје Просторног плана обухвата у целости:

1. Специјални резерват природе „Клисура реке Милешевке” („Службени гласник РС”, број 104/14) као природно добро од изузетног значаја на основу Закона о заштити природе на површини 1244,14 ha, и
2. Споменик природе „Слапови Сопотнице” („Службени гласник РС”, број 110/05), као природно добро од изузетног значаја на основу Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 66/91, 83/92, 53/93-др.закон, 48/94-др.закон, 53/95 и 135/04) на површини 209,34 ha.

На заштићеном подручју СРП „Клисура реке Милешевке” уредбом о заштити установљен је режим заштите I степена на површини 132,58 ha, на локалитету Равништа, налазишту Панчићеве оморике, на левој страни клисуре Милешевке код саставака са Међанском реком, режим заштите II степена на површини 1103,34 ha у оквиру једне просторне јединице на преосталом делу специјалног резервата природе изузев мале просторне јединице са режимом заштите III степена укупне површине 7,81 ha, на земљишту у приватном поседу, у комплексу приватних парцела у КО Међани, у троуглу саставака Милошевске реке (Милешевке) и Међанске реке и само једном приватном парцелом у КО Бискупићи, површине свега 0,16 ha. Остали део заштићеног подручја је на земљишту у државној својини. На основу закона који су у то време уређивали заштиту природе, актима општине Пријепоље 1976. године заштићено је налазиште панчићеве оморике као строги природни резерват (под именом „Равништа”) на површини око 138 ha, а део клисуре као регионални природни парк (под именом „Клисура реке Милешевке”) на површини око 297 ha, при чему је регионални природни парк 1980. године проширен на укупно 456 ha, на деловима катастарских општина Косатица и Хисарцик и укључивањем површина у катастарским општинама Милешево и Седобро (као и сам манастир Милешеву и његову непосредну околину и град Хисарцик са подграђем). Под заштиту је 1958. године стављено, као природни споменик, изузетно велико и старо стабло црног бора у Хисарцику, звано Савин бор, висине (у време проглашења заштите) 32 m, прсног пречника 1,70 m и обима 5,20 m, које се срушило у току невремена 23. јуна 1999. године.

На заштићеном подручју СП „Слапови Сопотнице” у целости успостављен је режим заштите II степена, 121,0 ha је у јавној својини (већим делом у државној, чији је корисник ЈП „Србијашуме”, а мање у општинској - која обухвата путеве и школско земљиште) и 88,3 ha у приватној својини.

Управљач СРП „Клисура реке Милешевке” је ЈП „Србијашуме”, ШГ „Пријепоље”, а управљач СП „Слапови Сопотнице” је Планинарски клуб „Камена Гора” из Пријепоља. Главни управљачки документи ових заштићених подручја су десетогодишњи планови управљања, за Сопотницу за период 2010-2019. године, а за клисуру Милешевке за период 2015-2024. године. Према чл. 55. Закона о заштити природе, просторни и урбанистички планови морају бити у складу са актом о проглашењу и планом управљања заштићеног подручја.

Подручје Просторног плана обухвата део еколошки значајног подручја под именом „Увац и Милешевка” установљеног Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”,

број 102/10) и осим проглашеног специјалног резервата природе укључује Emerald подручје (под именом Клисуре реке Милешевке са класификационим кодом RS0000026), међународно значајно подручје за биљке - IPA/*Important Plant Area* (под именом Кањон Милешевке), део међународно значајног подручја за птице - IBA/*Important Bird Area* (под називом Увац и Милешевка, са класификационим кодом RS021) и део одабраног подручја за дневне лептире - PBA /*Prime Butterfly Area* (под именом Златар, са бројем 22).

Места и појаве са посебним природним вредностима у клисури Милешевке, осим наведеног налазишта Панчићеве оморице, представљају налазишта биљке *Campanula secundiflora*, ендемске и у Србији крајње угрожене врсте звончића и других строго заштићених и заштићених врста флоре (*Doronicum orientale* – врста ведровца, *Epipactis microphylla* – врста калужњарке, *Gentiana acaulis* – Кохова линцура, *Ophrys oestrifera* - мачково ухо, *Picea omorika* - Панчићева оморица, *Carduus ramosissimus*, *Heliosperma monachorum* – подврста пуцавца, округлолисна крушчица, остружница/шиљореп, смичак, каћунак, каћунак пурпурни, шумски љиљан, и др.), места са групама стабала или састојинама питомог кестена у Хисарцику (ван зоне специјалног резервата природе), литице клисурасто-кањонског дела Милешевке и Међанске реке, са гнездима белоглавог супа, сурог орла, сивог сокола, буљине и других строго заштићених и ретких врста птица, а на подручју Сопотнице то су литице, сипари и шумска станишта Црвене стијене у изворишту Сопотнице и бигрене каскаде њених водотока.

На подручју је регистрован већи број биљака и животиња са статусом строго заштићених и заштићених дивљих врста утврђених Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016), на основу Закона о заштити природе. Строго заштићено је 8 биљака, а око 40 таксона је заштићено, орнитофауна броји 75 строго заштићених врста птица, херпетофауна 10 строго заштићених (7 врста водоземаца и 3 врсте гмизаваца) и 2 заштићене врсте. Такође, око 15 врста птица налазе се у Анех-у I Директиве ЕУ о птицама, а више врста је у категорији СПЕЦ 1-3, што је све показатељ међународног орнитолошког значаја подручја Просторног плана. На листи Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11) налази се око 45 врста биљака и по десетак врста гљива и животиња. На листи Конвенције о међународној трговини угроженим врстама дивље фауне и флоре – CITES налази се 16 биљака и неколико врста сисара (видра, дивља мачка).

Сходно одредбама чл. 15. и 16. Закона о заштити природе, а на основу наведеног правилника о заштити дивљих врста и Правилника о критеријумима за издавање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Службени гласник РС”, број 35/10), Завод за заштиту природе Србије је за подручје Просторног плана израдио прелиминарни картографски приказ станишта значајних врста (биљака и птица) и карту (типова) станишта од приоритетног значаја за заштиту (картирано је 7 станишта, сва изван наведених заштићених подручја).

Значајна и карактеристична обележја предела подручја просторног плана, која су била и један од аргумената за проглашење заштите специјалног резервата (клисуре Милешевке) и споменика природе (Сопотница) су изразита и реперезентативна морфопластика кањонско-клинурских процепа (у првом случају) и бигрених платоа и одсека (у другом случају), обogaћена изузетном динамиком водотока Милешевке и њених притока, као и врела и потока који чине Сопотницу, са великим стаблима црног бора препознатљивог хабитуса и зарубљене крошње у Милешевки и первазом моћне буково и мешовите четинарске шуме у залеђу сопотничких врела. Друга група предеоних обележја антропогеног порекла представљена је манастирским комплексом Милешеве у категорији културних добара од изузетног значаја, са црквом и другим објектима, ограђеном и лепо одржаваном портом и уређеном непосредном околином, стари град Хисарцик на усамљеној кречњачкој главици и пећинске цркве – испоснице на њеној северној литици окренутој према Милешевки и остаци

око 25 воденица и ваљарица на водотоку Сопотнице, као примери народног градитељства и сведоци некада бујног сеоског живота.

Риболовне воде у обухвату Просторног плана већим делом припадају Рибарском подручју „Западна Морава” чији је корисник *Balkan Eco Team .d.o.o.* из Пријеполја. Сходно Закону о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, број 128/14), ЈП „Србијашуме” као управљач заштићеног подручја СРП „Клисура реке Милешевке” имао је намеру да установи посебно рибарско подручје на риболовним водама Милешевке и њених притока у границама специјалног резервата природе, али је на основу акта надлежног министарства ово питање уређено на другачији начин. С обзиром на мали број врста ихтиофауне (поточна пастрмка, поточна мрена, пеш и местимично клен), скромну величину популације пастрмке, малу биомасу и спор прираст али и, с друге стране, посебну генетичку аутохтоност те популације, одлучено је да се не формира рибарско подручје, а да се заштита и коришћење рибљег фонда уреди планом управљања, уз забрану риболова осим научноистраживачког и организовање редовног мониторинга ихтиофауне.

Биолошким и другим природњачким истраживањима заштићеног подручја Сопотнице и његовог окружења након проглашења заштите значајно су проширена сазнања о садржајима и вредностима дивљег биљног и животињског света, као и геолошким, морфолошким и хидролошким обележјима. Уз финансијску подршку министарства надлежног за заштиту животне средине и у организацији ПК „Камена Гора”, као управљача, ово подручје је постало полигон истраживачког и образовног рада студената биологије, географије и геологије, на првом месту у оквиру теренских кампова НСБДЕ „Јосиф Панчић” из Новог Сада и студената и наставног особља Географског и Рударско-геолошког факултета из Београда.

На подручју Милешевке истакнуту улогу у чувању природе има Удружење грађана „Јадовник” из Пријеполја које је, између осталог, организовало хранилишта за некрофаге птице и животиње у близини врха Кашан (тригонометар 1307 m н.в.) на којима је постављено и неколико камера којима је снимљено и очигледно документовано и храњење медведа, али и других звери (вукови, лисице и др.) и птица, међу њима и црног лешинара, што се сматра изузетно важним орнитолошким налазом у Србији.

3.1.2. Заштита непокретних културних добара

На подручју Просторног плана, статус заштићеног непокретног културног добра, сходно Закону о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон), имају:

1. Манастир Милешева, са црквом Вазнесења Христовог, заштићен 1947. године као споменик културе, категорисан 1979. године као културно добро од изузетног значаја. Манастир је задужбина краља Владислава, сина Стефана Првовенчаног из прве половине 13. века и у њему су неколико векова (од 1236. до 1594. године) почивале мошти Светог Саве. Монументално милешевско фрескосликаство 13. века представља ремек дело српске и европске уметности у коме се посебно истичу портрети неколико владара лозе Немањића и композиција Мироносице на гробу Христовом са чувеном, у свету познатом фреском Белог Анђела. У манастиру је 1377. године крунисан краљ Стефан Твртко I Котроманић;
2. Град Хисарцик (Црна Стена), заштићен заједно са околином 1947. године као споменик културе, представља средњевековно утврђење са каменим зидовима и кулама подигнуто на тешко приступачном стеновитом рту, кречњачкој купи са леве стране реке Милешевке. Први пут се спомиње средином 15. века као град Милешевац у поседу босанске властелинске куће Хранић-Косача, од друге половине 15. века је у турским рукама, а од 17. века се води под именом Хисарцик са варошицом у подножју утврђења.

Око манастира Милешева је 1990. године, општинским одлуком, на површини од 290 ha (односно 313,50 ha са водним и путним земљиштем, који одлуком нису били укључени),

успостављена заштићена околина – природни простор непокретног културног добра на основу закона који су тада регулисали заштиту културних добара и заштиту природе. Заштићена околина обухвата простор између манастира Милешеве и града Хисарцика у оквиру кога су успостављене три зоне заштите:

1. I зона, строга зона заштите, површине 12,20 ha, обухвата непосредни простор око манастира (Ia), затим простор око остатака тзв. манастирске странопријемнице (Ib) и простор на коме је утврђење Хисарцик (Ic),
2. II зона, функционална зона око културних добара, површине 49,50 ha, обухвата нешто шири простор око манастира (IIa) и око старог града у Хисарцику (IIb) и
3. III зона, интегрална заштитна зона – површине 251,80 ha, остали простор са обе стране Милешевке између ова два културна добра, која је додатно градирана на четири подцелине (IIIa – на подручју КО Косатица, изнад трасе тунелског пута за Сјеницу, IIIb – са обе стране Милешевке, низводно од манастира, у КО Милешево, IIIc – са леве стране Милешевке у КО Хисарцик и IIId – са десне стране Милешевке, испод трасе пута за Сјеницу. Одлуком успостављени режими заштите нису испоштовани у погледу изградње објекта, пре свега у зонама IIId (пored реке, узводно од манастира) и IIIb (пored пута који води од Беговог моста у Хисарцик), а у зони IIIa има неколико мањих мајдана камена односно позајмишта сипарског материјала.

На основу акта о условима чувања, одржавања и коришћења културних добара и мерама техничке заштите који је за потребе овог просторног плана издао Завод за заштиту споменика културе Краљево, на подручју се налазе следећи локалитети са археолошким вредностима и објектима градитељског наслеђа који су од интереса за заштиту, односно уживају претходну заштиту:

1. Црква Ружица, КО Хисарцик, археолошки локалитет,
2. Пећинске цркве, КО Хисарцик, комплекс испосница у поткапинама/пећинама на кречњачкој литици клисуре Милешевке. До испосница је уређена пешачка стаза која полази са платоа односно паркинга у јужном подножју средњовековног града Хисарцика;
3. Црквина, КО Аљиновићи, археолошки локалитет;
4. Зграда основне школе, КО Аљиновићи, градитељско наслеђе;
5. Сеоско гробље, КО Аљиновићи, археолошки локалитет;
6. Воденице на Сопотници, КО Сопотница, народно градитељство.

Подручје просторног плана није било предмет систематског рекогносцирања културног наслеђа, што је делом и разлог малог броја евидентираних локалитета са културним вредностима. Осим наведених локалитета, као евидентирана културна добра у стручној документацији се наводе и остаци средњовековног пута између Пријепоља и Сјенице, који је ишао јужно од манастира и старог града Милешевца, праисторијски тумул и римска некропола на гробљу у Доњој Косатици, средњовековна некропола (локалитет Међу камењем или Кревети)) и остаци цркве (локалитет Мала ливада) у истом селу, група стећака (локалитет Црквине) у остаци средњовековног насеља у Хисарцику.

3.2. Друге намене на подручју Просторног плана

3.2.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Педолошки покривач планског подручја представљен је највећим делом типовима земљишта кречњачко-доломитских супстрата и то земљиштима А-С профила (црнице – калкомеланосол и рендзине на вишим и стрмијим теренима) и смеђим земљишта А-В-С профила и веће дубине (калкоамбисол) на теренима мањег нагиба. Ранкери, хумусно-силикатна земљишта, А-С профила, укључујући и њихове скелетне и скелетоидне еволутивне и морфолошке варијетете развијена су на стенама дијабаз-ројначке формације

(пешчари, глинци, дијабази). Кисела смеђа земљишта, веће дубине и А-В-С профила (дистрични камбисол) су везана за све типове подлоге, при чему су највише заступљена на пешчарима, глинцима и другим стенама дијабаз-рожначке формације и неогеним седиментима. Преовлађују земљишта ниског бонитета (од шесте до осме бонитетне класе) са потпуном неподесношћу или веома озбиљним ограничењима коришћења за друге намене осим за сточарство (ливаде, пашњаци) и гајење шума у односу на обрадива земљишта средњег бонитета (од треће до пете бонитетне класе), погодна за воћарство, ливадарство и делом ратарство.

Према подацима Републичког геодетског завода, на подручју Просторног плана налази се око 6895 ха пољопривредног земљишта, што представља око 47% укупне површине. Структура коришћења пољопривредног земљишта условљена је физичко-географским карактеристикама терена стога је учешће ораница у пољопривредним површинама релативно ниско.

У складу са природним карактеристикама и потенцијалима за развој пољопривреде, на подручју Просторног плана издвајају се следећа пољопривредна подручја:

- претпланинска (600-800 мн.в) пољопривредна подручја која обухватају 2 КО (Милешево и Хисарцик) са око 563 ха, што чини око 4% укупног подручја Просторног плана.
- планинска (изнад 800 мн.в) пољопривредна подручја која преовлађују у брдским пределима и обухватају 7 КО (Аљиновићи, Бискупићи, Каћево, Косатица, Међани, Милошев До и Сопотница) са око 6333 ха, што чини око 43% укупног подручја Просторног плана.

На основу Пописа пољопривреде из 2012. године, коришћено пољопривредно земљиште обухвата између 57 и 90% од укупног расположивог земљишта док је највећи удео коришћеног пољопривредног земљишта у насељима Бискупићи и Аљиновићи. У структури коришћених пољопривредних површина на подручју Просторног плана највећи удео имају ливаде и пашњаци (око 71%), затим оранице и баште (око 20%), воћњаци (9%), док површине под виноградима готово да нису заступљене. Интензивније коришћење земљишта је забележено у насељима Аљиновићи и Међани, будући да проценат ораница и башта у коришћеном пољопривредном земљишту заузима 29%, односно 27%. У насељима Милешево и Хисарцик, у структури укупног коришћеног пољопривредног земљишта удео површина под воћњацима креће се око 21%, односно 15%. У атарима села Бискупићи, Милошев До и Каћево удео коришћеног пољопривредног земљишта је навећим делом под природним травњацима, то јест, удео ливада и пашњака се креће од 76 до 87%. На основу података Пописа пољопривреде из 2012. године на подручју Просторног плана било је укупно 855 регистрованих пољопривредних газдинстава. Од укупног броја пољопривредних газдинстава 52% гаји стоку (претежно говеда, овце и свиње).

Шуме и шумско земљиште

Површина шума и шумског земљишта на подручју Просторног плана је око 10800 ха (73,8%), од чега је 5930 ха (54,9%) у државној својини. Државне шуме обухватају делове газдинских јединица „Јадовник - Дервента“, „Златар I“, „Златар II“ и „Власан-Бјелобабе“ којима газдује ЈП „Србијашуме“, ШГ „Пријепоље“.

У државним шумама, на 45% обраслих површина су четинари представљени природним састојинама јеле, смрче и црног бора и вештачки подигнутим састојинама црног и белог бора, смрче и других четинара. Састојине букве су на 25% површина, шуме хрasta китњака, других хрastова, кестена и осталих лишћара на 10% и шикаре и шибљаци 20% шумских површина планског подручја. Према пореклу и узгојном облику, у шумама подручја просторног плана преовлађују високе састојине семенског порекла (око 50%), затим изданачке састојине (око 30%), настале вегетативним путем и шикаре и шибљаци (око 20%). Међутим, на заштићеном подручју СРП „Клисура реке Милешевке“ по површини доминирају шибљаци и шикаре грабића, црног граба, букве и других врста (око 43%), затим

изданацке састојине букве, букве и граба, китњака и граба (37%) и високе састојине црног бора и смрче (20%).

Намена државних шума је, према основама газдовања, на првом месту производња техничког дрвета (на око 60% површина), а остале намене су заштита природе (кроз режим заштите I и II степена), стална заштита шума (шуме ван газдинског третмана) и заштита земљишта од ерозије.

Шуме сопственика, чији су власници физичка лица и делом манастир Милешева (око 50 ha на подручју КО Милешево) представљене су, такође, лишћарским и четинарским састојинама (са преовлађивањем лишћарских шума) у којима, зависно од надморске висине, експозиције и геолошке подлоге, махом учествују китњак, мање цер, буква, смрча, јела и црни бор, али са знатно мањим учешћем вештачки подигнутих састојина четинара него у државним шумама. Ове шуме су слабије очуване и лошијег квалитета од државних, претежно су изданацког порекла, често фрагментисане на мање парцеле и шумарке. За манастирске шуме односно шуме Епархије Милешевске урађена је (десетогодишња) основа газдовања шумама, док се за шуме сопственика – физичка лица доносе програми и годишњи планови газдовања на нивоу три општине (Пријепоље, Прибој и Нова Варош).

Шумско газдинство „Пријепоље”, као део ЈП „Србијашуме”, добило је међународни еколошки сертификат SGS-FM/COC-009244 (важења од 2017. до 2022. године) за шуме на свом подручју. На основу спроведеног поступка сертификације, на подручју просторног плана, као шуме високе заштитне вредности (High Conservation Value Forests – HCVF) у категорији HCVF – 1 (шуме са значајном заступљеношћу биодиверзитета) издвојене су шуме на заштићеном подручју специјалног резервата природе, у категорији HCVF – 4 (подручја која пружају основне природне користи у критичним ситуацијама) утврђене су шуме под сталном заштитом/ван газдинског третмана и шуме за заштиту земљишта од ерозије и у категорији HCVF – 6 (шуме значајне за традиционални културни идентитет локалних заједница) мање шумске површине у близини манастира Милешеве.

Угроженост шума од пожара је знатна с обзиром да се највећи део обраслих површина налази под четинарским (природним и вештачки подигнутим) састојинама које се сврставају у I, II и III степен угрожености од пожара.

Подручје Просторног плана обухвата део ловишта „Златар-Јадовник-Дубочица” којим газдује ШГ „Пријепоље”, а мањем, западном делу подручја припада ловиште „Лим” којим газдује ЛУ „Пријепоље”. Главне стално гајене врсте ловне дивљачи су дивља свиња, срна и зец. Ова ловишта насељавају и друге (негајене) врсте ловне дивљачи које су ловостајем заштићене и могу се ловити у одређеном периоду (јазавац, куна белица, сиви пух, твор, веверица, дивља мачка) или у току целе године (вук, лисица). Комерцијални лов, односно ловни туризам, није развијен. На подручју има неколико чека и више хранилишта дивљачи.

Воде и водно земљиште

Река Милешевка припада водном подручју Сава и водоток је I реда („Сл. гласник РС”, 83/2010).

Површинске воде подручја Просторног плана преко Лима, чије су притоке и Милешевка и Сопотница, припадају сливу Дрине. Главне саставнице Милешевке у њеном изворишту су Милошевска река (назив према селу Милошев До) и Међанска са Правошевском реком, а веће притоке низводно од саставака су Сирњи и Дубоки поток и Косачанка са десне стране и неколико безимених периодских потока у атару Хисарцика и села Бјелобабе са леве стране. Милошевска река, која се сматра главним током Милешевке настаје од два изворишна крака на северозападној и североисточној страни Катуниха, највишег врха Јадовника. Површина слива Милешевске реке до хидролошке станице (са лимниграфом) која се налази на 0,4 km од ушћа у Лим у Пријепољу износи 155 km², док је дужина главног тока око 25 а средњи вишегодишњи протицај 1,1 m³/s. Максимални протицаји су у пролеће (март, април, мај), а минимални крајем лета и почетком јесени

(август, септембар, октобар). Варијације протока су велике, па је тако у 2014. години, познатој по историјском мајском поводњу у Србији, средњи годишњи проток био $1,81 \text{ m}^3/\text{s}$, док су у истој години забележени екстремно велики протицај од $50,4 \text{ m}^3/\text{s}$ (14. маја) и изузетно ниски протоци од свега 20 l/s (4. октобра), 42 l/s (8. августа) и 60 l/s (25. јула). Прорачуната педесетогодишња вода Милешевке је око $130 \text{ m}^3/\text{s}$, а стогодишња вода око $210 \text{ m}^3/\text{s}$ (ради се о рачунским, а не измереним вредностима). Сопотница је дужине $3,5 \text{ km}$ и површине топографског слива око 7 km^2 (док се површина карстног дела слива који се дренира подземним путем не зна тачно), просечног протицаја око $0,5 \text{ m}^3/\text{s}$, минималног протицаја $0,18 \text{ m}^3/\text{s}$ и максималног протицаја $4,5 \text{ m}^3/\text{s}$. Максимални протицаји су априлу и мају, а најмањи у јануару и августу.

Подземне воде су на највећем делу подручја представљене карстном издани са дисолуционим (пукотинско-кавернозним) типом порозности у кречњачко-доломитским стенама, интензивном подземном циркулацијом и појавом јачих извора и врела. Карстних извора издашности између $1-2 \text{ l/s}$ има тридесетак, а њихова највећа групација је у селима Доња и Горња Косатица, при чему једно од врела у Доњој Косатици има процењену издашност преко $8,5 \text{ l/s}$ а снажан је и карстни извор са десне стране корита Милешевке, испод утврђења Милошевац у Хисарцику издашности око 7 l/s . Речни ток Сопотнице настаје од три групе извора који формирају Леву, Средњу и Десну реку. Средња река или Средње врело има најстабилнији режим издашности и представља најјачи водоток у сушном, маловодном периоду (око 120 l/s). Састаје се са Десном реком (око 25 l/s у току лета) испод Великог вопада. Лева (око 50 l/s у току лета) и Десна река град јединствени ток Сопотнице, испод одсека Великог платоа, код старе хидроцентрале. Са неколико извора Сопотнице вода је одведена пластичним цевима до сеоских домаћинстава, као и сеоске школе и планинарског дома, а прво је каптиран и одведен део воде врела на Великом платоу, у подножју бигреног одсека, поред локалног сеоског пута, стабилне издашности око $15-18 \text{ l/s}$. Пукотинска издан везана је за раседне зоне и приповршинску кору распадања магматских и метаморфних стена дијабаз-рожначке формације. Та издан се празни дифузним истицањем, у облику пишталина, или преко бројних извора мале издашности (око $0,01 \text{ l/s}$), ретко у максимуму јачим од $0,5 \text{ l/s}$.

Део подручја Просторног плана на територији КО Аљиновићи припада зони III заштите изворишта водоснабдевања језера „Увац” према Просторном плану подручја посебне намене СРП „Увац” („Службени гласник РС”, бр. 83/10).

3.2.2. Становништво, мрежа насеља и јавне службе

Становништво

Подручје посебне намене обухвата слабо насељене делове брдско–планинских подручја Просторног плана са ниским учешћем сталног становништва.

Према подацима Пописа из 2011. године на подручју Просторног плана у девет статистичких насеља живело је 1063 становника. У популационо највећем насељу Косатица живи 296 становника односно око 30% укупног становништва на подручју Просторног плана.

Подручје Просторног плана има ниску просечну густину насељености која је у 2011. години износила око 8 ст./km^2 , при чему је највећа густина насељености у насељу Хисарцик (21 ст./km^2), а најмања у насељу Бискупићи (1 ст./km^2).

Већина насеља на подручју Просторног плана карактерише депопулација. Опадање броја становника последица је ниског природног прираштаја и интензивних миграција становништва ка већим урбаним центрима. У периоду од 1948.-2011. године, у већини насеља број становника је континуирано растао све до 1961. године. Након тога долази до опадања броја становника у већини насеља на подручју Просторног плана. У последњем међупописном периоду (2002.-2011.) само насеља Каћево и Сопотница бележе благи пораст

становништва. У односу на претходни попис из 2002. године укупан број становника мањи је за око 23% (311 становника).

У старосној структури највеће учешће имало је одрасло становништво (20-59 година) са 43%, затим старо становништво (преко 60 година) са 42%, док се учешће младих (0-19) на подручју Просторног плана кретало око 15%. Учешће радно способног становништва (15-64 година) у укупном становништву износило је око 54%. Просечна старост становништва на подручју Просторног плана износила је 54 године. Најнеповољнија ситуација је у насељу Бискупићи где доминира старо становништво (преко 92%), а просечна старост износила је 74 године.

Према Подацима Пописа из 2011. године, на подручју Просторног плана евидентирано је 434 домаћинства, односно 85 домаћинства мање у односу на 2002 годину. Просечна величина домаћинства износила је 2,3 чланова, а највећи удео имала су двочлана (36%), самачка (32%) и трочлана (10%) домаћинства.

Укупан стамбени фонд на подручју Просторног плана обухватио је 866 станова од којих је око 84% било намењено за стално становање. Укупан број станова бележи благи пораст (6%) у односу на 2002. године.

Мрежа насеља

Мрежа насеља на подручју Просторног плана представља део формиране мреже насеља на територији општине Пријепоље. То су брдско-планинска села претежно разбијене морфолошке структуре, тзв. старовлашко-рашког типа са местимичном појавом цематског/махалског или родовског/братственичког груписања домаћинства. Насеља урбаног типа (градови, варошице) нема.

Мрежу насеља у обухвату Просторног плана карактерише доминација патуљастих насеља (<250 становника). Према демографској величини једино Косатица припада категорији малих насеља (250-500 становника).

У погледу функцијских карактеристика издвајају се насеља Аљиновићи, Милешево и Сопотница са вишим нивоом опремљености услугама и јавним службама и бољом саобраћајном повезаношћу која се остварује државним путевима ІБ и ІА реда.

Просторна и функцијска трансформација мреже насеља одвијала се под утицајем развоја општинског центра Пријепоље.

Јавне службе

Већину услуга јавних служби становништво са подручја Просторног плана задовољава у општинском центру Пријепоље.

Мрежу објеката основног образовања чине издвојена одељења четворогодишњег образовања у насељима Аљиновићи, Косатица, Каћево, Хисарцик, Сопотница и Милошев До. У насељу Милешево постоји матична осморазредна школа.

Од објеката здравствене заштите, у планском обухвату је амбуланта у насељу Аљиновићи.

3.2.3. Туризам

Према Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2021. године и Стратегији развоја туризма Републике Србије за период 2016-2025. године, подручје Просторног плана припада туристичком кластеру Западна Србија, и захвата југозападни део Златиборског округа. Развој туризма усклађиваће се и обједињавати са развојем непосредног окружења рејона Полимља са Јадовником и читаве туристичке регије, уз интеграцију са бројним туристичким ресурсима и природним и културним вредностима, у првом реду са развојем туристичке понуде града Пријепоља.

На подручју Просторног плана преовлађују културно-историјски, излетнички, авантуристички и транзитни туризам, чију окосницу и главни мотив представљају културно-историјско наслеђе (на првом месту манастир Милешева) и природне вредности (слапови Сопотнице, клисура Милешевке, падине Јадовника и Златара). Поред тога, на подручју Просторног плана присутни су и верски туризам, рурални туризам, поједини видови туризма специјалних интересовања и рекреативних активности у еколошком окружењу (бициклизам, планинарске туре, пешачење, посматрање птица, гео-туризам и др.), манифестације и др. Такође у непосредном окружењу постоје и друге знаменитости општине Пријепоље и туристичке активности у (нпр. Камена Гора, европски куп у рафтингу на реци Лим, „Јадовнички ултрамаратон” и др.). Смештајни капацитети, иако скромни, постоје у манастиру „Милешева” који у свом комплексу поседује конаке, планинарском дому ПК „Камена Гора” у Сопотници, поред кога се налази и простор за камп са пратећом инфраструктуром, као и у неколико сеоских домаћинстава у самом селу Сопотница.

Туристичка валоризација подручја упућује на потребу развоја интегралне туристичке понуде, која може привући туристе и рекреативце из Београда и других делова Србије. У погледу туристичких потенцијала, подручје Просторног плана представља место са богатим културно - историјским наслеђем, на ком су се укрштале разне културе и цивилизације, пролазили трговачки каравани и ходочасници. Ово подручје представља својеврсну туристичку атракцију где се прожимају природни и културно-историјски мотиви (кањон Милешевке, манастир Милешева, средњовековни град Милешевац, Савине испоснице, цамија у Хисарцику, слапови Сопотнице и др.).

Туристичко-рекреативна понуда обухвата:

- Једнодневне или вишедневне планинарске и друге пешачке туре које обухватају обилазак значајних културно историјских вредности овог подручја као и пролаз кроз живописну, дивљу или мало измењену природу, дуж кањона реке Милешевке и њених саставница и притока, поред слапова, водопада и врела Сопотнице и преко планинских падина огранака Јадовника и Златара, у више праваца или кружних тура;
- Излете са обиласком манастира Милешеве и средњовековног града Милешевац, испосница Светог Саве и Хисарцика, као и Слапова Сопотнице (са уређеним излетиштем поред старих воденица у близини водопада);
- Коридоре шумских путева и стаза који се делом могу користити за планински бициклизам (око 40 km) и рекреативно јахање;
- Планинарење (са више обележених планинарских стаза дужине преко 130 km, које се надовезују на друге стазе у окружењу ка Јадовнику, Увцу, Златару и др.);
- Спортске манифестације, од којих је најпознатија „Јадовнички ултрамаратон” као једна од најзахтевнијих трка овог типа у Србији, на планинским стазама дужине 11, 22, 66 и 111 km, са трасом поред природних знаменитости СРП „Клисура реке Милешевке”, ПИО „Озрен – Јадовник” и СП „Слапови Сопотнице”;
- Туре за посматрање птица.

Главни правци туристичко-планинарских и других пешачких стаза, махом по тежини средње категорије, на подручју Просторног плана су:

- Златар - Међанска река - Милешевка, дужине око 28 km и укупним успоном од 790 m;
- Сопотница - Дивљаци Каћево - Кумријина чесма - кањон Милешевке - манастир Милешева, дужине око 18 km;
- Сопотница - Дивљаци- Каћево - Хисарцик - Савине испоснице - манастир Милешева - Камена Гора, дужине око 18 km (која пролази делом некадашњег караванског друма који је повезивао Дубровник и Цариград) са посетом средњовековном утврђењу Милешевац, цамији у Хисарцику, монашким испосницама/пећинским црквама на вертикалној кречњачкој литици испод испод старог града/утврђења Милешевца/Хисарцика као и манастиру Милешеви;
- Манастир Милешева - дуж клисуре Милешевке (где траса на почетку иде незавршеним државним путем са тунелима, који се сужава у стазу усечену у стену, широку понегде

само нешто више од пола метра) до испод последњег тунела напуштене трасе пута, после Равништа одакле наставља Међанском реком ка насељу Аљиновићи, дужине око 8 km;

- Манастир Милешева – Хисарцик, одакле се стаза рачва ка средњовековном утврђењу Милешевац (некадашњем чувару караванске руте) односно ка пећинским испосницама);
- Водопади Сопотнице, кружна тура дужине око 2 km, време обиласка око 3 сата; и
- Сопотница - Јадовник – Катунитић – Сопотница, кружна тура дужине око 19 km, време обиласка око 6,5 сати.

3.2.4. Инфраструктурни системи

Друмски саобраћај

Мрежу друмског саобраћаја на подручју Просторног плана чине државни путеви (у даљем тексту: ДП), према Уредби о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13, 119/13 и 93/15) и то:

Табела 2. Државни путеви на подручју Просторног плана

Државни пут, број	Дужина, km	Број деонице државног пута, чвор од –до	Стационара државног пута (улаза/излаз)
ИБ - 29	7,94 km	02902, од чвора 2326 Нова Варош, km8+092 (ван Плана) – до чвора 2902 Аљиновићи, km36+498 (у Плану) и 02903, до чвора 2134 Сјеница, km8+092 (ван Плана)	km 31+240 / km 39+175.
ПА - 200	7,44 km + неизграђен део 14,34 km	20001, од чвора 2328 Пријепоље, km0+000 (ван Плана) – до чвора 20001 Косатица, km7+439 (у Плану) и 20002, до чвора 20002 Аљиновићи, km14+342 (у Плану)	km 4+168

Укупна дужина постојећих државних путева на подручју Просторног плана је око 29,72 km, од чега је 15,38 km изграђено, а 14,34 km неизграђено.

Категорисану саобраћајну мрежу, поред државних путева чине и општински путеви (у даљем тексту: ОП) чија је укупна дужина око 62,9 km и то:

- а) општински путеви I реда, и то: Л1- Пријепоље - Ивање - Сопотница - Водице - Г.Страњани; Л5 - Бегов мост - Хисарцик – Грдиловица; Л6 - Пријепоље-Седобро-Г.Косатица-Коник-Правошево; Л16 - Милешево - Д.Косатица - Турска махала – Коник; Л19 - Грачаница - Луције –Сопотница; Л22 - ИБ-23 - Каћево - Ријека - Дивљаци – Дечево; и б) општински путеви II реда, и то: Л32 - Аљиновићи - Г. Горачићи; Л36 - Правошево – Међани.

Железнички саобраћај

На подручју Просторног плана не налази се железничка инфраструктура, али је за саобраћајно повезивање подручја посебне намене изузетно значајна главна магистрална међународна једноколосечна електрифицирана железничка пруга бр. 1 „Београд-Ресник-Пожега-Врбница-(Бар)” која пролази кроз Пријепоље.

Енергетика и енергетска инфраструктура

Подручје Просторног плана се напаја електричном енергијом из постојеће трафостанице ТС 35/10 kV „Пријепоље” са два трансформатора снаге (8+4)MVA, која има могућност проширења капацитета. У обухвату је Просторног плана је и ТС 35/10 kV

„Каћево” са напојним далеководима Коловрат-Каћево и Каћево-Бродарево која функционише као разводно постројење РП 10 kV. На подручју Просторног плана је и разводно постројење РП 10 kV „Милешева”, које се напаја из ТС 35/10 kV „Пријепоље”.

Поред ТС 35/10 kV, налази се и 19 постојећих ТС 10/0,4 kV: „Милешева”, „Милешева 2”, „Хисарцик 1”, „Хисарцик 2”, „Каћево”, „Каћево 2”, „Гвозд”, „Милошев До”, „Караула”, „Овчарска фарма”, „Аљиновићи”, „Међани”, „Косатица-Пушице”, „Доња Косатица”, „Доња Косатица-школа”, „Мерица”, „Горња Косатица”, „Врањак” и „Сопотница”. Све ТС 10/0,4 kV су стубне, осим ТС 10/0,4 kV „Милешева” (зидана) и ТС 10/0,4 kV Аљиновићи (кула). Све ТС 10/0,4 kV су прикључене на 10 kV далеководе. На подручју просторног плана налазе се и далеководи који напајају трафостанице ван подручја обухваћеног планом.

Према констатацијама ППО Пријепоље („Службени гласник општине Пријепоље”, број 3/2011.) нисконапонска и мрежа 10 kV су због велике заступљености дотрајалих дрвених стубова, као и због великих дужина нисконапонских извода у релативно лошем стању и потребна је реконструкција. Постојећи подземни каблови нису геодетски снимљени.

Приметна је тенденција пораста потрошње у категорији широке потрошње, а смањења у категорији индустријске потрошње (на напону 10 kV) што је неповољно за енергетски систем.

Водопривредна инфраструктура

Водоснабдевање на подручју Просторног плана нема карактер организованог система већ је оно обезбеђено каптирањем оближњих извора за потребе група или појединачних домаћинстава и других корисника (манастир Милешева и центар села Милешева), школа и планинарски дом у Сопотници, пољопривредна домаћинства у Сопотници и другим селима).

Канализациони системи нису формирани. Нема јавних или групних канализационих система за отпадне комуналне и друге воде ни постројења за пречишћавање. Отпадне воде испуштају се у септичке јаме, претежно водопропусне, а на неким местима директно на површину терена или у рецепијенте.

Бујични сливови у обухвату Просторног плана нису уређени.

Електронске комуникације и поштански саобраћај

Електронска комуникациона мрежа омогућава пренос сигнала помоћу жичних, радио, оптичких и других електромагнетних средстава, и на подручју обухвата Плана постоји као: фиксна, мобилна мрежа и радиодифузна мрежа.

Услуге фиксне телекомуникационе мреже пружа национални оператор „Телеком Србија” а.д. Кроз централни део подручја Просторног плана, пратећи државни пут Пријепоље - Манастир Милешева - Увац, пролази траса магистралног оптичког кабла Пријепоље - Нови Пазар, од кога се одвајају оптички приводи за централу Аљиновићи и за „Радио Милешева”.

Транспортном оптичком мрежом од ГАТЦ „Пријепоље” остварује се телекомуникациони саобраћај ка приступним чворовима: IP MSAN „Аљиновићи”, IP MSAN „Лучице-Пријепоље”, mDSLAM „Непек”, mDSLAM „Томовина” и mDSLAM „Терићевина”.

У обухвату плана постоји изграђена приступна мрежа Аљиновићи, Лучице, приступна мрежа са mDSLAM „Непек”, Томовина, Тињак, Терићевина, као и део приступне мреже са централе „Пријепоље”. Примарна мрежа је подземна и завршава на спољним изводима на стубу, у стојећим кабловским разделницима и унутрашњим изводима. Постојећа разводна мрежа која је већим делом ваздушна, а мањим подземна, није задовољавајућег квалитета. Капацитети приступне мреже не задовољавају потребе резиденцијалних и бизнис корисника за основним телефонским услугама (универзални сервис и широкопојасни приступ).

Постојећа телекомуникациона инфраструктура је приказана на Рефералној карти 2.

Подручје Просторног плана покривају два оператора мобилне телефоније „Телеком Србија” и „Теленор”. „Телеком Србија” има шест изграђених базних станица, а „Теленор”

једну. Пут Нова Варош-Алиновићи-Сјеница је релативно добро покривен сигналом мобилне мреже, али је слабо покривено подручје око манастира Милешева и посебно кањон реке Милешевке.

Подручје Просторног плана покривају емисионе станице Сријетеж, Кошеvine и Торник, преко којих се емитују дигитални телевизијски програми и радијски сигнали. Преко територије обухвата плана прелази радиорелејни коридор ЈП ЕТВ „Битовник – Торник”.

Према подацима ЈП „Пошта Србије”, на подручју овог Просторног плана у раду је само једна јединица поштанске мреже – пошта 31307 Алиновићи која задовољава потребе садашњег броја корисника.

Третман комуналног отпада

Прикупљање комуналног отпада са територија у обухвату Просторног плана је једним делом у надлежности јавних комуналних предузећа. Због специфичне морфологије терена, са релативно малим селима разбијеног типа, већих сеоских депонија практично нема, а сав отпад одлаже на многобројним мањим и већим сметлиштима, у путне канале, поред или чак у корита река и потока.

На територији општине Пријепоље на којој се налази обухват просторног плана не постоји регионални систем управљања отпадом. Отпад се одлаже на општинску несанитарну депонију (која не задовољава еколошке стандарде за дуготрајно одлагање отпада) и локална несанитарна сметлишта. Општина Пријепоље покренула је иницијативу за изградњу регионалне депоније са општинама Прибој, Сјеница и Нова Варош, на територији општине Нова Варош (депонија Сјеница). Постоје и иницијативе за одређивање локација за изградњу рециклажних дворишта на територији плана.

Не постоје званични статистички подаци јавних комуналних предузећа о количини прикупљеног отпада на територији плана, те је, за потребе анализе и детерминисања укупне количине отпада на територији Просторног плана узет у обзир Попис становништва из 2011. године и апроксимације дате Стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019. године, према којима је просек дневне створене количине отпада око 0,6 kg/становник/дневно. На основу ових података процењено је да укупна годишња количина отпада који се произукује на подручју Просторног плана износи око 230 t годишње.

На подручју Просторног плана не произукује се опасни отпад, осим у случајевима одлагања батерија, акумулатора и електронског отпада.

На планском подручју, према Мапи депонија јавних комуналних предузећа и несанитарних и старих депонија (Агенција за заштиту животне средине) евидентиране су 2 несанитарне депоније на територији КО Милешево у коридору пута IIа реда бр.200.

3.2.5. Заштита животне средине

На подручју Просторног плана не врши се систематски (државни и локални) мониторинг животне средине, тако да се оцена елемената и показатеља стања животне средине може извести само посредно, на основу сазнања о објектима и активностима који могу бити извор загађења ваздуха и земљишта, односно који могу генерисати буку, отпад и зрачење.

С обзиром да на подручју нема саобраћајница са значајнијом фреквенцијом и брзинама кретања моторних возила нити других извора загађења ваздуха, осим релативно малобројних ложишта на чврсто гориво, може се закључити да је ваздух у I категорији (чист или незнатно загађен). Основано се претпоставља да тој категорији (која се, иначе, утврђује на основу годишњих концентрација) на овом подручју одговарају прве две класе квалитета (одличан и добар) које се утврђују према вредностима дневних концентрација неколико главних загађујућих материја. Такође, на подручју нема извора за које је индиковано дуготрајније прекорачење дозвољеног нивоа буке нити има индиција о појачаном,

вештачком или природном, јонизујућем зрачењу. Извор нејонизујећег зрачења су далеководи, а заштита од њиховог електричног поља и магнетне индукције обезбеђује се у току пројектовања и погона далековода сходно домаћем законодавству и смерницама Светске здравствене организације. Имајући то у виду и постојеће и планиране далеководе, овај утицај на животну средину сматра се контролисаним и безбедним.

Квалитет вода се редовно прати у Сопотници од 2014. године и то на четири извора односно врела (школски извор, врело Десне реке, Средње врело и врело на Великом платоу) која се користе за водоснабдевање и три водотока. Вода на изворима, осим повремених појава слабијег микробиолошког загађења на Десном врелу, је хигијенски исправна и одличног квалитета, а у водотоцима (Лева и Десна река и Средње врело) анализе су рађене ради утврђивања еколошког статуса и они су најчешће припадали водотоцима друге класе односно доброг еколошког статуса, на граници са водотоцима прве класе, а само је повремено код појединих водотока еколошки статус био умерен. За реку Милешевку не постоје одговарајуће физичко-хемијске и микробиолошке анализе вода, али се на основу стања у сливу и поређења са Сопотницом може претпоставити да она припада водотоцима умереног и доброг еколошког статуса, односно треће и друге класе.

Квалитет земљишта није посебно испитиван, али се може претпоставити да је стање задовољавајуће у односу на присуство загађујућих и штетних материја (кадмијум, бакар, жива, никал, цинк), с обзиром на незнатно просторно учешће пољопривредних површина на којима се примењују агрохемијска средства, релативно мали обим примене тих средстава и одсуство објеката и активности који могу бити извор загађења земљишта већег обима. Већина параметара (структура, ниво органских материја, супстиционална киселост, биолошка активност, садржај лако приступачног фосфора и калијума, садржај калцијум карбоната и органског угљеника), приказана на општем нивоу за територију Републике Србије указује на слабију плодност земљишта на планском подручју.

У обухвату Просторног плана не налазе се нити су планирани севесо постројења/комплекси, у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних.

3.2.6. Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље и у ванредним ситуацијама

На подручју Просторног плана налази се „перспективни” комплекс специјалне намене са зонама заштите који су неопходни за функционисање система одбране земље.

Подручје Просторног плана је изложено потенцијалној опасности од елементарних непогода, у првом реду изазваних интензивним кишним и снежним падавинама, као и другим атмосферским непогодама, а посебно опасностима од бујичних поплава, снежних сметова, одрона, клизања земљишта, ветролома, ветроизвала, и др. Опасност од шумских пожара је знатна односно преовлађују површине са I, II и III степеном угрожености од пожара.

Присутна је одређена опасност од земљотреса с обзиром да је интензитет сеизмичког хазарда на подручју Просторног плана, за повратни период од 475 година, у VIII-IX категорији (према EMC скали, EMS-European macroseismic scale). Ове вредности указују да је највећи део подручја угрожен земљотресима који могу изазвати значајна оштећења објеката. У периоду од 1921. до 2008. године забележене су вредности земљотреса између 3,7 и 4,9 MW (MW- скала моментне магнитуде).

3.3. Синтезни приказ потенцијала и ограничења просторног развоја подручја посебне намене

Основни *потенцијали* за развој су:

- Богато културно-историјско наслеђе, а посебно манастир Милешева, затим Савине испоснице Св. Саве и пећинске цркве у подножју средњовековног града Милешевац, цамија у Хисарцику као мотиви верског туризма;
- Природне вредности и биодиверзитет, геолошко наслеђе и геодиверзитет, атрактивне визуре клисуре Милешевке, града Хисарцика и амфитеатра насеља Сопотница;
- Могућности развоја интегралне туристичке понуде подручја на ком се прожимају природни и културно-историјски мотиви, и која може привући туристе и рекреативце како из Србије тако и из иностранства;
- Могућности одвијања туристичко-рекреативних делатности које по свом карактеру, обиму и начину спровођења неће нарушити основни природни изглед и лепоту предела;
- Тематске планинарске и шетне стазе са презентацијом кањона Милешевке, слапова Сопотнице, историјског и културног наслеђа и др.;
- Могућности развоја образовног туризма кроз презентацију и популаризацију природних и других вредности заштићених подручја (путем публикација, сарадњом са туристичким, планинарским и другим удружењима, организацијом посета и др.);
- Солидна приступачност подручја државним путем ИБ и међународном железничком пругом;
- Близина урбаних центара Пријепоља, прибоја, Нове Вароши, туристичких дестинација Златибор и Златар и других туристичких мотива у окружењу, и центара у суседној Републици Црној Гори;

Основна *ограничења* за развој су:

- Недовољна саобраћајна повезаност између насеља на подручју посебне намене, и одсуство директне везе манастир Милешева – Сопотница;
- Преовлађује земљиште ниског бонитета са потпуном неподесношћу или веома озбиљним ограничењима коришћења за друге намене осим за сточарство и гајење шума;
- Континуирана депопулација и старење становништва, смањено учешће младог становништва у укупној популацији, неравномеран размештај корисника јавних служби, лоше стање појединих објеката који су у функцији, демографско уситњавање и разбијена морфолошка структура насеља;
- Неактивирана или недовољно афирмисана понуда активности у природи;
- Недовољно развијен рурални туризам у односу на могућности.

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни принципи заштите, уређења и одрживог развоја подручја Просторног плана јесу:

- Одржива заштита природних вредности СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице” и њихово коришћење за едукацију и научна истраживања, презентацију јавности, развој еколошког туризма и рекреације;
- Обезбеђење трајне и интегрисане заштите објеката и заштићене околине споменика културе од изузетног значаја манастира Милешева и других споменика културе и културно-историјских вредности, њихово уређење и опремање, као и стварање других просторних услова за њихову презентацију јавности;
- Јачање регионалног и географског идентитета планског подручја и активирање туризма као кључне функције у развоју планског подручја, базираног на презентацији и одрживом коришћењу природних вредности, споменика културе и историјски значајним местима, уз интегрисање у ширу туристичку дестинацију Западна Србија;
- Релативизација потенцијалних конфликта у заштити простора, очувању и унапређењу културних добара, побољшању животних услова и одрживом развоју локалних заједница.

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни циљ израде Просторног плана јесте обезбеђење просторних услова за спровођење мера заштите природних добара СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”, и културног добра манастира Милешева. Одрживи развој подручја посебне намене ће се заснивати на заштити природних вредности и културних добара, развоју туризма, спорта и рекреације и функционалној интеграцији заштићених добара у шире окружење.

Имајући у виду поменуте планске документе вишег реда, карактер посебне намене, као и препоруке и стандарде Европске уније у погледу одрживог развоја заштићених подручја, **општи циљеви** заштите, уређења и одрживог развоја планског подручја јесу:

- Заштита природе СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице” и културног добра манастира Милешева са којима ће бити усклађене све друге активности на подручју посебне намене;
- Унапређење туристичко рекреативне инфраструктуре (посебно уређење бициклистичких, планинарских и шетних стаза и др., односно искључиво стаза за превозна средства која не емитују буку и издувне гасове) и пратећих туристичких садржаја;
- Унапређење комуналне опремљености насеља Сопотница.

Као **посебни, оперативни циљеви** заштите, уређења и одрживог развоја подручја посебне намене, издвајају се:

- усклађивање размештаја активности и физичких структура са режимима заштите природних и културних добара;
- развој саобраћајних и инфраструктурних система, на првом месту реконструкција и доградња пута Милешевка-Аљиновићи, као алтернатива неизграђеном државном путу ПА реда број 200;
- стварање бољих услова за одмор, рекреацију и едукацију посетилаца о природним и културним вредностима подручја, организовањем садржајно заокружене туристичке

понуде усклађене са режимима заштите и интегрисане у понуду Пријеполја и туристичке дестинације Западна Србија;

- уређење простора за туризам и спортско-рекреативне активности уз одговарајућу пратећу инфраструктуру (планинарско-туристичких стаза, пунктове и видиковце) на деловима где је то могуће извести, а у циљу веће безбедности посетилаца;
- презентације природних и културно-историјских вредности и атрактивности подручја: кроз научно-истраживачке, туристичко-рекреативне и образовно-васпитне активности у условима контролисане посете туриста;
- укључивање локалног становништва у презентацију туристичких потенцијала, очување вредности подручја и развој еколошког и сеоског туризма;
- обезбеђење услова за безбедно одвијање спортско-рекреативних активности;
- подршка развоју мултифункционалне пољопривреде засноване на традиционалној производњи високовредних локалних производа и пружању агроеколошких услуга, у складу са специфичним захтевима заштите и одрживог коришћења природних и културних вредности, биолошке и предеоне разноврсности; и
- техничко осавремењавање постојеће, и изградња технички квалитетне и поуздане телекомуникационе мреже и обезбеђење приступа интернету у свим деловима мреже, како би се у потпуности задовољиле потребе корисника простора;
- организовање садржајно заокружене туристичке понуде усклађене са режимима заштите и интегрисане у туристичку понуду Западне Србије.

3. РЕГИОНАЛНИ ПОЛОЖАЈ И АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Подручје Просторног плана налази се у статистичком региону (НСТЈ2, РС21) „Шумадија и Западне Србије”, у обухвату Златиборског управног округа на делу територије општине Пријеполје.

Највећи значај за саобраћајну доступност, интеграцију и трансгранично повезивање подручја Просторног плана са окружењем има ДП ИБ реда бр. 29 (државна граница са Црном Гором – Пријеполје – Нова Варош – Сјеница – Нови Пазар) чија траса пролази кроз источни део подручја Просторног плана и повезује га са општинама Нови Варош, Сјеница и градом Нови Пазар. Од посебног значаја за просторну и функционалну интеграцију подручја посебне намене са општинским центром Пријеполје и ширим окружењем има неизграђени ДП ПА бр. 200 (Пријеполје – Манастир Милешева – Аљиновићи) који пролази средишњим делом подручја Просторног плана. Траса овог пута представља директну везу са међународном железничком пругом Београд– Бар и ДП ИБ реда бр. 23 који даље интегрише подручје Просторног плана са Црном Гором и државним путем IA реда (аутопут у изградњи Е-763 Београд – Јужни Јадран, део европског Коридора 11). Коридор 11 представља везу између Србије и Црне Горе, а у ширем контексту повезаће Румунију, Србију, Црну Гору и Италију. Завршетак изградње и опремања Коридора XI пружа могућност за побољшање регионалне сарадње на националном и међународном нивоу у циљу јачања и активирања руралних и слабо развијених подручја.

Подручје Просторног плана има могућност остваривања прекограничних веза са Републиком Црном Гором и Босном и Херцеговином кроз институционалну сарадњу на међудржавном, међурегионалном и локалном нивоу. Према Програму прекограничне и транснационалне сарадње за пројектни период 2014–2020. године општина Пријеполје укључена је у два програма прекограничне сарадње и то: Србија – Босна и Херцеговина и Србија – Црна Гора. Ови програми се финансирају из Фонда за предприступну помоћ Европске Уније IPA II (Instrument for Pre-Accession Assistance) и пружају подршку за: промоцију запошљавања и подстицање мобилности радне снаге; заштиту животне средине, развој туризма и очувања културног и природног наслеђа, итд.

Развој и заштита подручја посебне намене имаће регионални значај кроз јачање регионалног идентитета планског подручја, уз просторни развој туризма као значајне функције у развоју планског подручја базираног на презентацији и одрживом коришћењу природних и културних вредности уз интегрисање у ширу туристичку регију Западне Србије. За јачање регионалног идентитета, заштиту и интеграцију подручја посебне намене важна је изградња и побољшање мреже ДП II реда и локалних путева ка недовољно активираним деловима подручја, и повезивање те мреже са коридорима планираних аутопутева и постојећих ДП I реда.

4. КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

4.1 Општа концепција

Општу концепцију заштите и одрживог развоја опредељују посебне намене подручја Просторног плана. Кључне посебне намене су:

- Природне вредности заштићених подручја СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”;
- Објекти и простори/околине споменика културе од изузетног значаја манастира Милешева, као и споменика културе град Хисарцик;
- Коридор планираног, делимично изграђеног државног пута IIА реда број 200;
- Простори у функцији туризма, рекреације и спорта.

Основно планско опредељење је очување, унапређење и заштита природе, посебно природних вредности, као и непокретних културних добара.

Заштићене површине природних вредности СРП „Клисура реке Милешевке” (са режимима заштите I, II и III степена) и СП „Слапови Сопотнице” (са режимом заштите II степена), као и заштићена околина манастира Милешева (са три зоне заштите) представљају полазиште за конципирање просторног развоја са којима ће се усклађивати развој туризма и комплементарних делатности. Површине у режиму заштите II степена, које чине највећи део заштићених подручја СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице” предвиђене су за ограничено антропогено коришћење.

Површине у I зони заштите заштићене околине манастира Милешева (строга заштита - зоне Ia, Ib и Ic) изузимају се за изградњу и коришћење осим за потребе манастира, уређење и заштиту њихове околине и контролисану посету. Површине у II зони заштићене околине манастира Милешева (функционална заштита – зоне IIa и IIb) изузимају се за изградњу, коришћење и друге активности осим за потребе манастира, изградњу објеката постојећих пољопривредних домаћинстава и планираних објеката туристичке намене, пејзажно уређење, пољопривреду, шумарство, истраживање природе, уређење и одржавање стаза, као и светковине, планиране културне манифестације, контролисано кретање туриста и др. Површине у III зони заштите (зона интегралне амбијенталне заштите – IIIa, IIIb, IIIc и IIId) су у највећој мери намењене становању и пољопривредним активностима локалног становништва, у оквиру постојећих домаћинстава.

Приоритетна планска решења су усмерена ка побољшању доступности, презентације и одрживом коришћењу посебних природних вредности и непокретних културних добара. Ово ће се постићи одговарајућим уређењем СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице” и њиховог окружења (приступни путеви, стазе, видиковци, паркинзи и др.), организовањем атрактивне туристичке понуде и избором различитих активности за посетиоце.

Просторним планом општине Пријепоље, као и Просторним планом подручја посебне намене „Увац” су утврђени режими уређења, коришћења и изградње, као и обавезе спровођења правила уређења и правила грађења (грађевинска подручја насеља, зона III заштите изворишта водоснабдевања акумулације „Увац” и др) на делу подручја Просторног

плана ван подручја посебне намене СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”.

Кључно планско решење неопходно за битно побољшање саобраћајне доступности подручја посебне намене јесте завршетак изградње ДП ПА реда број 200, од Пријепоља до Сјенице кроз клисуру Милешевке. Међутим, с обзиром на успостављене режиме заштите клисуре Милешевке и заштићене околине манастира Милешева неопходно је преиспитивање постојећег решења и редефинисање трасе, што је препорука овог просторног плана, или успостављање режима ограничаног и контролисаног режима саобраћаја у случају изградње пута започетом трасом.

Приоритет у решавању комуналних проблема има успостављање система водоснабдевања, одвођења отпадних вода и управљања отпадом.

Посебно је значајно функцијско повезивање и јачање капацитета и партнерстава јединица локалних самоуправа Пријепоља и оних у окружењу, посебно Прибоја, Нове Вароши и Сјенице, а перспективно и општина Пљевља, Бијело Поље и Беране, у суседној Републици Црној Гори.

4.2 Полазишта и принципи за релативизацију конфликтних интереса

Мере утврђене успостављањем зона заштите комплекса специјалне намене, затим зона заштите природних добара и културних добара са режимима заштите, и развојем туризма изазивају одређене конфликте у простору. Стога је један од основних задатака Просторног плана обезбеђење решења за интегрални развој, коришћење и уређење подручја посебне намене, односно релативизација и усаглашавање конфликтних интереса заштите и других корисника простора.

Конфликтни интереси су:

Конфликт 1 –	Између потреба за завршетком изградње ДП ПА реда број 200 и поштовања режима заштите СРП „Клисура реке Милешевке”;
Конфликт 2 –	Између заштите природних вредности и интереса локалне заједнице за социо-економским развојем, односно развојем туризма.

Полазишта за релативизацију испољених и потенцијалних конфликтних интереса између посебних намена, као и у односу на одрживи развој подручја и локалних заједница су:

- Формирање саобраћајнице Милешевка-Аљиновићи ван заштићеног добра СРП „Клисура реке Милешевке” по трасама постојећих локалних путева;
- усклађивање развоја туристичких активности, садржаја и инфраструктуре са зонама заштите природе и културних добара, посебно СП „Слапови Сопотнице” и манастира Милешева, у погледу ограничења капацитета простора за пријем посетилаца, редукцију производње отпада и учешће дела прихода од туризма у очувању и унапређењу природног и културног наслеђа.
- реализација користи за локалну заједницу кроз укључивање становништва као најзаинтересованијег субјекта ефикасне заштите природних и културних добара и очувања предела и идентитета подручја – увођењем система еколошких услуга заштићеног подручја;
- обезбеђење одговарајућих компензација на име ограничења у производњи и активностима насталих успостављањем режима заштите.

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

Као простор посебне намена, односно зона заштите природних вредности овим просторним планом одређују се заштићена подручја Специјални резерват природе „Клисура реке Милешевке” и Споменик природе „Слапови Сопотнице” у границама утврђеним актима о њиховом проглашењу. Површине тих подручја и просторних јединица са различитим режимом заштите дефинисане су у просторном плану помоћу прецизних графичких метода, и мало се разликују од оних из уредби о заштити, сматрају меродавним у даљем приказу и анализама и износе:

1. СРП „Клисура реке Милешевке”: укупна површина – 1235,2 ha, режим заштите I степена – 133,0 ha, режим заштите II степена – 1094,4 ha и режим заштите III степена - 7,8 ha;
2. СП „Слапови Сопотнице”: укупна површина - 208,10 ha, у целости у режиму заштите II степена.

Да би се у потпунијој мери обезбедила целовитост природних вредности и успешније остварење циљева њихове заштите, препоручује се институцијама и органима надлежним за заштиту природе да размотре све стручне аргументе за проширење граница оба заштићена подручја, до којих се дошло кроз процес адаптивног управљања и посебно мониторингом природних вредности, и предузму даље потребне активности.

За проширење заштићеног подручја Милешевке, у евентуално неком другом, мало слободнијем законском моделу заштите (предео изузетних одлика или парк природе), са знатно већим учешћем режима заштите III степена, чини се основаним концепт заокружења морфо-хидролошке целине средњег и горњег слива Милешевке у потпуности, којим би се у заштићено подручје укључила и станишта односно налазишта већег броја значајних биљака, биљних заједница и шумских састојина (која су сада изван заштићеног подручја, а међу њима и популације односно групе и састојине питомог кестена), као и споменици културе – манастир Милешева и град Хисарцик.

Код споменика природе у Сопотници, кроз активности вишегодишњег мониторинга се показало да садашњи просторни оквир заштите не обезбеђује потребе заштите биодиверзитета овог подручја, који је знатно богатији него што се првобитно знало, као ни циљеве заштите вода и предела, а могуће проширење би се тражило у више праваца: на североисточној страни - на шумско-пашњачким падинама и карстној површи Малог Јадовника, изнад изворишта Сопотнице, у правцу севера и северозапада - на линији Шћепаница – В. Растовац – М. Растовац и у правцу југозапада - сутеска реке Сопотнице низводно од засеока Вукашиновићи.

Црни бор у Хисарцику (који је пао 1999. године), Регионални природни парк „Клисура реке Милешевке” (највећим делом је укључен у границе специјалног резервата природе и заштићене околине манастира) и природни простор око манастира Милешева (који, у ствари, има својство заштићене околине по основу Закона о културним добрима), практично немају стварна (материјална) и формална обележја заштићених подручја према Закону о заштити природе и треба да се бришу из регистра заштићених природних добара.

3.1.1. Режији заштите природе у границама СРП „Клисура реке Милешевке”

Површина у режиму заштите I степена (133 ha) налази се, такође, у границама специјалног резервата природе и на њој су, сходно претходно наведеним прописима, забрањени коришћење природних ресурса и изградња објеката, а други радови и активности

су ограничени на научна истраживања и праћење природних процеса, контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, као и спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина. То значи да ни пролазак кроз локалитет „Равништа” постојећом пешачком/планинарском стазом није допуштен без најаве управљачу заштићеног подручја и пратње чувара или другог овлашћеног лица.

Режим заштите II степена је на највећој површини (укупно око 1310 ha) и обухвата око 88% СРП „Клисура реке Милешевке”. Овај режим заштите генерално је уређен Законом о заштити природе (члан 35) и Уредбом о режимима заштите (чл. 4), а у СРП „Клисура реке Милешевке”, прописан је уредбом о проглашењу (чл. 6).

На подручју са режимом заштите II степена СРП „Клисура реке Милешевке” забрањује се:

- градња осим планске и контролисане реконструкције и изградње објеката саобраћајне, енергетске, комуналне и рекреативне (пешачке стазе са пратећим мобилијаром) инфраструктуре
- свака промена постојеће морфологије терена, превођење вода и измена хидродинамичких карактеристика и режима реке Милешевке, као и сви други радови и интервенције који могу утицати на измену хидролошког режима подземних и површинских вода;
- чиста сеча шума, осим сеча које су у складу са планским документима у шумарству;
- уношење инвазивних алохтоних врста флоре;
- вађење луча из стабала црног бора;
- паљење ватре;
- брање, кидање и на било који начин уништавање биљног покривача, строго заштићених и заштићених врста флоре;
- нарушавање основног рибљег фонда, употреба свих недозвољених средстава за лов рибе (нпр. креч, хлор, конопља, експлозив, струја, мреже и др.), привредни риболов и подизање рибњака;
- уништавање гнезда птица, узнемиравање фауне птица, нарочито у периоду размножавања, подизања младих (март–април);
- формирање мрциништа на подручју карстних седимената заштићеног подручја;
- постављање (укуцавање) табли и других обавештења на стаблима;
- експлоатација материјала речног корита, слободно испуштање отпадних и загађујућих вода у водотоке, одржавање техничких средстава у алувијалном делу водотока, промена намене водног земљишта, изградња хидротехничких објеката (акумулација, мини хидроелектране, бране) укључујући и регулацију водотока реке Милешевке, изградња водозавхвата и каптирање извора или дубоких бушотина издвојених за потребе појединачних домаћинстава, и све друге активности које би могле утицати на режим подземних вода на заштићеном подручју;
- формирање позајмишта или отварања каменолома;
- формирање депонија.

На подручју на којем је утврђен режим заштите II степена радови и активности ограничавају се на:

- извођење хитних и неопходних радова у оквиру санације ветролома, ветроизвала, пожара, пренамножења штетних организама и др. уз услове заштите природе;
- примену одговарајућих биолошких мера борбе против фитопатолошких и ентомолошких обољења шума;
- извођење мера активне заштите и унапређења популација ретких и угрожених биљних и животињских врста;
- сакупљање лековитог биља;
- риболов – рекреативни и научноистраживачки;
- научна истраживања и праћење природних процеса;

- контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе;
- праћење стања (мониторинг) флоре и фауне;
- лов и риболов у складу са утврђеним мерама заштите и коришћења према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10 и 47/11);
- спровођење одговарајућих мера противпожарне и противерозионе заштите;
- уклањање ниског растиња сходно орографији терена ради омогућавања несметаног пролаза дуж постојеће стазе кроз клисуру;
- изградњу објеката саобраћајне, комуналне и друге инфраструктуре;
- уређење и реконструкцију паркинга на уласку у клисуру и постојећег макадамског пута кроз тунел;
- уређење и реконструкцију постојеће планинарске стазе кроз клисуру у циљу обиласка целе клисуре и уређење прелаза преко реке до најзнаменитијег станишта на локалитету Равниште на коме расте терцијарни реликт оморика;
- постављање мобилијара (корпе, клупе, надстрешница) са опремом за планинарске и рекреативне сврхе;
- издвајање и означавање специјалних зона заштите ради обезбеђења минималног нарушавања и узнемиравања биотопа.”

У односу на режиме заштите, најмања површина је у режиму заштите III степена (око 8 ha), налази се у границама СРП „Клисура реке Милешевке” и на њој су активности и радови који могу имати неповољан утицај на вредности специјалног резервата природе забрањени и ограничени у складу са прописима којима се уређује заштита природе, што значи да се директно примењују одредбе чл. 35. Закона о заштити природе и чл. 5. Уредбе о режимима заштите („Службени гласник РС”. број 31/12). Изградња није формално забрањена.

3.1.2. Режији заштите природе у границама СП „Слапови Сопотнице”

У СП „Слапови Сопотнице”, уредбом о заштити/проглашењу, режим заштите II степена (чл. 4) прописан је тако да се забрањују:

- каптирање извора и врела у непосредном изворишту Сопотнице, преграђивање, каналисање и други хидротехнички радови у коритима водотока, осим зајаживања воде за потребе рада воденица, научног истраживања и обнављања процеса стварања бигра и бигрених тераса;
- експлоатација наслага бигра и друге радње којима се оштећују рељеф бигрених тераса и изглед и функције слапова и водопада;
- отварање мајдана камена и експлоатација других минералних сировина;
- изградња других објеката осим стамбених, економских, помоћних и других објеката пољопривредних домаћинстава у оквиру постојећих грађевинских парцела и објеката туристичког смештаја (прихват и услуживање посетилаца), као и обнављање објеката народног градитељства, првенствено воденица и ваљарица.
- одлагање комуналног, индустријског, грађевинског и другог отпада, осим комуналног и пољопривредног отпада пореклом са заштићеног подручја који може да се одлаже на местима која су за то одређена и на прописани начин;
- радње које могу изазвати загађење вода, ваздуха, земљишта, стварати прекомерну буку и неповољно утицати на естетска обележја заштићеног простора;
- преоравање пашњака и природних ливада;
- радње којима се уништавају или угрожавају биљне и животињске врсте заштићене као природне реткости;
- садња, засејавање и насељавање биљних и животињских врста страних за природни живи свет овог подручја;

- чиста сеча и крчење шуме, осим ограниченог и контролисаног уклањања шумске и жбунасте вегетације за потребе презентације бигрених тераса и водопада и уређења простора за рекреативне намене;
- лов, осим планских активности на гајењу и заштити дивљачи.

У режим заштите II степена дозвољене су следеће активности:

- истраживања режима, физичких, хемијских и биолошких процеса и својстава вода, климатских, палеонтолошких, биолошких и других обележја заштићеног простора;
- радови и активности на техничкој и биолошкој заштити, приказивању и коришћењу вредности заштићеног простора у научне, образовне, рекреативне, туристичке и културне сврхе;
- изградња објеката и радови на уређењу простора у циљу прихвата и услуживања посетилаца и унапређења естетике амбијента;
- изградња стамбених, економских, помоћних и других објеката пољопривредних домаћинстава у оквиру постојећих грађевинских парцела,
- изградња мањих објеката туристичког смештаја за прихват и услуживање посетилаца, у традиционалном стилу,
- обнављање објеката народног градитељства, првенствено воденица и ваљарица.
- радови на унапређењу стања шума и заштити земљишта од ерозије;
- радови на очувању и обнављању објеката народног градитељства, традиционалних занимања, обичаја и фолклора локалног становништва и предмета, алата и других рукотворина народне радиности;
- радови на уређењу простора сеоских домаћинстава односно објеката, дворишта и окућница;
- развој земљорадње, сточарства, воћарства и пчеларства уз контролисану и што мању употребу хемијских средстава, очување и обнављање старих сорти и раса биљних култура и домаћих животиња;
- гајење и контролисано сакупљање лековитог биља, гљива и других шумских плодова.”

3.1.3. Заштићена околина манастира Милешева

За заштићену околину манастира Милешева, у акту о условима заштите природе не дефинише се посебно режим коришћења природних ресурса и заштите природних вредности. Тиме се, између осталог, указује на основаност скидања заштите овог простора по основу Закона о заштити природе, односно брисања из регистра заштићених природних добара.

3.1.4. Смернице заштите природе на подручју просторног плана

Капацитети планираних туристичких објеката у Сопотници морају се ускладити са изградњом потребне инфраструктуре, а инфраструктурно опремање извршити по високим еколошким стандардима, при чему на првом месту, и као прелазно решење, планирати и спровести концепт изградње непропусних септичких јама.

Границе и правила изградње и уређења простора у зонама изградње утврђеним овим Просторним планом ближе ће се утврдити одговарајућим актима органа локалне самоуправе и урбанистичким плановима.

Према акту о условима заштите природе, на осталим деловима подручја Просторног плана изградња није допуштена на простору станишта заштићених биљних и животињских врста. С обзиром да су локације станишта утврђене апроксимативно² (провизорно) и то као

² На пример, картирано је место на коме је Сергије Матвејев једном (1949. године) на Златару видео или чуо мужјака великог тетреба, затим картирано је налазиште орла белорепана (који се нигде не помиње као врста птице за Милешевку – и вероватно се ради о грешци, односно да је у питању белоглави суп; оморица и чувени звончић – *Campanula secundiflora* картирани су на истом месту, са леве стране Милешевке, у близини

тачка, без просторне/територијалне димензије, не могу се а priori забранити изградња, кретање и други радови у зони станишта, како је прописано у акту о условима заштите природе, већ се једино може успоставити обавеза прибављања услова заштите природе у поступку израде и сертификације документације за изградњу.

Реконструкција, доградња и инвестиционо одржавање постојећих објеката не може се допустити уколико нису изграђени на законит начин.

Просторни и временски обим ограничења радова и активности утврђених мерама заштите ближе ће се одредити актима о унутрашњем реду и чуварској служби заштићених подручја.

Планска решења не индикују непожељне промене стања природе, односно вредности живог света, геонаслеђа и предела. Планирани просторни развој не изазива уништавање и нарушавање дивљих врста и њихових станишта, неповољне промене површина под природном и полуприродном вегетацијом, оштећивање морфолошких и хидролошких обележја, подстиче традиционалне видове коришћења простора на планском подручју и обезбеђује контролу над процесима и активностима који могу изазвати загађивање животне средине, ерозију земљишта и прекомерно коришћење шума и обезбеђује очување значајних и карактеристичних обележја предела.

У спровођењу просторног плана обавезна је примена мера заштите природних вредности, односно дивљих врста и њихових станишта, предела и геонаслеђа у складу са прописима којима се уређује заштита природе.

У поступку израде урбанистичких планова и пројектне документације за изградњу објеката и друге радове неопходно је обезбедити акт о условима заштите природе.

Сходно Закону о заштити природе, уколико се у току радова наиђе на геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност налазач је дужан да о налазу обавести министарство надлежно за послове заштите животне средине у року од осам дана од проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица.

Заштита природе и природних вредности на делу просторног плана изван граница СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице” обезбеђује се одговарајућом применом закона којима се уређују заштита природе, заштита животне средине, изградња и уређење простора и коришћење природних ресурса.

2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

На непокретном културном добру, његовој заштићеној околини и добру које ужива претходну заштиту забрањене су мере техничке заштите и радови који могу оштетити или уништити културно добро, као и радови који могу мењати својства, изглед и намену културног добра без претходно прибављених услова и сагласности надлежне установе за заштиту културних добара. Према потреби, за извођење мера техничке заштите и других радова прибављају се и услови, сагласности и дозволе у складу са законом којим се уређују изградња објеката и уређење простора. За мере техничке заштите и радове на Споменику културе „Манастир Милешева” и његовој околини неопходно је прибављање услова и сагласности Републичког завода за заштиту споменика културе, а за Споменик културе „Град Хисарцик” и за културна добра која уживају претходну заштиту, услови и сагласности Завода за заштиту споменика културе Краљево.

У заштићеној околини манастира Милешева, установљеној одлуком СО Пријепоље 1990. године, прописане су мере заштите и коришћења простора, природних ресурса и културних добара чији је правни основ садржан у члану 54. Закона о заштити културних

манастира, иако је једино налазиште оморице у овом крају у саставцима Међанске и Милошевске реке (неколико километара узводно), а за звоничић се сматра да је нађен са друге, десне стране клисура, негде где је пре неколико деценија пробијан пут за Сјеницу). Не ваља у овим ни другим (стручним и управним) стварима решавати на основу непотпуног или нетачно утврђеног чињеничног стања.

добара, посебно у одредби којом се конституише право на прописивање ограничења, односно забрана извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намена појединих културних добара, а у време доношења те одлуке и у одредбама тадашњег Закона о заштити природе.

Опште мере заштите, према чл. 7. одлуке су следеће:

- забрана чисте сече шуме, као и других видова коришћења који доводе у питање стабилност шумске заједнице и станишта и њихову заштитну улогу уопште, уношења страних врста флоре и фауне чије би присуство могло да изазове непожељне еколошке последице и измену састава аутохтоног живог света, брања ломљења, кидања, сакупљања и копања декоративних биљних врста у природним састојинама;
- забрана претварања ливада, пашњака и других површина у њиве, а на површинама изложеним ерозији земљишта извршити одговарајућу преоријентацију култура; све постојеће водотоке оставити у природном стању, вршити само такве регулационе радове који имају сврху санације бујица, осим ако су ти радови у интересу заштите културних добара;
- забрана отварања каменолома, привредног коришћења камена било којим средствима и у било које сврхе, експлоатација шљунка и песка из корита реке Милешевке, изградња свих (индустријских) објеката осим за пољопривредне и шумске потребе у IIIb и IIIc зони.
- забрана изградње индивидуалних викенд објеката на целом простору и забрана претварања пољопривредних и шумских површина у грађевинско земљиште и њихова парцелација;
- реконструкција, одржавање постојећих и изградња нових стамбених и помоћних објеката, потребних за пољопривредну производњу и становање пољопривредника и сталних становника насеља, искључиво на већ постојећим стаништима, односно на локацијама које ће бити утврђене просторним планом и детаљном урбанистичком разрадом дозвољена је једино у зони IIIc.

Према чл. 8. одлуке, посебне мере заштите, по зонама, су следеће:

- у зони I: на парцелама у црквеном власништву дозвољава се досадашњи начин газдовања уз задржавање постојећих култура и објеката; на свим површинама ове зоне реконструкција објеката може се вршити само у склопу постојећих габарита уз услове и сагласност надлежних организација за заштиту; забрањена је било каква новоградња до завршавања комплетних истражних радова, осим објеката неопходних манастиру или заштити и презентацији културних добара, изградња нових саобраћајница, осим приступних путева и то под условима које утврђују надлежне установе за заштиту споменика културе и заштиту природе, превођења надземних електричних водова, а остале инсталације се могу преводити уз дозволу надлежног завода за заштиту споменика културе по извршеним истражним радовима; дозвољени су само они радови који се врше у смислу одржавања или унапређења постојећег стања;
- у зони II: дозвољена је изградња и реконструкција постојећих стамбених и пратећих објеката према условима из општих мера ове одлуке и уз извршене претходне истражне радове и присуство стручњака надлежне установе за заштиту споменика културе;
- у зони IIa: дозвољава се изградња објеката који могу послужити за смештај и прихват посетилаца и других пратећих објеката везаних за презентацију културног добра и потребе сталних становника под условима одређеним општим мерама и посебним условима које ће утврдити установа заштите.

На подручју просторног плана у целисти, на локалитетима културних добара која уживају претходну заштиту и на местима на којима су идентификоване и евидентирани одговарајуће споменичке/културне вредности изградња се не може вршити без прибављених услова надлежне установе заштите културних добара која има право да пропише заштитна археолошка и друга истраживања, праћење радова или забрану радова који могу деградирати културна добра и њихову околину.

Препоручују се рекогносцирање терена и одговарајућа истраживања археолошких локалитета и објеката народног градитељства у току спровођења Просторног плана, израде урбанистичке и инвестиционо-техничке документације и извођења радова. Уколико се при томе открију, истраже и утврде непокретна културна добра и њихова заштићена околина основне мере заштите су забрана изградње и постављање објеката трајног и привременог карактера који својим изгледом, габаритом, карактером или наменом могу да оштете или униште споменичка својства непокретног културног добра или деградирају изграђене и природне елементе његове заштићене околине.

Сходно Закону о културним добрима, надлежна установа заштите културних добара ће у поступку израде документације за изградњу објеката и уређење простора, на захтев и трошак инвеститора, посебним актом утврдити конкретне услове чувања, коришћења и одржавања, као и услове за предузимање конкретних мера техничке заштите и друге радове за свако поједино заштићено и културно добро под претходном заштитом за које се у поступку израде те документације закључи да може трпети значајне неповољне утицаје услед планираних радова.

Прибављање и спровођење услова и мера истраживања, техничких мера и других радова на местима и објектима за које се на основу података надлежне установе или других сазнања претпоставља или зна да имају културне вредности уређени су Законом о заштити културних добара, а посебно су значајне следеће обавезе инвеститора, извођача радова и установа заштите културних добара утврђене тим законом:

- Уколико се у току грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта и археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- Ако постоји непосредна опасност оштећења археолошког налазишта или предмета, надлежни завод за заштиту споменика културе привремено ће обуставити радове док се на основу овог закона не утврди да ли је односна непокретност или ствар културно добро или није;
- Ако надлежни завод за заштиту споменика културе не обустави радове, радове ће обуставити Републички завод за заштиту споменика културе;
- Инвеститор је дужан да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту које открије приликом изградње, до предаје добра на чување надлежној установи заштите.

Археолошки налази и објекти народног градитељства представљају важан сегмент културног наслеђа, а о њиховим својствима, хронологији и значају може са сигурношћу судити тек на основу спроведених систематских археолошких истраживања или претходних сондажних истраживања, односно одговарајућих истраживања архитектонско-грађевинских и културно-историјских обележаја и садржаја етно и других објеката. Из тих разлога, посебно се препоручује детаљно и систематско истраживање воденица и ваљарица у Сопотници, покретање поступка за њихову адекватну законску заштиту по основу Закона о културним добрима и израду и реализацију пројеката њиховог обнављања и стављања у функцију.

Ради обезбеђења транспарентности и ефикасног спровођења заштите културних добара као и информисаности инвеститора и других носилаца развојних активности, неопходно је да установе надлежне и одговорне за заштиту културних добара утврде прецизне и детаљне локацијске карактеристике простора/зона и објеката са заштићеним евидентираним културним вредностима и њихове непосредне околине од интереса за заштиту културних добара.

Планским решењима, посебно у домену основне планске намене, не угрожавају се или неповољно мењају физички интегритет, функције и услови истраживања, уређења и презентације непокретних културних добара подручја Просторног плана.

3. ТУРИЗАМ

Најзначајнији туристички производи на подручју Просторног плана биће: културно-историјски, излетнички, верски и образовни туризам, као и авантуристички, спортско-рекреативни, рурални и транзитни туризам. Окосницу развоја туризма представљају: природне вредности СРП „Клисура реке Милешевке” на кога се наслања заштићена околина природног простора манастира Милешева; и СП „Слапови Сопотнице” са осталим локалитетима на деловима масива Златара и Јадовника. Транзитни туризам је генерисан државним путевима и саобраћајним коридором ка Јадрану, у правцу југа, односно Златибору, Златару, Београду и другим градовима у правцу севера. Активираће се интензивнији развој образовног туризма чији је један од циљева стицање конкретних знања кроз осмишљене програме, посебно намењене деци и младима у стицању функционалног знања о природним и културно-историјским вредностима подручја, као и развој креативности. Развој образовног туризма, предвиђа се кроз различите форме везене за школски програм, живот на селу (образовне фарме), практичан рад (центри забаве и образовања, рурални тематски центри), истраживање природе (центри открића) и др.

Просторним планом се предвиђа уређење видиковаца, панорамских путева, планинарских, шетних, бициклистичких и тематских стаза, кампова, и др. Део стаза на подручју Просторног плана припада тзв. Европском пешачком путу Е-7. Основна мрежа стаза већ постоји и она повезује СП „Слапови Сопотнице” са СРП „Клисура реке Милешевке”, манастиром Милешева као и Јадовником, Увцем и Златаром, али се мора местимично проширити новим крацима, боље уредити, осигурати и допунити пратећим елементима.

Предвиђа се побољшање доступности природним и културним добрима, посебно из правца манастира Милешева ка клисури реке Милешевке, у виду уређене еколошке туристичко-рекреативне стазе на правцу ка насељу Аљиновићи (планираном трасом неизграђеног државног пута).

Планинарске и бициклистичке стазе и видиковце треба опремити туристичком сигнализацијом, информативним таблама и пратећим мобилијаром. Преклапање путева културе и природе омогућиће организаторима путовања и туристима да осмисле комбинован обилазак и разноврснији доживљај СП „Слапови Сопотнице”, СРП „Клисура реке Милешевке”, манастира Милешева, као и делова простора Јадовника, Увца и Златара, на које се подручје Просторног плана надовезује.

Најважније стазе на подручју су стазе број: 1. дужине 24,4 km; 1а. дужине 0,8 km; 2. дужине 20,4 km; 2а. дужине 6,5 km; 3. дужине 7,2 km; 3а. дужине 2,7 km; 4. дужине 10,2 km; 4а. дужине 10 km; 5. дужине 13,5 km; 5а. дужине 9,9 km; 6. дужине 8,6 km; 7. дужине 8,5 km; 8. дужине 12,9 km; 9. дужине 12,8 km; као и пешачка стаза „Увац” (Слапови Сопотнице – Планина Златар, која се надовезује на стазу бр.1 дужине 37,3 km; и пешачка стаза Пријеполје – Планина Златар, која се завршава на уливу Златарског језера у Сјеничко језеро дужине 22,2 km (Реферална карта бр. 3)

Комплетирање туристичке понуде захтева уређење и инфраструктурно опремање простора око постојећег планинарског дома Сопотница и изградњу нових смештајних капацитета, уређење аутокампа, и изградњу, адаптацију (доградњу) и уређење објеката намењених руралном туризму, посебно у насељу Сопотница.

Развијаће се и диверзификовати туристички производ специјалних интереса, који ће поред планинарења, јахања, бициклизма и алпинизма, обухватити и развој нових производа као што су посматрање белоглавих супова, у границама до којих интензивирање туристичких посета не узнемирава ово станиште;

Наставиће се одржавање постојећих манифестација на подручју плана пре свега „Јадовничког ултрамаратона” као и у његовом окружењу, односно Европског купа у рафтингу на реци Лим. У гастрономији би требало идентификовати специфичну понуду

(бренд) за ово подручје, која ће бити заступљена у свим смештајним и угоститељским капацитетима на подручју Просторног плана, посебно у специјализованим домаћинствима Сопотнице и осталих туристичких села.

Просторна организација туристичке понуде и туристичких производа биће организована у неколико туристичких зона:

- Културног и верског туризма са манастиром Милешева, средњовековним градом Милешевац, Савиним испосницама, цамијом у Хисарцику и др.; у овој зони планира се реконструкција и опремање постојећих и изградња нових паркинга на приступним путевима, као и реализација туристичке сигнализације на локалним, шумским и пољским путевима;
- СРП „Клисура реке Милешевке”; у овој зони планира се реконструкција и уређење еколошке туристичко-рекреативне стазе од манастира Милешева ка клисури реке Милешевке, у правцу насеља Аљиновићи;
- СП „Слапови Сопотнице” са визитор/образовним центром, и рекреативном инфраструктуром (обележене планинарске и бицикличке стазе) опремљене туристичком сигнализацијом, информативним таблама и пратећим мобилијаром, у функцији приступа и презентације природних вредности;
- Прожимања и интеграције понуде природних и културно-историјских вредности; и
- Руралног туризма.

У оквиру наведених зона налазе се локалитети на којима ће се реализовати туризам специјалних интересовања (гео туризам, алпинизам, планинарење, посматрање птица и др.). Од посебног значаја за развој туризма је интегрално сагледавање и уређење туристичких зона, које се на појединим местима преклапају формирајући јединствене духовне, културне и природне целине заштићеног подручја.

4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

4.1. Природни ресурси

4.1.1. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде

Развој пољопривреде на подручју Просторног плана биће усмерен ка заштити биодиверзитета. Уз поштовање прописаних услова заштите, пољопривредне активности у еколошки значајним и заштићеним добрима усмерене су ка заштити ливадско-пашњачких екосистема и аутохтоних раса и сорти - развојем пашњачког (укључујући органско) сточарства (говеда, овце и козе), интегралне/органске производње воћа и местимично, ретких врста жита (раж, овас, хељда и сл.), пчеларства, узгојем и сакупљањем лековитог биља и шумских плодова, узгојем дивљачи и рибе. Ливаде и пашњаци одржавају се контролисаном испашом, у складу са биокапацитетом простора. Висококвалитетне и органски произведене сточарске производе потребно је економски валоризовати заштитом порекла, односно везивањем порекла за територију заштићених подручја и пласманом у туристичким капацитетима, на газдинствима или у руралном окружењу.

4.1.2. Заштита и коришћење шума и шумског земљишта

Газдовање шумама обављаће се у складу са Законом о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 89/15), подзаконским актима и постојећим планским документима донетим на основу тог закона, а ловство ће се развијати у складу са Законом о дивљачи и ловству („Службени гласник РС”, број 18/10) и прописима и документима донетим на основу тог закона. Такође, за управљање шумама веома је важна правилна и успешна примена прописа који се односе на противпожарну заштиту.

У шумама и ловиштима који су обухваћени границама заштићених подручја од посебног значаја је и примена прописа којима се уређују заштита природе. Површина у оквиру СРП „Клисура реке Милешевке” на којој је успостављен режим заштите I степена изузета је из активности шумарства и ловства, док су на површинама са режимом заштите II степена у овом заштићеном подручју и у СП „Слапови Сопотнице” шумарство и лов ограничени. Потребне измене начина газдовања односно прилагођавање установљеним режимима заштите у основама газдовања шумама које обухватају специјални резерват природе раде се приликом њиховог обнављања (за ГЈ „Јадовник-Дервента”, период 2018-2027. године то је већ урађено, а за ГЈ „Златар II”, период 2012-2021. године, предстоји). Планови гајења, обнављања, оснивања нових и неге шума утврђени основама газдовања шумама на подручју Просторног плана компатибилни су са циљевима заштите природних и културних вредности. Такође, кроз установљење и одговарајуће планско газдовање заштитним шумама обезбеђује се пуна подршка мерама очувања и унапређења биодиверзитета, пејсажа и заштита од ерозије.

Управљање ловиштима и активности гајења, заштите и излова дивљачи обављају се према ловној основи и годишњим плановима, сходно закону. У заштићеном подручјима, на површинама са режимом заштите II степена, Уредбом о режимима заштите активности ловства су, како је претходно наведено, ограничене и то на санитарни лов дивљачи, заштиту и унапређивање популација дивљачи у ловишту и мере унапређивања станишта дивљачи.

Основна решења Просторног плана не индикују неповољне промене стања шумских екосистема, шумског земљишта и ловне дивљачи, а забране и ограничења у коришћењу шума у режиму заштите I и II степена и ловних активности доприносе унапређењу стања шумских екосистема и животињског света.

С обзиром на знатну угроженост од пожара због значајног учешћа четинарских природних и вештачки подигнутих (посебно борових) састојина важно је организовати и спроводити превентивне противпожарне мере, посебно у време пролећног чишћења (спаљивањем) корова и жбуња на пољопривредним површинама и у време летњих, првенствено августовских суша. Заштита шума од пожара, укључујући и санацију пожаришта, као важан сегмент укупне заштите шума, уређена је Законом о шумама и подзаконским актима и документима, сходно Закону о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09 и 20/15). На подручју постоје или је планирана изградња неколико противпожарних осматрачница.

У складу са меродавним одредбама Закона о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 89/15), уколико у вези са овим просторним планом дође до промене намене шумских површина извршиће се потребне измене и допуне основа газдовања шумама.

Антиерозиона заштита на површинама под шумом и на шумском земљишту оствариваће се одговарајућим мерама обнављања и неге постојећих шума и, мањим делом, вештачким обнављањем и оснивањем нових шума, односно применом различитих биолошких и био-техничких антиерозионих радова (попуњавање култура, пошумљавање, затрављивање просека, подизање плетера и зидића против спирања и др.). Неопходно је пошумљавањем и другим антиерозионим радовима обухватити и одговарајуће површине шума и шумског земљишта у својини манастира и физичких лица. Приоритет су терени угрожени јаком ерозијом.

4.2. Развој насеља, демографски и социјални развој

Имајући у виду да је становништво подручја Просторног плана изложено процесу депопулације до 2029. године, може се очекивати пад укупног броја становника од око 46% у односу на 2011. годину. (Табела 3.) Наведене процене будућег броја становника треба посматрати оквирно, промене у кретању становника зависе од укупног социо-економског развоја планског подручја. С обзиром на то да подручје Просторног плана поседује изузетне природне и културне вредности претпоставља се да применом мера за подстицање социо-

економског развоја може доћи до успоравања депопулације. Свакако да треба очекивати пораст сезонског становништва које ће користити постојећи стамбени фонд, претежно у периоду април – октобар.

Табела 3: Пројекција становништва по насељима на подручју на подручју Просторног плана

Насеља	2011.*	2019.	2029.
Милешево	90	60	30
Милошев До	63	10	5
Аљиновићи	131	70	35
Међани	44	12	5
Бискупићи	12	5	2
Каћево	59	60	65
Сопотница	148	160	170
Хисарцик	220	160	90
Косатица	296	245	180
Укупно подручје Просторног плана	1063	782	582

*Извор: РЗС (2014), Упоредни преглед броја становника 1948 – 2011.

Мрежа насеља

Насеља на подручју Просторног плана треба посматрати у контексту развоја мреже насеља на територији општине Пријепоље. Полазећи од остварених просторно-функцијских односа и веза развој мреже насеља на подручју Просторног плана даље јачање и развој функција микроразвојних центара и њиховог умрежавања на планском подручју. У микроразвојне центре се сврставају: Аљиновићи са функцијом центра заједнице насеља, Милешево као секундарни центар заједнице насеља и Сопотница као независни сеоски центар односно насеље са специфичним функцијама. Насеља Хисарцик, Косатица и Милошев До сврставају се у примарна сеоска насеља која се према броју становника, стамбеном фонду и присуству одређених функција разликују од осталих насеља (Бискупићи, Међани и Каћево) без изражених функција.

Развој мреже насеља ближе се утврђује просторним плановима јединица локалне самоуправе.

Јавне службе

Развој мреже јавних служби заснива се на постојећој мрежи објеката јавних служби и развоју мобилних услуга, у складу са очекиваним демографским променама и развојем насељских функција.

У том контексту једно од основних планских опредељења је побољшање доступности и квалитета услуга који су прилагођени потребама корисника (вишенаменско коришћење постојећих објеката за мобилне екипе дечјих вртића, истраживачке тимове студената који се баве проучавањем, заштитом и презентацијом културних и природних добара, установе културе, здравствене и социјалне службе).

Услед развоја туристичке понуде насеља Сопотница очекује се постепено јачање капацитета јавних служби и других сервиса намењених како туристима, тако и сезонском становништву.

Просторним плановима јединица локалне самоуправе ближе се утврђује развој мреже објеката и услуга јавних служби за сва насеља која се налазе на подручју Просторног плана.

4.3. Инфраструктурни системи

4.3.1. Саобраћајна инфраструктура

Основ за унапређење саобраћајне повезаности подручја посебне намене је завршетак изградње ДП ПА реда број 200, од манастира Милешева до насеља Аљиновићи. С обзиром на успостављено заштићено подручје СРП „Клисура реке Милешевке” од изузетног значаја, иако актом о проглашењу тог подручја изградња пута није експлицитно забрањена, неопходна је ревизија постојеће техничке документације и израда студије о процени утицаја.

Уколико се покаже да би ДП ПА имао значајан негативан утицај на природне вредности и животну средину треба испитати могућности да се за изградњу пута искористе постојеће локалне саобраћајнице на потезу: долина Милешевке (Бегов мост или друго полазиште)-Хисарцик-Каћево-Милошев До-Аљиновићи (општински путеви Л-5 и Л-22, као и потенцијални општински путеви Л-52 и Л-54), ван клисуре реке Милешевке.

Кроз клисуру треба свакако формирати саобраћајницу која ће имати првенствено туристичку функцију, а потом и у превенцији од шумских пожара и заштити у ванредним ситуацијама. Ова саобраћајница може имати минималне неопходне техничке карактеристике и пратеће садржаје за безбедно кретање ограниченог броја туриста и службених возила, а према условима управљача заштићеним подручјем.

Развој других саобраћајница на подручју посебне намене засниваће се на:

- формирању квалитетне саобраћајне везе на потезу манастир Милешева - Сопотница - Каћево повезивањем деоница путева Л1, Л5 и Л22;
- реконструкцији и доградњи општинских путева I реда: Л1 Пријепоље - Ивање - Сопотница - Водице - Г. Страњани; Л5 Бегов мост - Хисарцик – Грдиловица, Л19 Грачаница - Лучице –Сопотница и Л22 ИБ-23 - Каћево - Ријека - Дивљаци – Дечево.

Уколико дође до формирања акумулација „Бродарево 1” и „Бродарево 2” укупна саобраћајна и друга инфраструктура у долини Лима бића значајно промењена што ће захтевати и проверу доступности ширег подручја Сопотнице.

4.3.2. Енергетска инфраструктура

Развој електроенергетске инфраструктуре засниваће се првенствено на:

- унапређењу система управљања и експлоатације изграђене енергетске инфраструктуре;
- одржавање и технолошку модернизацију система преноса и дистрибуције.

Наставиће се са проширењем и реконструкцијом мреже далековода 10 kV и нисконапонске мреже заменом стубова проводника, уз каблирање (подземно вођење) појединих деоница разводне мреже.

4.3.3. Водоснабдевање и одвођење отпадних вода

Планском документацијом општине Пројепоље предвиђено је формирање изворишта водоснабдевања из карстног врела Сопотнице. Овим просторним планом оставља се могућност коришћења вода реке Сопотнице за водоснабдевање, али уз обавезу да захват воде буде лоциран низводно, ван обухвата СП „Слапови Сопотнице”.

Насеља на подручју Просторног плана наставиће да користе локална изворишта водоснабдевања уз неопходне санације и реконструкција локалних сеоских водовода.

Отпадне воде из насеља на подручју Просторног плана третираће се у заједничким и индивидуалним водонепропусним септичким јамама, до изградње канализационих система са уређајима за пречишћавање.

4.3.4. Електронске комуникације и поштански саобраћај

Планирани развој фиксне телефонске мреже и мобилне телефоније заснива се на: побољшању постојећег стања телекомуникационе мреже осавремењивањем приступних мрежа, као и заменом постојећих застарелих дигиталних комутација (централа) новим мултисервисним приступним чворовима у свим насељима где такве централе постоје. Тиме ће се омогућити побољшавање приступа интернету и мрежи за пренос података у свим местима у којима постоји телефонска мрежа.

Планирана је изградња 2 нове базне станице оператора Telenor (Милешева и Пријепоље 8) VIP и више нових базних станица „Телеком Србија”.

Начин извођења радова на изградњи инфраструктурних и других објеката у близини електронских комуникационих мрежа, у заштитном појасу електронске комуникационе инфраструктуре и припадајућих средстава и у заштитној зони и радио коридору, са дефинисаним минималним дозвољеним размацима, прописан је *Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката (Сл. гласник РС број 16/2012).*

4.3.5. Третман комуналног отпада

Управљање отпадом на заштићеним подручјима клисуре Милешевке и Сопотнице подразумева примену досадашњег система, односно организовано прикупљање и одвожење отпада на места примарне селекције, спровођење забране одлагања свих врста отпада (комуналног, грађевинског, амбалажног, опасног и другог) осим на начин и на местима како је то одређено планом управљања заштићеним подручјем, уклањање и санитацију тзв. „дивљих депонија”.

План управљања отпадом ће се утврдити у непосредној сарадњи надлежног комуналног предузећа општине Пријепоље и управљача заштићених подручја СРП/СП.

Концептуално опредељење је установљивање децентрализованог система управљања отпадом који би сеоским насељима омогућио индивидуално прикупљање органског и неорганског отпада, прераду органског отпада на локалном нивоу и даљу дистрибуцију неорганског отпада крајњим корисницима, тј. откупљивачима секундарних сировина. Један од начина решавања наведеног проблема је изградња рециклажног дворишта, у коме би се обављала сепарација отпада на органске и неорганске компоненте. Органске компоненте би биле даље одвожене на компостирање, док би се неорганске компоненте балирале и возиле до места коначне прераде или одлагања.

Узимајући у обзир постојећи начин евакуације отпада на територији СРП, концептуално опредељење је лоцирање рециклажних дворишта на локалитетима затворених несанитарних одлагалишта у КО Милешево, као и у насељима Аљиновићи и Сопотница.

4.4. Заштита животне средине

Планска решења не индикују неповољан утицај на главне елементе и показатеље стања животне средине. Не очекује се погоршање квалитета ваздуха и значајније повећање буке. Претпоставља се да у горњим деловима сливова Милешевке и Сопотнице, који су делом изван подручја Просторног плана, неће доћи до појаве радова и активности који ће изазвати неповољне промене квалитета њихових вода, али због повремених повећања обима сточарства, пре свега говедарства на Јадовнику, треба радити чешће, макар три пута годишње, анализе вода Милешевке и, што је још важније због водоснабдевања, вода Сопотничких врела. Сакупљање отпадних вода домаћинстава и јавних и других објеката у селима у непропусне септичке јаме или њихов третман у малим уређајима за пречишћавање је задовољавајући начин решавања садашњег проблема неадекватног испуштања отпадних вода. Република Србија и јединице локалне самоуправе ће обезбедити инструменте

финансијске подршке за изградњу и пражњење септичких јама домаћинстава, викендица и других објеката на подручјима са статусом државне заштите (заштићене околине НКД и заштићена природна подручја од изузетног значаја).

Ради заштите водотока и извора од загађивања, од којих је велики број у функцији водоснабдевања, очувања плодности земљишта и очувања животињског света препоручује се ограничена и пажљива примена органских и минералних ђубрива и хемијских средстава у пољопривреди, санитарно безбедно складиштење стајског ђубрива и оцедних вода из објеката узгоја и силажа и пажљиво руковање нафтним дериватима и забрањује прање возила и машина у водотоцима.

Кроз услове и мере заштите природе и културних добара, планирани радови и активности код којих је индикован значајнији неповољан утицај у домену квалитета вода и ваздуха, буке и отпада могу се оценити као сасвим неподесни са становишта циљева заштите природних или културних вредности, уз ускраћивање лиценце за радове и активности, или условно прихватљиви, уз јача ограничења и строжије мере заштите.

Утицај планиране изградње инфраструктурних, услужних, спортско-рекреативних, туристичких и других објеката, посебно утицај на воде, може се успешно контролисати наведеним мерама заштите животне средине и одговорном еколошком сертификацијом урбанистичке и пројектне документације.

Највећи део планских смерница и препорука у вези заштите животне средине односи се на подручје просторног плана изван специјалног резервата природе с обзиром да у њему нема обрадивих површина и пољопривредних газдинстава или других објеката и активности који су стварни или могући загађивачи. На заштићеном подручју у Сопотници све мере заштите животне средине, пре свега заштита земљишта и вода од загађивања, морају се веома темељно/доследно и одговорно примењивати.

4.5. Заштита од акцидентата, елементарних непогода и обезбеђење интереса за одбрану земље

Просторним планом су, у складу са Условима и захтевима Министарства одбране утврђене одговарајуће зоне заштите перспективног комплекса. Ове зоне представљају простор са посебним режимом коришћења, уређења и изградње, а правилима уређења дефинишу се као: а) зона забрањене изградње која подразумева забрану било какве градње, и б) зоне ограничене, односно контролисане градње, у којима је забрањена градња и постављање уређаја са електромагнетним зрачењем, и где је за градњу објеката обавезна сагласност Министарства одбране.

Комплекс специјалне намене са зонама заштите обрађен је у посебном делу – Анексу овог просторног плана и, у складу са Законом о планирању и изградњи, није доступан јавности.

Општина Пријепоље урадиће процену угрожености од елементарних непогода и других несрећа, на основу којих ће се дефинисати планови заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. Налази процена угрожености треба да буду третиране и у локалним планским документима. Такође општина Пријепоље је дужна да донесе планове за одбрану од поплава за воде другог реда и одлуке о проглашењу ерозивних подручја.

У складу са принципима превенције од разарања, обавезна је примена важећих асеизмичких прописа при санацији постојећих и изградњи нових објеката.

У изради плана заштите од пожара обезбедиће се саобраћајна приступачност шумским подручјима мрежом јавних, службених и шумских путева, стаза за туристичка теренска возила, бицикле и пешаке, рачунајући ове објекте истовремено и као противпожарне баријере које деле шуму на мање сегменте.

5. КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Употреба простора на подручју Просторног плана (површине око 146,74 km²) има следећу структуру³:

- Преовлађују шуме, шумско земљиште и жбунаста вегетација са око 107,66 km² (73,4 %);
- Пољопривредно земљиште (интензивна пољопривреда, ливаде, пашњаци и друге травне површине са око 35,41 km² (24,1%); и
- Остало земљиште (изграђено, неплодне и водене површине) око 3,67 km² (2,5%).

У обухвату подручја посебне намене не планира се значајнија пренамена земљишта, већ успостављање режима заштите природних добара, односно околине непокретног културног добра изузетног значаја. Планирана изградња објеката намењених становању, и у мањој мери туризму одвијаће се првенствено у оквиру постојећих домаћинстава на постојећем грађевинском земљишту. Инфратструктурни системи формираће се првенствено у коридорима постојећих саобраћајница.

---

³ Извор: „Републички геодетски завод“. Основни извор информација за израду Карте основног земљишног покривача јесу SPOT 5 сателитски снимци резолуције 10 m из 2011. године.

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

Уређење и изградња на подручју заштићених природних добара третираће се у складу са одредбама из дела III глава 1. поглавље 1.1.1. „Режими заштите природе у границама СРП „Клисура реке Милешевке” и 1.1.2. „Режими заштите природе у границама СП „Слапови Сопотнице” Просторног плана.

Уређење и изградња на простору утврђеног непокретног културног добра и његове заштићене околине, добара која уживају претходну заштиту и простора на којима су евидентирани или индиковане културне вредности третираће се у складу са одредбама из дела III глава 2. „Заштита непокретних културних добара” Просторног плана.

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ЗА ЗОНЕ СА ПОСЕБНИМ РЕЖИМОМ ЗАШТИТЕ

1.1. Зоне заштите природних добара

Изградња и уређење заштићених подручја природних добара ће се третирати у складу са одредбама из дела „III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ”, глава 1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ, одељак „3.1.1. Режим заштите природе у границама СРП „Клисура реке Милешевке”“ и „3.1.2. Режим заштите природе у границама СП „Слапови Сопотнице”.

1.2. Заштита непокретних културних добара

Уређење простора утврђених непокретних културних добара и њихове заштићене околине, добара која уживају претходну заштиту и простора на којима су евидентирани или индиковане културне вредности третираће се у складу са одредбама из дела „III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ”, глава 2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА.

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. Обухват и опис подручја детаљне разраде

Укупна површина обухвата подручја детаљне разраде је 125,10 ha, на подручју катастарских општина Милешево, Косатица, Хисарџик и Сопотница, на територији општине Пријепоље, и приказана је на рефералним картама Просторног плана. Границе обухвата појединих целина приказане су на картама детаљне разраде. Уколико се јави неслагање пописа обухваћених катастарских парцела са стањем приказаним на картама, меродавна је ситуација приказана на рефералним картама, у размери 1:25000, и картама детаљне разраде, у размери 1:1000 и 1:2500. Детаљном разрадом обухваћена су две целине: целина I „Манастир Милешева“ и целина II „Сопотница“.

Границе обухвата целина детаљне разраде описане су преломним тачкама граница детаљне разраде, са тачношћу која одговара класи мере катастарско-топографске подлоге.

2.1.1. Целина I „Манастир Милешева“

Површина детаљне разраде целине I „Манастир Милешева“ износи 8,64 ha. Преломне тачке границе детаљне разраде (Карта детаљне разраде I, лист I.3.) су: 1. 7395434,71, 4803883,88; 2. 7395742,78, 4803842,00; 3. 7395758,63, 4803854,29; 4. 7395762,29, 4803860,11; 5. 7395766,83, 4803870,22; 6. 7395770,79, 4803881,43; 7. 7395776,93, 4803896,62;

8. 7395781,51, 4803909,55; 9. 7395787,31, 4803920,54; 10. 7395794,13, 4803931,20;
 11. 7395803,23, 4803943,95; 12. 7395810,40, 4803954,54; 13. 7395820,30, 4803964,98;
 14. 7395830,85, 4803975,68; 15. 7395832,69, 4803982,60; 16. 7395844,86, 4803995,83;
 17. 7395857,28, 4804011,75; 18. 7395865,87, 4804021,71; 19. 7395886,22, 4804025,57;
 20. 7395894,76, 4804024,33; 21. 7395901,47, 4804022,54; 22. 7395934,72, 4804009,05;
 23. 7395936,02, 4804008,34; 24. 7395947,53, 4804002,26; 25. 7396026,00, 4803761,17;
 26. 7395994,98, 4803757,67; 27. 7395992,75, 4803752,45; 28. 7395972,44, 4803746,58;
 29. 7395911,37, 4803758,66; 30. 7395789,28, 4803772,35; 31. 7395730,70, 4803749,74;
 32. 7395700,53, 4803745,73; 33. 7395413,02, 4803807,07; 34. 7395417,92, 4803838,67;
 35. 7395422,33, 4803853,06.

У обухвату детаљне разраде налазе се непокретности на територији КО Милешево, КО Косатица и КО Хисарцик у општини Пријепоље, и то следеће катастарске парцеле: целе 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 и 37, и делови 15, 16, 25, 26, 27, 29, 61, 619 и 627, све КО Милешева; целе 5742, 5743/1, 5743/2, 5744, 5745, 5746, 5747, 5748 5749/2 и 5751, и делови 5749/1, 5750 и 5909/1, све КО Косатица; и делови 19 и 1442, КО Хисарцик.

2.1.2. Целина II „Сопотница“

Површина детаљне разраде целине II „Сопотница“ износи 116,46 ha. Преломне тачке границе детаљне разраде (Карта детаљне разраде II, лист II.3.) су: 1. 7397725,65, 4796980,23; 2. 7397728,67, 4796969,87; 3. 7397727,67, 4796965,54; 4. 7397727,24, 4796960,54; 5. 7397727,50, 4796955,53; 6. 7397728,46, 4796950,60; 7. 7397730,09, 4796945,86; 8. 7397744,60, 4796911,66; 9. 7397747,16, 4796906,56; 10. 7397750,32, 4796901,81; 11. 7397754,05, 4796897,49; 12. 7397758,28, 4796893,66; 13. 7397762,96, 4796890,39; 14. 7397768,01, 4796887,72; 15. 7397773,34, 4796885,69; 16. 7397778,89, 4796884,35; 17. 7397784,56, 4796883,70; 18. 7397790,27, 4796883,76; 19. 7397840,54, 4796887,39; 20. 7397845,50, 4796888,02; 21. 7397850,35, 4796889,19; 22. 7397855,06, 4796890,87; 23. 7397858,09, 4796892,15; 24. 7397863,21, 4796893,94; 25. 7397868,51, 4796895,08; 26. 7397873,92, 4796895,57; 27. 7397879,34, 4796895,39; 28. 7397884,70, 4796894,54; 29. 7397889,91, 4796893,04; 30. 7397894,90, 4796890,91; 31. 7397901,73, 4796887,48; 32. 7397906,57, 4796884,78; 33. 7397911,15, 4796881,67; 34. 7397915,45, 4796878,18; 35. 7397919,44, 4796874,33; 36. 7397929,10, 4796864,14; 37. 7397934,54, 4796858,84; 38. 7397940,38, 4796853,99; 39. 7397946,59, 4796849,61; 40. 7397948,34, 4796848,48; 41. 7397963,53, 4796838,65; 42. 7397968,25, 4796835,28; 43. 7397972,65, 4796831,49; 44. 7397976,69, 4796827,32; 45. 7397980,33, 4796822,80; 46. 7397990,42, 4796809,07; 47. 7397993,62, 4796805,28; 48. 7397997,31, 4796801,98; 49. 7398001,42, 4796799,21; 50. 7398002,56, 4796798,55; 51. 7398007,81, 4796795,25; 52. 7398012,80, 4796791,57; 53. 7398017,51, 4796787,54; 54. 7398022,48, 4796782,95; 55. 7398027,08, 4796779,14; 56. 7398032,06, 4796775,83; 57. 7398037,37, 4796773,08; 58. 7398042,94, 4796770,91; 59. 7398048,70, 4796769,34; 60. 7398072,95, 4796764,13; 61. 7398079,19, 4796762,40; 62. 7398085,17, 4796759,93; 63. 7398090,82, 4796756,76; 64. 7398096,04, 4796752,94; 65. 7398100,77, 4796748,52; 66. 7398104,94, 4796743,56; 67. 7398108,49, 4796738,15; 68. 7398108,93, 4796737,38; 69. 7398110,01, 4796735,81; 70. 7398111,35, 4796734,46; 71. 7398112,91, 4796733,35; 72. 7398114,63, 4796732,54; 73. 7398116,47, 4796732,03; 74. 7398118,37, 4796731,84; 75. 7398130,99, 4796731,73; 76. 7398135,47, 4796731,34; 77. 7398139,83, 4796730,26; 78. 7398143,97, 4796728,52; 79. 7398147,80, 4796726,17; 80. 7398151,21, 4796723,25; 81. 7398152,80, 4796721,39; 82. 7398190,29, 4796593,09; 83. 7398193,16, 4796583,68; 84. 7398195,69, 4796576,45; 85. 7398198,79, 4796569,44; 86. 7398202,44, 4796562,71; 87. 7398204,16, 4796559,81; 88. 7398207,12, 4796554,21; 89. 7398209,51, 4796548,36; 90. 7398211,32, 4796542,29; 91. 7398212,51, 4796536,08; 92. 7398214,32, 4796523,25; 93. 7398215,64, 4796516,27; 94. 7398217,61, 4796509,45; 95. 7398220,21, 4796502,84; 96. 7398223,41, 4796496,50; 97. 7398240,97, 4796465,42;

98. 7398243,10, 4796461,12; 99. 7398244,75, 4796456,61; 100. 7398245,90, 4796451,95;
 101. 7398252,22, 4796418,54; 102. 7398287,55, 4796298,88; 103. 7398288,82, 4796295,51;
 104. 7398290,73, 4796288,27; 105. 7398291,90, 4796280,88; 106. 7398297,35, 4796229,87;
 107. 7398298,25, 4796223,50; 108. 7398299,58, 4796217,19; 109. 7398305,68, 4796192,32;
 110. 7398307,01, 4796188,33; 111. 7398308,97, 4796184,60; 112. 7398311,50, 4796181,24;
 113. 7398314,54, 4796178,33; 114. 7398318,02, 4796175,96; 115. 7398342,36, 4796162,02;
 116. 7398348,43, 4796158,83; 117. 7398354,72, 4796156,08; 118. 7398361,19, 4796153,78;
 119. 7398367,80, 4796151,95; 120. 7398382,18, 4796148,53; 121. 7398388,49, 4796146,68;
 122. 7398394,57, 4796144,19; 123. 7398400,37, 4796141,09; 124. 7398405,82, 4796137,42;
 125. 7398410,87, 4796133,20; 126. 7398460,06, 4796087,58; 127. 7398484,95, 4796094,81;
 128. 7398497,51, 4796086,65; 129. 7398506,93, 4796085,81; 130. 7398527,04, 4796097,60;
 131. 7398538,16, 4796089,13; 132. 7398574,78, 4796034,07; 133. 7398603,58, 4795945,36;
 134. 7398657,33, 4795931,31; 135. 7398675,27, 4795923,14; 136. 7398681,63, 4795903,75;
 137. 7398684,41, 4795889,79; 138. 7398684,47, 4795873,78; 139. 7398667,56, 4795827,72;
 140. 7398622,88, 4795732,90; 141. 7398096,30, 4795658,65; 142. 7397733,28, 4795641,10;
 143. 7397727,69, 4795639,10; 144. 7397682,01, 4795595,97; 145. 7397675,36, 4795614,49;
 146. 7397502,59, 4795724,87; 147. 7397501,00, 4795748,31; 148. 7397479,59, 4795943,86;
 149. 7397470,53, 4795952,98; 150. 7397251,27, 4796597,17; 151. 7397252,42, 4796604,59.

У обухвату детаљне разраде налазе се непокретности на територији КО Сопотница у општини Пријеполје, и то следеће катастарске парцеле: целе: 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1042, 1043, 1044, 1045, 1138, 1175/1, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1189, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203/1, 1203/2, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215/1, 1215/2, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256/1, 1256/2, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1264, 1265, 1266, 1267, 1274, 1275, 1276, 1277, 1283, 1284, 1285, 1286/1, 1287, 1288, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295/1, 1295/2, 1296, 1297, 1298/1, 1298/2, 1298/3, 1299, 1300, 1301/1, 1301/2, 1302, 1303, 1304, 1305/1, 1305/2, 1305/3, 1306/1, 1306/2, 1307/1, 1307/2, 1307/3, 1308/1, 1308/2, 1309, 1310/2, 1311, 1360/1, 1360/2, 1363, 1364, 1365, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1403, 1404, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414/1, 1414/2, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420/1, 1420/2, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433/1, 1433/2, 1433/3, 1434/1, 1434/2, 1434/3, 1435, 1436, 1437/1, 1437/2, 1437/3, 1437/4, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464/1, 1464/2, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474/1, 1474/2, 1475/1, 1475/2, 1476, 1477, 1478/1, 1478/2, 1478/3, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500/1, 1500/2, 1501, 1502/1, 1502/2, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1511/1, 1511/2, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523/1, 1523/2, 1523/3, 1524/1, 1524/2, 1525, 1526/1, 1526/2, 1527, 1528, 1529, 1530/1, 1530/2, 1531, 1532, 1533, 1534/1, 1534/2, 1534/3, 1535/1, 1535/2, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542/1, 1542/2, 1542/3, 1542/4, 1542/5, 1542/6, 1542/7, 1542/8, 1542/9, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564/2, 1565, 1799/1, 1799/2, 1800, 1809, 628 и делови: 375, 378, 379/1, 379/2, 1391, 1555, 1559, 1564/1, 1602, 1795, 1798, 1799/3, 1801, 1803, 1806, 1807, 1808.

2.2. Подела на карактеристичне целине са описом делова зона заштите непокретних културних добара и споменика природе

Подручје детаљне разраде састоји се из две карактеристичне целине – I „Манастир Милешева“ и II „Сопотница“, чије су границе описане у делу IV глава 2. поглавље 2.1.

одељци 2.1.1. и 2.1.2. Обухват и опис подручја детаљне разраде и приказане на картама детаљне разраде, у размери 1:1000 и 1:2500.

Наведене целине подељене су на зоне, према мерама и режимима заштите природног простора (окоline) око непокретног културног добра и споменика природе. Мере заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева дате су у делу III глава 2. „Заштита непокретних културних добара“, а режим заштите споменика природе „Слапови Сопотнице“ дат је у делу III глава 1. поглавље 1.1.2. „Режими заштите природе у границама СП „Слапови Сопотнице“.

Обухват подручја зона Ia, IIa, IIIa и IIIb заштите природног простора (окоline) око непокретног културног добра и режима II степена заштите споменика природе, дат је у табели 4, и приказан на картама детаљне разраде. Зоне заштите природе у оквиру овог просторног плана приказане су у целисти на рефералним картама Просторног плана.

Табела 4: Подела на карактеристичне целине детаљне разраде, са деловима који улазе у зоне заштите природе и споменика културе.

Ознака	Назив целине	Површина целине (ha)	Ia зона заштите НКД* (ha)	IIa зона заштите НКД* (ha)	IIIa зона заштите НКД* (ha)	IIIb зона заштите НКД* (ha)	II степен заштите природе ** (ha)	Ван зона/ режима заштите (ha)
I	Манастир Милешева	8,64	4,58	3,69	0,02	0,35	-	-
II	Сопотница	116,46	-	-	-	-	70,88	45,58
	УКУПНО	125,10	4,58	3,69	0,02	0,35	70,88	45,58

* зоне заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева

** режим заштите споменика природе „Слапови Сопотнице“.

2.2.1. Целина I „Манастир Милешева“

У границама целине I „Манастир Милешева“ налази се непокретно културно добро од изузетног значаја манастир Милешева, а основне намене простора су: **улазна зона – „гостионичарска целина“, порта и економија** манастира Милешева и њихово непосредно окружење: манастирска **шума, гробље, пољопривредне површине, остале зелене површине и саобраћајне површине**. Поред тога кроз целину пролазе два **водотока** – реке Милешевка и Косачанка (Косачанска Река), која се у Милешевку улива у границама ове целине.

У делу I глава 3. поглавље 3.1.2. „Заштита непокретних културних добара“, овог плана, описано је културно добро – манастир Милешева – који је категорисано као споменик културе од изузетног значаја, а за који је утврђена заштићена околина – природни простор око заштићеног непокретног културног добра. Овим просторним планом прецизирају се границе зона заштите у делу детаљне разраде, мањим корекцијама у односу на границе постојећих катастарских парцела, а према планираној регулацији водотока.

Зона Ia заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, површине 4,58 ha, обухвата манастирску порту, манастирску улазну зону – „гостионичарску целину“, део манастирске економије и манастирске шуме, гробље, остале зелене површине и део саобраћајне површине. Преломне тачке границе зоне Ia заштите природног простора око непокретног културног добра (Карта детаљне разраде I, лист I.3.), у обухвату ове детаљне разраде су: 1. 7395655,54, 4803775,41; 2. 7395685,36, 4803799,94; 3. 7395698,07, 4803804,74; 4. 7395711,87, 4803808,22; 5. 7395727,58, 4803810,86; 6. 7395739,08, 4803813,84; 7. 7395747,03, 4803817,48; 8. 7395757,69, 4803821,50; 9. 7395764,58, 4803823,75; 10. 7395771,44, 4803827,41; 11. 7395778,53, 4803832,38; 12. 7395783,34, 4803837,44; 13. 7395786,32, 4803842,92; 14. 7395791,08, 4803854,53; 15. 7395792,29, 4803856,28; 16. 7395794,34, 4803860,75; 17. 7395796,66, 4803864,43; 18. 7395797,62, 4803868,45; 19. 7395799,07, 4803881,39; 20. 7395801,57, 4803892,50;

21. 7395805,54, 4803899,51; 22. 7395815,62, 4803912,47; 23. 7395827,07, 4803924,85;
 24. 7395834,49, 4803933,21; 25. 7395851,06, 4803947,87; 26. 7395867,58, 4803964,10;
 27. 7395877,81, 4803976,83; 28. 7395883,66, 4803983,15; 29. 7395893,61, 4803988,27;
 30. 7395902,02, 4803993,44; 31. 7395904,92, 4803996,51; 32. 7395908,81, 4804000,11;
 33. 7395913,79, 4803998,17; 34. 7395923,77, 4804002,53; 35. 7395990,64, 4803751,84;
 36. 7395982,32, 4803749,22; 37. 7395974,04, 4803754,65; 38. 7395957,22, 4803764,08;
 39. 7395941,54, 4803773,70; 40. 7395925,36, 4803781,02; 41. 7395911,72, 4803782,18;
 42. 7395893,50, 4803782,85; 43. 7395872,58, 4803783,78; 44. 7395856,67, 4803785,77;
 45. 7395835,88, 4803789,53; 46. 7395816,50, 4803791,35; 47. 7395804,42, 4803791,57;
 48. 7395795,06, 4803791,21; 49. 7395785,78, 4803790,35; 50. 7395772,92, 4803786,55;
 51. 7395758,40, 4803781,94; 52. 7395747,90, 4803777,08; 53. 7395745,14, 4803775,80;
 54. 7395742,83, 4803774,64; 55. 7395731,61, 4803768,87; 56. 7395722,45, 4803769,09;
 57. 7395717,38, 4803769,13; 58. 7395705,19, 4803768,77; 59. 7395685,62, 4803771,11;
 60. 7395672,58, 4803773,82; 61. 7395665,30, 4803774,98.

У обухвату зоне Ia заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, у обухвату ове детаљне разраде налазе се непокретности на територији КО Милешево, КО Косатица и КО Хисарцик у општини Пријепоље, и то следеће катастарске парцеле: целе 31, 32 и 36, и делови 30, 33, 34, 35, 27, 29 и 627, све КО Милешево; целе 5742, 5743/1, 5743/2, 5744, 5745, 5746, 5747, 5748 и 5751, и делови 5749/1, 5749/2, 5750 и 5909/1, све КО Косатица; и део 1442 КО Хисарцик.

Зона Па заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, површине 3,69 ha, обухвата део манастирске економије, водотоке, саобраћајне површине са заштитним зеленилом и пољопривредне површине на левој обали Милешевке.

У обухвату зоне Па заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, у обухвату ове детаљне разраде налазе се непокретности на територији КО Милешево и КО Хисарцик, у општини Пријепоље, и то следеће катастарске парцеле: цела 37 и делови 15, 16, 25, 27, 619, 627, све КО Милешево; и делови 19 и 1442 КО Хисарцик.

Зона Ша заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, површине 0,02 ha, обухвата мали део локалног пута и шуме на крајњој североисточној граници обухвата детаљне разраде.

У обухвату зоне Ша заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, у обухвату ове детаљне разраде налазе се непокретности на територији КО Милешево, у општини Пријепоље, и то део катастарске парцеле 29.

Зона Шб заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, површине 0,35 ha, обухвата мали део саобраћајних површина са заштитним зеленилом и водотока реке Косачанке на крајњој северној граници обухвата детаљне разраде.

У обухвату зоне Шб заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева, у обухвату ове детаљне разраде налазе се непокретности на територији КО Милешево, у општини Пријепоље, и то следеће катастарске парцеле: делови 26, 27 и 619.

2.2.2. Целина II „Сопотница“

У границама целине II „Сопотница“ налази се део подручја споменика природе „Слапови Сопотнице“, а основне намене простора су: **становање руралног типа, пољопривреда, шума, гробље, верски објекат, спорт и рекреација (планинарски дом „Сопотница“), водотоци и саобраћајне површине.**

Целина II „Сопотница“ највећим делом налази се у границама режима II степена заштите природе. Највећи део ове целине чине пољопривредне и шумске површине.

У делу I глава 3. поглавље 3.1.1. „Заштита природе, природних вредности и предела“, овог просторног плана, описан је споменик природе „Слапови Сопотнице“ – који је категорисан као природно добро од изузетног значаја, а за који је у целини утврђен режим II степена заштите природе. Овим просторним планом прецизира се граница зоне заштите у

делу детаљне разраде, мањим корекцијама у односу на границе постојећих катастарских парцела.

Режим II степена заштите природе, површине 70,88 ha, обухвата делове свих постојећих намена. У његовим границама налазе се слапови Сопотнице са остацима система воденица, школа, планинарски дом, црква, сеоско гробље, становање руралног тима (четири мање групације сеоских домаћинстава), пољопривредне, шумске и саобраћајне површине.

Преломне тачке границе режима II степена заштите природе (Карта детаљне разраде II, лист II.3), у обухвату ове детаљне разраде су: 239a. 7397530,38, 4795978,07; 240. 7397558,16, 4796046,39; 241. 7397554,11, 4796060,37; 242. 7397552,66, 4796072,00; 243. 7397569,10, 4796093,38; 244. 7397579,14, 4796103,43; 245. 7397590,97, 4796128,52; 246. 7397600,08, 4796139,04; 247. 7397604,06, 4796149,19; 248. 7397616,37, 4796173,15; 249. 7397618,23, 4796189,84; 250. 7397624,60, 4796201,49; 251. 7397632,31, 4796209,59; 252. 7397648,65, 4796219,66; 253. 7397656,43, 4796228,23; 254. 7397660,39, 4796240,08; 255. 7397672,03, 4796266,15; 256. 7397678,19, 4796276,94; 257. 7397681,75, 4796287,67; 258. 7397692,74, 4796309,87; 259. 7397697,42, 4796312,48; 260. 7397700,78, 4796318,69; 261. 7397701,63, 4796329,87; 262. 7397705,77, 4796343,38; 263. 7397704,82, 4796358,00; 264. 7397702,65, 4796365,93; 265. 7397698,18, 4796371,98; 266. 7397695,82, 4796385,06; 267. 7397700,00, 4796394,86; 268. 7397702,36, 4796402,98; 269. 7397701,21, 4796412,04; 270. 7397694,13, 4796422,24; 271. 7397681,03, 4796436,74; 272. 7397677,87, 4796452,06; 273. 7397682,37, 4796474,60; 274. 7397682,49, 4796496,91; 275. 7397683,11, 4796507,29; 276. 7397688,40, 4796513,26; 277. 7397690,58, 4796518,18; 278. 7397703,01, 4796528,07; 279. 7397709,90, 4796532,26; 280. 7397721,77, 4796542,94;

У обухвату режима II степена заштите природе споменика природе „Слапови Сопотнице“, у обухвату ове детаљне разраде налазе се непокретности на територији КО Сопотница у општини Пријепоље, и то следеће катастарске парцеле: целе 1372, 1373, 1374, 1391, 1403, 1404, 1408, 1409, 1413, 1414/1, 1414/2, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420/1, 1420/2, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433/2, 1434/1, 1434/2, 1434/3, 1435, 1436, 1437/1, 1437/2, 1437/3, 1437/4, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464/1, 1464/2, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474/1, 1474/2, 1475/1, 1475/2, 1476, 1477, 1478/1, 1478/2, 1478/3, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500/1, 1500/2, 1501, 1502/1, 1502/2, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1511/1, 1511/2, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523/1, 1523/2, 1523/3, 1524/1, 1524/2, 1525, 1526/1, 1526/2, 1527, 1528, 1529, 1530/1, 1530/2, 1531, 1532, 1533, 1534/1, 1534/2, 1534/3, 1535/1, 1535/2, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542/1, 1542/2, 1542/3, 1542/4, 1542/5, 1542/6, 1542/7, 1542/8, 1542/9, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564/2, 1565, 1799/1, 1799/2, 1803 и делови 1405, 1438, 1559, 1602, 1800, 1807.

Изван обухвата режима II степена заштите природе споменика природе „Слапови Сопотнице“ налазе се две потцелине. Прва се налази на југозападној граници обухвата детаљне разраде, низводно од ушћа Лева и Десне реке и чини је мања групација сеоских домаћинстава. Постојеће намене су, уз становање руралног типа и водоток Сопотнице, пољопривредне, шумске и саобраћајне површине. Друга потцелина налази се у западном и северозападном делу обухвата детаљне разраде, западно од „Љујића потока“ (на катастарској парцели 1806 КО Сопотница) и северозападно од трасе старог пута (на катастарској парцели 1798 КО Сопотница). Чине је претежно пољопривредне површине, а у оквиру ње налази се неколико растрканих сеоских домаћинстава, два сеоска гробља, саобраћајнице и шумске површине.

2.3. Планирана намена простора и врста и намена објеката

2.3.1. Целина I „Манастир Милешева“

У границама целине I детаљне разраде, „Манастир Милешева“ планиране су површине јавне намене – **саобраћајне површине, гробље и водотоци** – за које су сви урбанистички услови дати у поглављу 2.4. „Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене“, као и површине остале намене – **манастирска улазна зона – „гостионичарска целина“, манастирска порта, манастирска економија, манастирска шума, остало зеленило и пољопривредне површине** – за које су урбанистички услови и правила грађења дати у поглављу 2.5. „Урбанистички услови и правила грађења за површине осталих намена“.

Основна намена целине „Манастир Милешева“ је **верски објекти и комплекси манастира**. Манастирски комплекс простире се између река Милешевке на југу, Косачанке на северозападу и новоизграђене саобраћајнице на североистоку и налази се у целини у зони Ia заштите природног простора око непокретног културног добра. У наведену основну претежну намену спадају детаљне намене **манастирска улазна зона – „гостионичарска целина“, манастирска порта, манастирска економија и остало зеленило**.

У оквиру детаљне намене **манастирска порта** налазе се црква, манастирски конаци – стамбени објекти са пратећим помоћним објектима – улазни објекти и куле, монашко гробље и воденица. У оквиру детаљне намене **манастирска улазна зона** налази се гостинска кућа са сувенирницом и саобраћајне површине. У детаљну намену **манастирска економија** спадају помоћни економски објекти и мање обрадиве површине. Површине са наменом **манастирска економија** подељене су на три зоне: а) зона E1 налази се на крајњем северу манастирског комплекса и у њој је дозвољена изградња економских, гостинских и помоћних објеката; б) на ушћу Косачанке у Милешевку налазе се зона E2 (узводно) и в) E3 (низводно) и у оквиру њих није дозвољена изградња објеката, у циљу заштите визура из правца јединог приступног пута за Манастир. Површине са наменом **манастирска улазна зона – „гостионичарска целина“**, подељене су такође на три зоне: зона C1 налази се северозападно, зона C2 северно, а зона C3 западно од манастирске порте. У зонама C1 и C3 дозвољена је реконструкција и доградња гостинских објеката. Зона C2 се уређује као приступни плато и у њој није дозвољена изградња надземних објеката. Изузетно, дозвољена је изградња подземне или полуукопане гараже. Дозвољено је и постављање привремених монтажних-демонтажних објеката за потребе организовања манастирских светковина. **Остало зеленило** које се налази у оквиру комплекса манастира, уређује се партерно и пејзажно-архитектонски и на њему није дозвољена изградња. Изузетно, на простору између порте манастира и пута Милешево - Аљиновићи (источно од порте), дозвољена је изградња подземне или полуукопане гараже, која обавезно мора имати озелењен кров.

Дозвољене интервенције у оквиру манастирског комплекса дефинисане су и мерама заштите непокретних културних добара, које су дате у делу III глава 2. „Заштита непокретних културних добара“, а условљене су прибављањем услова и добијањем сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе.

У непосредној близини манастирског комплекса, североисточно од саобраћајнице налази се **манастирска шума** у којој није дозвољена никаква изградња. Правила уређења и газдовања шумама дата су у делу III, глава 4. поглавље 4.1.2. „Заштита и коришћење шума и шумског земљишта“, овог плана.

Пољопривредне површине које су обухваћене уским појасом између реке Милешевке и јужне границе детаљне разраде, уређују се и користе у складу са препорукама за уређење и коришћење пољопривредних површина датим у делу III, глава 4. поглавље 4.1.1. „Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде“, овог плана и на њима није дозвољена изградња објеката.

Саобраћајне површине су постојећа деоница државног пута Па реда број 200 Пријепоље - Манастир Милешева, затим изграђена деоница незавршеног пута од манастира Милешева до Аљиновића кроз клисуру реке Милешевке и почетни део општинског пута 1 реда Л 16 Милешево - Доња Косатица - Турска махала - Коник.

Постојеће **гробље** које се налази североисточно од манастирске порте, непосредно уз пут Милешево - Аљиновићи, задржава се.

Све планиране детаљне намене приказане су на карти детаљне разраде број I.2.

Табела 5. Приказ биланса намена простора на подручју детаљне разраде целине I – манастир Милешева (ha)

	Манастирска порта	Манастирска економија	Манастирска улазна зона	Манастирска шума	Остало зеленило	Пољопривредне површине	Саобраћајне површине	Гробље	Водотоци	УКУПНО
1-пост.	0,75	1,61	0,43	0,88	1,09	0,56	1,64	0,04	1,64	8,64
2-план.	0,75	1,18	0,77	0,88	0,92	0,56	1,88	0,06	1,64	8,64
1 - 2	0	-0,43	+0,34	0	-0,17	0	+0,24	+0,02	0	0

2.3.2. Целина II „Сопотница“

У границама целине II детаљне разраде, „Сопотница“ планиране су површине јавне намене – **водотоци, култура, саобраћајне површине, гробље, спорт и рекреација и слапови Сопотнице** – за које су урбанистички услови дати у поглављу 2.4. „Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене“, као и површине остале намене – **становање руралног типа, верски објекти, пољопривредне површине и шума** – за које су урбанистички услови и правила грађења дати у поглављу 2.5. „Урбанистички услови и правила грађења за површине осталих намена“.

Површине намене **становање руралног типа** разбијене су на неколико мањих групација у границама режима II степена заштите природе и ван њега. Групације се састоје из стамбених, економских и помоћних објеката сеоских домаћинстава са двориштима и окућницама. У оквиру ове намене, у границама режима II степена заштите природе, дозвољена је изградња стамбених, економских, помоћних и других објеката намењених пољопривредној производњи, у оквиру постојећих домаћинстава. Ван граница режима II степена заштите природе дозвољена је изградња стамбених, економских, помоћних и других објеката намењених пољопривредној производњи и ван постојећих домаћинстава. У том делу обухвата целине II детаљне разраде планирано је мање проширење површина са наменом становање руралног типа, у циљу повезивања и заокруживања постојећих целина уз саобраћајнице (С 1 и С 2) и рационализације инфраструктурног опремања.

На грађевинској парцели са наменом становање руралног типа дозвољена је изградња више стамбених објеката, као и економских и помоћних објеката који су намењени пољопривреди. Економски објекти јесу објекти и пратећи објекти за гајење домаћих животиња; објекти за складиштење сточне хране и пољопривредних производа (амбари, кошеви), објекти за машине и возила, пушнице, сушионице и сл. Њихова изградња дозвољена је ако не угрожава стамбене објекте на истој и суседним парцелама. Као пратећа компатибилна намена дозвољени садржаји су занатство и трговина на мало. Код изградње објеката на новим локацијама обавезна је подела на стамбено и економско двориште, а исто се препоручује и при изградњи објеката у оквиру постојећих сеоских домаћинстава.

Компатибилна намена је **туристички смештај и угоститељство**, па је у оквиру локација намењених становању руралног типа дозвољена изградња туристичких и угоститељских објеката за прихват и услуживање посетилаца. Сваком постојећем сеоском

домаћинству дозвољена је изградња објекта за смештај туриста, са максималним капацитетом до 10 лежајева. На свим новим локацијама планираним за изградњу, максимални капацитет ограничен је урбанистичким параметрима из поглавља 2.5. „Урбанистички услови и правила грађења за површине осталих намена“.

У намену **верски објекти** спада постојећа црква Светог Саве и у оквиру ове намене није планирана нова градња.

На целој територији целине II детаљне разраде налазе се мање **шумске површине** (највећим делом у приватној својини и малим делом у јавној својини) у којима није дозвољена никаква изградња. Правила уређења и газдовања шумама дата су у делу III, глава 4. поглавље 4.1.2. „Заштита и коришћење шума и шумског земљишта“, овог плана.

Пољопривредне површине уређују се и користе у складу са препорукама за уређење и одржавање пољопривредних површина датим у делу III, глава 4. поглавље 4.1.1. „Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде“, овог плана и на њима није дозвољена изградња објеката. Изузетно, дозвољено је постављање шаторског кампа за планинаре и излетнике и привремених монтажних-демонтажних објеката у његовој функцији (тоалети и сл), на катастарској парцели 1530/1 КО Сопотница.

Дозвољено је уређење пешачких/планинарских стаза на пољопривредним и шумским површинама.

На целом простору целине II детаљне разраде забрањена је изградња викендица и индустријских објекат, кречана, ћумурана и других сличних објеката на пољопривредном газдинству. Забрањена је изградња рибњака у зони заштите споменика природе.

Све планиране детаљне намене приказане су на карти детаљне разраде број II.2.

Табела 6. Приказ биланса намена простора на подручју детаљне разраде целине II – Сопотница (ha)

	Становање руралног типа	Верски објекти	Пољопривредне површине	Шума	Просторна целина Слапови Сопотнице	Култура	Образовање	Спорт и рекреација	Саобраћајне површине	Гробље	Водотоци	УКУПНО
1-пост.	5,88	0,16	67,06	33,11	0	0,63	0,16	0,16	4,17	0,21	4,92	116,46
2-план.	7,66	0,16	58,85	30,06	6,94	0,69	0,14	0,16	6,67	0,21	4,92	116,46
1 - 2	+1,78	0	-8,21	-3,05	+6,94	+0,06	-0,02	0	+2,50	0	0	-0,33

2.4. Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене

Површине и објекти јавне намене у обухвату детаљне разраде су: саобраћајне површине, гробље, спорт и рекреација; водотоци; култура и слапови Сопотнице.

Табела 7: Попис парцела за јавне намене

Целина I „Манастир Милешева“	
саобраћајне површине	КО Милешево, делови катастарских парцела број 15, 16, 25, 26, 27, 29, 30, 619. КО Косатица, делови катастарских парцела број 5743/1, 5743/2 и 5909/1.
гробље	КО Косатица, делови катастарских парцела број: 5746, 5743/1
водотоци	КО Милешево, делови катастарских парцела број 16, 25, 26, 27, 30, 33, 34, 35, 37 и 619. КО Косатица, део катастарске парцеле број 5749/2. КО Хисарцик, делови катастарских парцела број 19 и 1442.
Целина II „Сопотница“	
култура	КО Сопотница, делови катастарских парцела број 1460, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549
спорт и	КО Сопотница, делови катастарских парцела број 1500/2, 1501

<i>рекреација</i>	
<i>саобраћајне површине</i>	КО Сопотница, делови катастарских парцела број 375, 378, 628, 630, 1033, 1034, 1034, 1035, 1039, 1042, 1043, 1189, 1192, 1192, 1193, 1193, 1194, 1195, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1211, 1212, 1213, 1218, 1219, 1220, 1223, 1224, 1226, 1228, 1230, 1233, 1234, 1235, 1238, 1239, 1244, 1245, 1246, 1247, 1249, 1250, 1291, 1292, 1296, 1297, 1299, 1311, 1365, 1373, 1374, 1391, 1403, 1404, 1419, 1465, 1476, 1479, 1482, 1492, 1494, 1496, 1497, 1498, 1499, 1501, 1503, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1516, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1525, 1527, 1532, 1533, 1538, 1539, 1551, 1552, 1555, 1561, 1562, 1563, 1795, 1798, 1800, 1801, 1801, 1803, 1807, 1215/2, 1295/1, 1295/2, 1298/1, 1298/2, 1298/3, 1301/2, 1305/1, 1305/2, 1305/3, 1306/1, 1306/2, 1420/2, 1464/1, 1474/2, 1478/1, 1511/1, 1523/3, 1526/1, 1526/2, 1534/2, 1534/3, 1535/1, 1535/2, 1564/1, 1799/1, 379/1, 379/2
<i>гробље</i>	КО Сопотница, делови катастарских парцела број 628, 1200, 1517
<i>водотоци</i>	КО Сопотница, делови катастарских парцела број 1542/4, 1806, 1807, 1808
<i>Просторна целина слапови Сопотнице</i>	КО Сопотница, делови катастарских парцела број 1461, 1462, 1463, 1464/1, 1464/2, 1474/1, 1483, 1540, 1541, 1542/1, 1542/3, 1542/5, 1542/6, 1542/8, 1542/9, 1533, 1542/4, 1542/7, 1543, 1799/1, 1799/2, 1800

Аналитичко-геодетски елементи детаљних тачака планираних регулационих линија дати су на картама детаљне разраде број I.3. и II.3.

2.4.1. Саобраћајне површине

2.4.1.1. Целина I „Манастир Милешева“

Кроз подручје целине I детаљне разраде пролази деоница државног пута IIа реда број 200 Пријеполје - Манастир Милешева (једини постојећи саобраћајни приступ манастирском комплексу) и изграђена деоница незавршеног пута од манастира Милешева до Аљиновића кроз клисуру реке Милешевке. У границама ове целине налази се почетни део општинског пута 1 реда Л16 Милешево - Доња Косатица - Турска махала - Коник.

Граница подручја детаљне разраде „Манастир Милешева“ обухвата део државног пута у дужини од око 827 m, од референтне стационаже 5+972 до референтне стационаже 6+792. У делу од западне границе детаљне разраде до реке Косачанке, државни пут има формирану парцелу, која се задржава. За новоизграђену девијацију пута у наставку, није формирана парцела. Деоница старог пута која пролаз непосредно уз порту манастира данас служи само као приступна саобраћајница за манастирски комплекс.

Ширина коловоза постојећег дела пута је од 5 m до 5,5 m. С обзиром да постојећа ширина саобраћајнице не одговара рангу пута, планирана је његова реконструкција и проширење коловоза на 7,1 m. Планирана је и корекција девијације у делу кривине (на прелазу преко реке Косачанке) и повећавање радијуса хоризонталне кривине са 20 m на 45 m. Постојећи прикључци на стационажама 6+000 (за насеље; са леве стране пута), 6+289 (за насеље; са леве стране пута), 6+342 (за манастир; са десне стране пута) се задржавају и реконструишу, тако да радијуси улазно-излазних кривина омогуће несметану и брзу циркулацију саобраћаја. Прикључак на стационажи 6+535 (стара траса пута; са десне стране пута) се укида, а уместо њега планира се нови прикључак на стационажи 6+746.

Стара деоница општинског пута 1 реда Л16, између старе трасе државног пута уз манастирску порту и нове девијације, данас је такође у функцији манастирског комплекса, а општински пут Л16 почиње од раскрснице са новом девијацијом пута, на стационажи 6+535 (са леве стране пута). Потребна је реконструкција прикључка овог пута, због планираног повећања радијуса хоризонталне кривине државног пута.

Осовине саобраћајница дефинисане су графичким путем у ситуационом плану са бројем темена, потребним координатама и свим елементима хоризонталних кривина. Сва потребна проширења коловоза у хоризонталним кривинама за пролазак меродавног возила

обавити на унутрашњој страни кривина. Због неусаглашености које могу настати после детаљног геодетског снимања терена за потребе даље разраде и израде техничке документације, дозвољене су мање корекције ситуационих решења, уз сагласност управљача јавног пута и власника земљишта.

Саобраћајно решење приказано је на карти детаљне разраде I.3 – „Регулација и нивелација са елементима синхрон плана“ у размери 1:1.000.

Нивелационо решење саобраћајница прилагодити што више теренским условима уз поштовање задате концепције регулације одвођења површинских вода. Попречно вођење површинских вода обезбеђују попречни падови за коловоз мин. 2,5% у правцу, за паркинге од 2,5% до 4,0% у зависности од површинске обраде и 2,0% за тротоаре. Подужно вођење воде вршиће се подужним нагибом који не смеју бити мањи од 0,5%, ни већи од 12%. Приликом нивелационог регулисања целог простора треба лоцирати сва ниска места и на њима предвидети одговарајуће пропусте, а до њих обезбедити доток површинске воде путем отворених канала.

Државни пут има коловозну конструкцију за средње тешко саобраћајно оптерећење са асфалтним застором, а све остале нове саобраћајнице имају коловозну конструкцију за лако саобраћајно оптерећење са асфалтним застором. Код димензионисања коловозних конструкција посебну пажњу треба обратити на дубину мржњења. Димензионисање коловозних конструкција извршити у фази израде техничке документације, на основу геомеханичких испитивања и предвиђеног саобраћајног оптерећења, према важећим прописима за ову област.

Све елементе попречног профила саобраћајних површина који се међусобно функционално разликују по правилу одвојити одговарајућим елементима визуелно и нивелационо. Ради безбедног одвијања саобраћаја нарочито на раскрсницама треба предвидети одговарајућу хоризонталну и вертикалну сигнализацију. На свим саобраћајницама у зони плана који служе за проточни саобраћај забранити паркирање.

Величина паркинг места на отвореном не сме бити мања од 2,5 m - 4,8 m, а ширина пролазне саобраћајнице не мања од 5,5 m. Паркирање путничких возила и аутобуса за потребе манастира мора се омогућити у оквиру комплекса манастира, у складу са правилима датим у делу IV глава 2. поглавље 2.3. одељак 2.3.1. Целина I „Манастир Милешева“.

Застор на паркинзима може бити од затрављених растер елемената или од неког другог одговарајућег материјала. На свим паркинзима оставити могућност за садњу дрвореда после сваког другог, односно трећег паркинг места у зависности од врсте саднице и теренских услова, са удаљењем од приступне саобраћајнице од најмање 4 m. Партерно и пејзажно-архитектонско уређење ускладити са условима надлежног завода за заштиту споменика културе.

2.4.1.2. Целина II „Сопотница“

Кроз подручје целине II детаљне разраде пролазе општински путеви 1 реда Л1 Пријепоље - Ивање - Сопотница - Водице - Горњи Страњани и Л19 Грачаница - Лучице – Сопотница, као и потенцијални општински пут (према Просторном плану општине Пријепоље) Л53 Кашањ - Јадовник.

Граница подручја детаљне разраде „Сопотница“ обухвата део општинског пута Л1 (ознака на картама детаљне разраде С1) у дужини од око 1.820 m, крајњи део општинског пута Л19 (С2), у дужини од око 190 m, и постојећи некатегорисани пут на катастарској парцели 1798 КО Сопотница, који чини крајњи део потенцијалног општинског пута Л53 (С и С7), у дужини од око 430 m. Осим наведених путева, у границама ове целине детаљне разраде налази се још неколико некатегорисаних и неименованих путева. Постојећи путеви немају формиране катастарске парцеле или се фактичко и катастарско стање разликују. Путеви Л 1 и Л 19, којима је целина повезана на локалну саобраћајну мрежу, у потпуности су (Л19) или делимично (Л1) асфалтирани и имају ширину коловоза од 4 m до 4,5 m.

Делимично је асфалтиран и пут који од раскрснице путева Л1 и Л19 води до сеоске школе (С3). Сви остали путеви су са застором или од туцаника или од земље. Организованих и уређених паркинг простора на нема.

Главни путеви С1 (Л1), С2 (Л19) и С3 планирани су за реконструкцију и проширење на ширину коловоза од 5,5 m, са обостраним банкинама ширине по 1,25 m и укупном регулационом ширином од 11 m. Тротоари ширине 1,5 m планирају се само на делу деонице пута С3 од раскрснице са путем С7, у зони објеката јавне намене. Дужина деоница путева који се реконструишу и на којима се планира асфалтни застор, износи укупно око 2314 m. Деонице које су означене са С1а и С2а се не планирају са асфалтним застором. Укупна дужина ових деоница је око 1342 m. Прелазе саобраћајнице С2а преко потока у зони Великог платоа решавати у виду мостића, са минималним надвишењем у односу на коловоз и околни терен неопходним да се омогући несметан проток воде и са завршном обрадом од камена. Поред наведена три пута, планира се реконструкција и регулација путева С4, С5, С6, С7 и С8 са планираном ширином коловоза од 3,5 m и двостраним банкинама ширине по 1,25 m и укупном регулационом ширином од 8 m. Дужина ових путева је укупно око 3257 m. Наведени путеви могу имати застор од туцаника или од земље. На свим путевима са коловозом ужим од 5 m кроз израду техничке документације предвидети проширења за мимоилажење.

Осовине саобраћајница дефинисане су графичким путем у ситуационом плану са бројем темена, потребним координатама и свим елементима хоризонталних кривина. Сва потребна проширења коловоза у хоризонталним кривинама за пролазак меродавног возила обавити на унутрашњој страни кривина. На слепим крајевима планиране су окретнице на којима могу да се окрену возила до 8 m дужине. Због неусаглашености које могу настати после детаљног геодетског снимања терена за потребе даље разраде и израде техничке документације, дозвољене су мање корекције ситуационих решења, уз сагласност управљача јавног пута и власника земљишта.

Саобраћајно решење приказано је на карти П.3 – „Регулација и нивелација са елементима синхрон плана“, у размери 1:2500.

Нивелационо решење саобраћајница прилагодити што више теренским условима уз поштовање задате концепције регулације одвођења површинских вода. Попречно вођење површинских вода обезбеђују попречни падови за коловоз мин. 2,5% у правцу, за паркинге од 2,5% до 4,0% у зависности од површинске обраде и 2,0% за тротоаре. Подужно вођење воде вршиће се подужним нагибом који не смеју бити мањи од 0,5%, ни већи од 12% (изузетно 15%). Делови нових или реконструисаних саобраћајница са већим нагибима могу се користити само изван зимске сезоне. Приликом нивелационог регулисања целог простора треба лоцирати сва ниска места и на њима предвидети одговарајуће пропусте, а до њих обезбедити доток површинске воде путем отворених канала.

Све нове саобраћајнице имају коловозну конструкцију за лако саобраћајно оптерећење. Банкине планирати такође са конструкцијом за лако саобраћајно оптерећење, како би могле да се користе у случају потребе за мимоилажење возила. Код димензионисања коловозних конструкција посебну пажњу треба обратити на дубину мржњења. Димензионисање коловозних конструкција извршити у фази израде техничке документације, на основу геомеханичких испитивања и предвиђеног саобраћајног оптерећења, према важећим прописима за ову област.

Све елементе попречног профила саобраћајних површина који се међусобно функционално разликују по правилу одвојити одговарајућим елементима визуелно и нивелационо. Ради безбедног одвијања саобраћаја нарочито на раскрсницама треба предвидети одговарајућу хоризонталну и вертикалну сигнализацију. На свим саобраћајницама у зони плана који служе за проточни саобраћај забранити паркирање.

Планом је одређено пет локација мањих јавних паркиралишта. Паркинг 1 се налази уз пут С3, у близини планинарског дома, и на њему је могуће остварити око 28 паркинга места за путничке аутомобиле и 4 паркинг места за аутобусе, уз окретање аутобуса континуалном

вожњом. Паркинг 2 се налази на крају пута С1, у близини слапова Сопотнице, и на њему је могуће остварити око 16 паркинга места за путничке аутомобиле. На паркинзима са подужним паркирањем уз пут С1 и С3 могуће је остварити око 21 паркинг место. Укупан број планираних јавних паркинг места на целој локацији је 65 за путничке аутомобиле и 4 паркинг места за аутобусе.

Величина паркинг места не сме бити мања од 2,5 m + 5 m (изузетно 2,4 m - 4,8 m), ширина пролазне саобраћајнице не мања од 6 m (изузетно 5,5 m), а величина паркинг места код подужног паркирања не сме бити мања од 2 m - 5,5 m. Паркирање путничких возила за појединачних грађевинских парцела решавати на самим грађевинским парцелама.

Застор на паркинзима може бити од затрављених растер елемената или од неког другог одговарајућег материјала. На свим паркинзима оставити могућност за садњу дрвореда после сваког другог, односно трећег паркинг места у зависности од врсте саднице и теренских услова, са удаљењем од приступне саобраћајнице од најмање 4 m.

2.4.2. Инфраструктура

Постојеће и планиране мреже и објекти инфраструктуре приказани су на картама детаљне разраде – листови I.3 (размера 1:1000) и II.3 (размера 1:2500), под називом „Регулација и нивелација са елементима синхрон плана“.

Позиције инфраструктурних водова дате на ситуацији и карактеристичним пресецима су илустративне и могу се по потреби мењати приликом израде техничке документације, с тим да су минимална растојања и дубине обавезујући.

У коридору државног пута, паралелно вођење инфраструктурних мрежа по правилу планирати на удаљености од најмање 3 m од крајње тачке попречног профила – ножице насипа пута, или спољашње ивице путног канала за одводњавање.

Услови за укрштање инсталација са државним путем су:

- да се укрштање врши искључиво управно на пут, механичким подбушивањем испод тупа пута, у прописаној заштитној цеви, која мора бити постављена на целој дужини између крајњих тачака попречног профила пута, увећана за по 3 m са сваке стране;
- укрштање надземног високонапонског далековаода са државним путем предвидети по могућности под углом од 90°; изузетно је дозвољено одступање у складу са важећим техничким прописима. Планирани далековод мора бити трасиран тако да не угрожава нормално одвијање и безбедност саобраћаја у складу са важећим законским и техничким прописима и нормативима који регулишу ову материју, и условима надлежних институција;
- минимална дубина инсталација и заштитних цеви испод пута износи, у зависности од конфигурације терена, од 1,35 m до 1,5 m од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви;
- минимална дубина инсталација и заштитних цеви испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) износи, у зависности од конфигурације терена, од 1,2 m до 1,35 m од коте дна канала до горње коте заштитне цеви;
- укрштање планираних инсталација удаљити од укрштаја постојећих инсталација најмање 10 m;
- стубове далековаода и стубне трафостанице предвидети изван заштитног појаса државних путева, у појасу контролисане градње, поштујући ширину заштитног појаса. У случају да је висина стуба већа од прописане ширине заштитног појаса пута, стубове предвидети на минималној удаљености за висину стуба предметног далековаода од спољне ивице земљишног појаса државног пута;
- обезбедити ваздушни простор (сигурносну висину високонапонског електровода) изнад коловоза, рачунајући од горње коте коловоза државног пута, до ланчанице при најнеповољнијим температурним условима, са предвиђеном механичком или електричном заштитом.

За све предвиђене интервенције и инсталације које се воде кроз земљишни појас (парцелу пута) државног пута потребно је обратити се управљачу државног пута за прибављање услова и сагласности за израду пројектне документације за изградњу и постављање истих у складу са важећом законском регулативом.

Уобичајена ширина зоне за енергетске каблове износи 0,7 m, док ширине зона за остале инсталације зависе од капацитета тих инсталација и расположивог простора. У оквиру расположиве зоне, енергетски каблови се распоређују по ширини и дубини. Полагање енергетског кабла паралелно са зидом или темељем врши се на растојању од најмање 0,3 m.

Најмања дубина укопавања у земљу за планиране подземне водове је:

- електроенергетски каблови ниског напона 0,5 - 0,8 m;
- електронске комуникације 0,4 – 0,8 m;
- водовод 1,4 - 1,8 m;
- канализација 1,4 - 2,0 m.

Најмањи хоризонтални размаци између паралелних водова су:

- електронске комуникације - електроенергетски кабл ниског напона 0,5 m
- електронске комуникације - водовод 0,8 - 1,0 m;
- електроенергетски кабл ниског напона - водовод 0,5 m;
- водовод - канализација 0,4 - 1,5 m.

2.4.2.1. Водовод

Целина I „Манастир Милешева“

У овој целини нема изграђене јавне водоводне мреже. Снабдевање водом врши се локално, из водозавата на реци Косачанки, процењене издашности око 17 m³ на дан и запремине око 20 m³, одакле се вода гравитационо цевоводом доводи до резервоара запремине око 60 m³, из којег се снабдева манастира Милешева.

Постојеће стање се задржава до стицања услова за прелазак на нови јавни јединствени водоводни систем за читаво подручје општине Пријепоље, предвиђен дугорочним програмом развоја (водоводна инфраструктура и мрежа – водозахвати, резервоари, црпне станице, цевоводи).

Водоводне цеви планирати у јавној површини ван државног пута. Водоводни систем треба опремити довољним бројем затварача, испуста и осталим арматурама потребним за његово лако одржавање и правилно функционисање, а такође обезбедити довољне количине и довољан притисак за санитарне и противпожарне потребе.

На планираној водоводној мрежи неопходно је предвидети противпожарне хидранте Ø80 на међусобном растојању максимално 50 m. Хидранти треба да буду видно обележени и постављени тако да буду увек приступачни.

Целина II „Сопотница“

У овој целини нема изграђене јавне водоводне мреже. Снабдевање водом врши се локално, из неколико водозавата на врелима Сопотнице, одакле се вода гравитационо индивидуалним цевоводима или цревима доводи до потрошача. Вода се узима са 5 места а најстабилнији режим и најбољи квалитет воде има врело на Великом платоу, чија је процењена средња издашност 2590 m³ на дан. Пречници цевовода, којих има преко 15, износе углавном 1/2", два су 3/4" и један 1" а њихов максимални укупни капацитет (пропусна моћ) је 5-6 l/s. Постојећи водозахвати су направљени пре доношења Уредбе о заштити Споменика природе „Слапови Сопотнице“, којом је забрањено каптирање извора и врела у непосредном изворишту Сопотнице.

Постојеће стање се задржава до стицања услова за прелазак на јединствени водоводни систем (водоводна инфраструктура и мрежа – водозахвати, резервоари, црпне станице,

цевоводи) за читаво подручје општине Пријепоље, предвиђен дугорочним програмом развоја. Прелазно решење планира се у две фазе:

1. У првој фази планира се изградња резервоара на катастарској парцели 1244 КО Сопотница, на оријентационој коти 1035 m н.в, који ће се снабдевати гравитационо из постојећих каптажа на врелима Десне реке и у близини катастарске парцеле 1561 КО Сопотница (тзв. „Школски извор“), уз пут С 5. Резервоар димензионисати на основу потреба пожарне и санитарне потрошње воде. Из резервоара кроз коридоре јавних саобраћајница развести водоводну мрежу до потрошача, у циљу рационализације и побољшање еколошких и санитарних услова, заменом постојећих неусловних цевовода заједничким цевоводима одговарајућег пречника и јединственим трасама. Прикључни-дистрибутивни цевовод је минималног пречника ДН110 (ПЕХД ПЕ-100);
2. У другој фази планира се изградња потисног цевовода који би снабдевао резервоар водом из постојеће каптаже на врелу на Великом платоу. Црпна станица планира се на катастарској парцели 1466 КО Сопотница, у доградњом девастираном објекту старе воденице који се планира за пренамену и реконструкцију, или на резервној хипсометријски и у другом погледу погодној и прихватљивој локацији.

По изградњи јединственог система водоснабдевања за општину Пријепоље, укидају се све локалне каптаже извора.

Постојећа изворишта и површински и подземни водотоци не смеју се угрозити хидротехничким интервенцијама.

Водоводне цеви планирати у оквиру регулације јавних саобраћајница. Водоводни систем треба опремити довољним бројем затварача, испуста и осталим арматурама потребним за његово лако одржавање и правилно функционисање, а такође обезбедити довољне количине и довољан притисак за санитарне и противпожарне потребе.

На планираној водоводној мрежи неопходно је предвидети противпожарне хидранте Ø80 на међусобном растојању максимално 50 m. Хидранти треба да буду видно обележени и постављени тако да буду увек приступачни.

2.4.2.2. Канализација

У целини I „Манастир Милешева“ не налази се ни један објекат јавне канализационе мреже. Дугорочним програмом развоја, предвиђена је изградња фекалне канализационе инфраструктуре на коју ће бити прикључен и комплекс манастира. До изградње јавне фекалне канализације обавезно користити водонепропусне септичке јаме, без прелива. Дозвољено је пречишћавање отпадних вода биолошким пречишћивачима који гарантују Ib класу пречишћене воде, и упуштање пречишћених отпадних вода у природне реципијенте – водотоке.

У целини II „Сопотница“ нема објеката јавне канализационе мреже. Постојећи објекти и групације објеката регулишу своје отпадне воде локално одвођењем у сенгрупе изграђене на парцели. Постојећи сенгрупи су већином водопропусни. У њима се врши само таложњење а отпадна вода се без пречишћавања процеђује у терен. С обзиром на просторни распоред објеката и групација објеката, имајући у виду конфигурацију терена, нема услова за формирање централног канализационог система евакуације отпадних вода. Решење евакуације и пречишћавања отпадних воде вршити где је могуће коришћењем гравитационог локалног канализационог система. Обавезно је сакупљање отпадних вода у водонепропусну септичку јаму-сенгруп без прелива. Изван граница режима II степена заштите природе дозвољено је пречишћавање отпадних вода биолошким пречишћивачима који гарантују Ib класу пречишћене воде, и упуштање пречишћених отпадних вода у природне реципијенте – водотоке.

Атмосферске воде одвести гравитационо у природне реципијенте, који су топографски предиспонирани за пријем свих површинских вода. За воде сакупљене са

саобраћајница и платоа пре упуштања у поток предвидети претходно примарно пречишћавање. Није дозвољено уводити атмосферске воде у фекалну канализацију.

2.4.2.3. Електроенергетска инфраструктура

Постојећи садржаји на подручјима детаљне разраде плана снабдевени су електричном енергијом и повезани на електроенергетску мрежу надземним водовима.

У целини I „Манастир Милешева“ налази се трафо-станица 10(20)/0,4 kV „Милешева“, снаге 50 kVA, прикључена на надземни 10(20) kV далековод који се налази ван обухвата детаљне разраде. Овакав начин снабдевања електричном енергијом се задржава, уз обавезу каблирања електроенергетских водова. Потребно је изместити стубну трафостаницу у планирану зону С3 у оквиру намене манастирска улазна зона – „гостионичарска целина“.

Јавно осветљење решавати кроз израду техничке документације за партерно и пејзажно-архитектонско уређење комплекса.

Кроз целину II „Сопотница“ (крајњи северозападни део обухвата) пролазе надземни далеководи 35 kV и 10(20)/0,4 kV. Уз раскрсницу општинских путева Л11 и Л19 (ознаке саобраћајница у овом плану С1 и С2) налази се стубна трафо-станица снаге 50 kVA, из које је разведена надземна нисконапонска мрежа до потрошача у обухвату ове целине детаљне разраде. Планира се замена постојеће стубне трафо-станице новом, снаге 250 kVA. Постојеће надземне нисконапонске водове каблирати, а све планиране постављати подземно. Све нисконапонске водове водити кроз коридоре јавних саобраћајница. Подземне кабловске водове користити и за напајање јавног осветљења, које се планира у коридорима јавних саобраћајница.

2.4.2.4. Електронске комуникације

Целина I „Манастир Милешева“ је повезана на мрежу фиксне телефоније, а услугу пружа „Телеком Србија“ а.д. Оптички привод за „Радио Милешева“ одваја се од трасе магистралног оптичког кабла Пријепоље - Нови Пазар (која прати пут ДП ПА реда број 200 Пријепоље - Манастир Милешева), западно од границе детаљне разраде и улази у обухват детаљне разраде пратећи трасу наведеног пута.

У границама ове целине детаљне разраде не планира се изградња нове инфраструктуре електронских комуникација. Дозвољено је повећање капацитета постојећег оптичког привода, постављањем новог оптичког кабла у исту цев поред постојећег оптичког кабла за „Радио Милешева“.

Није дозвољена изградња нових базних станица и антенских стубова у обухвату целине I детаљне разраде. ланираном изградњом нових базних станица на територији овог просторног плана, побољшаће се покривеност сигнаlima мобилних мрежа, која је сада лоша у обе целине детаљне разраде.

Крајњи северозападни део обухвата целине II „Сопотница“ повезан је на мрежу електронских комуникација постојећим бакарним каблом, док остали део обухвата нема изграђену фиксну мрежу електронских комуникација.

Дозвољава се реконструкција постојеће мреже у оквиру постојећег коридора. Дуж свих планираних саобраћајница, у коридору ширине 0,5 m, са одговарајућим прелазима, могућа је изградња нове подземне инфраструктуре електронских комуникација – кабловске канализације, односно полагање подземних цеви за постављање и заштиту електронских комуникационих каблова. Улични кабинети са мултисервисним платформама и другом опремом за децентрализацију мреже могу се постављати на јавној површини, у регулацијама постојећих и планираних саобраћајница, на местима где постоје просторне и техничке могућности, уз сагласност управљача јавног пута, и управљача СП „Слапови Сопотнице“.

Оператор јавне електронске комуникационе мреже, самостално или у сарадњи са власником/корисником парцеле, одређује тачну локацију концентрације (простор/просторија за смештај опреме), начин изградње (outdoor или indoor), капацитет, као и место прикључења на електронску комуникациону мрежу кроз израду техничке документације.

Могуће је постављање базних станица на објектима и новим антенским стубовима изван граница режима II степена заштите природе, као и изградња Wi-Fi приступних тачака и приводних каблова до тих тачака. Оператор јавне електронске комуникационе мреже, самостално или у сарадњи са власником/корисником парцеле, одређује њихове будуће локације, кроз израду техничке документације.

2.4.3. Гробље

У обухвату целине I „Манастир Милешева“ налази се једно, а у обухвату целине II „Сопотница“ три постојећа *гробља*. Гробља припадају месним заједницама Косатица, односно Сопотница, које њима управљају и на њима није забрањено сахрањивање.

Гробље у целини I „Манастир Милешева“ налази се у границама Ia зоне заштите природног простора (околине) око непокретног културног добра, непосредно уз постојећу деоницу пута Милешево – Аљиновићи, те се овим планом предлаже његово затварање и конзервација, уз одговарајуће пејзажно-архитектонско уређење које се утврђује кроз израду урбанистичког пројекта, а у складу са условима надлежног завода за заштиту споменика културе.

Гробља у целини II „Сопотница“ се уређује и користи у складу са одредбама из постојећих планских докумената општине Пријепоље, условима надлежног комуналног предузећа и важећим прописима, до евентуалног доношења општинске одлуке о њиховом затварању, након чега их је потребно конзервирати, уз одговарајуће пејзажно-архитектонско уређење.

2.4.4. Просторна целина „Слапови Сопотнице“

Површине јавне намене *просторна целина „Слапови Сопотнице“*, планира се у целини II детаљне разраде „Сопотница“. Чини је простор у непосредном окружењу врела и слапова Сопотнице, чије су постојеће намене пољопривреда и шума. Овај простор се планира као површина посебне јавне намене у циљу бољег управљања, заштите и презентације природних вредности. У оквиру ове намене забрањена је било каква изградња и пољопривредна производња. Дозвољено је ограничено и контролисано уклањање шумске и жбунасте вегетације за потребе презентације бигрених тераса и водопада и уређења простора за рекреативне намене. Дозвољене су минималне интервенције на слаповима испод Великог платоа, који се могу натурално уредити и користити као купалиште. Дозвољено је и уређење пешачких стаза, мањих видиковаца, одморишта (постављање „урбаног“ мобилијара) и спортских садржаја (школска ферата, зиплајн), а за све интервенције и радове обавезна је израда урбанистичких пројеката. Интервенцијама у простору и постављањем „урбаног“ мобилијара не смеју се угрозити визуре на слапове Сопотнице. Препоручује се расписивање конкурса за дизајн мобилијара и визуелних комуникација. Обавезна је употреба природних материјала (дрво, камен) у природној боји, и дозвољена је примена метала, као конструктивног елемента или детаља, у мат завршној обради. Забрањена је примена PVC-а, а бетон је дозвољен само за фундирање.

2.4.5. Култура

Површине јавне намене са наменом *култура* планирају се у целини II „Сопотница“, у зони старих воденица и ваљарица (до сада идентификовано њих деветнаест у делу горњег тока Сопотнице у границама детаљне разраде), које формирају специфичан музеј на

отвореном. Ова јавна намена планира се у циљу заштите вредних остатака народног градитељства и омогућавања њихове реконструкције и поновне употребе. Воденице и ваљарице могу се користити за своју основну намену и у сврху презентације нематеријалног културног наслеђа – воденичарског заната. Дозвољена је пренамена појединих објеката у инфо-пунктове односно визитор центре, галерије, атељеа, сувенирнице, а као пратећи компатибилан садржај дозвољено је и угоститељство.

Дозвољени су радови на реконструкцији постојећих објеката и остатака објеката, у складу са условима надлежног завода за заштиту споменика културе. Воденица која се налази на катастарској парцели 1466 КО Сопотница, девастирана неодговарајућом доградњом, планира се за реконструкцију и доградњу, уз пренамену у мултифункционални објекат – инфо-пункт (мини визиторски центар) са пратећим садржајима (кафе, сувенирница, тоалети, црпна станица водовода, по потреби трафо-станица, водена турбина снаге до 5 kW за локалну, некомерцијалну употребу), уз обавезу израде урбанистичког пројекта.

2.4.6. Образовање

Површине јавне намене са наменом образовање налазе се у целини II „Сопотница“ – постојећа Основна школа „Душан Алексић“, издвојено одељење Основне школе „Бошко Буха“ из Ивања.

Дозвољени су радови на одржавању, санацији, адаптацији и реконструкцији постојећег објекта, у циљу модернизације и побољшања услова коришћења. Дозвољено је уређење спортских терена и дејег игралишта, уз обавезу израде урбанистичког пројекта. Важно је у будућности сачувати јавну функцију овог објекта који може имати више намена (едукација, презентација, култура, здравство, социјална заштита, сервис грађана и посетилаца и сл.)

2.4.7. Спорт и рекреација

Површине јавне намене са наменом спорт и рекреација налазе се у целини II „Сопотница“ – постојећи планинарски дом „Сопотница“, капацитета око 35 лежајева, који је изградио Планинарски клуб „Камена Гора“ из Пријепоља, управљач Споменика природе „Слапови Сопотнице“ на темељима напуштене и руиниране зграде старе основне школе.

Дозвољени су радови на одржавању, санацији, адаптацији, реконструкцији и доградњи постојећег објекта, у циљу модернизације и побољшања услова коришћења. Дозвољено је постављање вештачке стене. Правила грађења утврђују се кроз израду урбанистичког пројекта.

2.4.8. Водотоци

Водотоци у целини I „Манастир Милешева“ – реке Милешевка и Косачанка – делимично су регулисани. Дозвољавају се радови на њиховој потпуној регулацији, за шта је потребно урадити одговарајућу техничку документацију и прибавити сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе, будући да се налазе у зони Ia заштите природног простора (околине) око непокретног културног добра.

Водотоци у целини II „Сопотница“ – саставнице и притоке реке Сопотнице – уређују се природно и забрањено је њихово преграђивање и регулација осим за потребе рада воденица и ваљарица, научног истраживања и обнављања процеса стварања бигра и бигрених тераса, као и ради њиховог премошћавања планираним саобраћајницама и заштите природних и изграђених објеката од штетног дејства вода. Забрањено је каптирање извора.

2.5. Урбанистички услови и правила грађења за површине осталих намена

На подручју у границама детаљне разраде овог плана, важе мере и режими заштите природног простора (околине) око непокретног културног добра и споменика природе. Мере заштите природног простора око непокретног културног добра манастира Милешева дате су у делу III глава 2. „Заштита непокретних културних добара“, а режим заштите споменика природе „Слапови Сопотнице“ дат је у делу III глава 1. поглавље 1.1.2. „Режими заштите природе у границама СП ‘Слапови Сопотнице’“.

Врста и намена објеката који се могу градити или су забрањене у целинама детаљне разраде утврђене су у делу IV глава 2. поглавље 2.3. „Планирана намена простора и врста и намена објеката“.

2.5.1. Целина I „Манастир Милешева“

С обзиром да се манастир Милешева налази у статусу заштићеног непокретног културног добра утврђеног за споменик културе од изузетног значаја, правила за реконструкцију, доградњу и адаптацију постојећих објеката и правила за изградњу нових објеката (положај објеката на грађевинској парцели, индекс заузетости, висина објеката, правила за архитектонско обликовање) одређују се у складу са условима надлежне институције за заштиту споменика културе. За потребе изградње нових објеката обавезна је израда урбанистичких пројеката. Услови за формирање грађевинске парцеле исти су као за целину II „Сопотница“.

2.5.2. Целина II „Сопотница“

Услови за формирање грађевинске парцеле

Положај парцеле утврђен је регулационом линијом у односу на површину јавне намене и разделним границама парцеле према суседним парцелама. Овим планом утврђују се регулационе линије, односно, издвајају се површине јавне намене од површина осталих намена. Међне линије између парцела осталих намена, као и између парцела које припадају истој јавној намени (саобраћајне површине и сл.), одређују се у поступку спровођења Плана, кроз израду пројеката парцелације и препарцелације, у складу са правилима из овог плана и важећом регулативом.

Грађевинска парцела мора имати приступ јавној саобраћајној површини, који може бити непосредан или посредан (преко интерне, сукорисничке, саобраћајне површине која није јавна, уз обавезно решене имовинско-правне односе).

Грађевинска парцела има облик који омогућава изградњу објекта у складу са решењима из плана, правилима струке и важећим техничким прописима. Новоформиране парцеле треба да имају облик што ближе правоугаонику или трапезу, са бочним међама управним на регулациону линију, а одступања су могућа изузетно, у циљу прилагођавања терену или затеченој парцелацији.

Дозвољава се деоба катастарских парцела до минимума утврђеног овим планом, ради корекција затечене парцелације у циљу формирања грађевинских парцела оптималних величина и облика за изградњу објеката у складу са решењима из Плана, правилима о грађењу и техничким прописима, као и ради обезбеђења саобраћајних и других инфраструктурних коридора.

Дозвољава се формирање нове грађевинске парцеле спајањем делова две или више катастарских парцела под условом да новоформирана парцела није мања од минимума утврђеног овим планом за поједине намене. Мање парцеле могуће је формирати само за објекте инфраструктуре

Уколико су на једној катастарској парцели планиране две или више намена, обавезна је израда пројекта парцелације и деоба парцеле.

Најмања дозвољена површина грађевинске парцеле је 5 а. Најмања ширина парцеле у зони изградње је 12 m. Најмања ширина фронта грађевинске парцеле је 3,5 m. Постојећи објекти који се налазе на парцелама које не испуњавају прописане услове, не могу се дограђивати.

Положај објеката на парцели

Грађевинска линија се утврђује овим планом у односу на регулациону линију и представља линију до које је дозвољено грађење основног надземног габарит зграде. Грађевинске линије дефинисане су на карти детаљне разраде I.3 – „Регулација и нивелација са елементима синхрон плана“ у размери 1:2500.

Површина дела грађевинске парцеле на којој се може вршити извођење грађевинских радова – зона грађења – одређена је грађевинским линијама, минималним растојањима од бочних и задњих граница парцеле и индексом заузетости.

Ниједан део приземља објекта не сме бити испред регулационе линије. Уколико се грађевинска и регулациона линија не поклапају, испред грађевинске линије дозвољене су отворене спољашње степенице до нивоа приземља, ненакривене терасе у нивоу приземља и рампе за возила или пешаке, на растојању не мањем од 1,2 m од регулационе линије.

Објекти се по правилу постављају као слободностојећи.

За међусобна растојања објеката и растојања објеката од граница парцеле примењују се правила из важећег Правилника о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу. Изузетно, мања растојања, условљена постојећим стањем изграђености, обликом парцела и морфологијом терена, могу се утврдити кроз израду урбанистичког пројекта, уз сагласност суседа. Прописана растојања и грађевинске линије не односе се на објекте нискоградње и уређење терена, уколико њихова висина не прелази максималну дозвољену висину оgrade.

Индекс заузетости

Највећи дозвољени индекс заузетости је 30%.

Висина објеката

Максимална дозвољена висина новог и реконструисаног објекта је 3,5 m (од коте приземља до венца/стрехе), а максимална висина слемена 7 m (од коте приземља). Постојећи објекти који не одговарају планираним параметрима не могу се реконструисати нити дограђивати, већ само санирати, адаптирати и одржавати. Кота приземља је највише 1 m од коте терена на месту улаза у објекат.

На свим грађевинским парцелама дозвољена је изградња подрума. Изградња сутерена је дозвољена само на теренима у нагибу већем од 15%.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На свим грађевинским парцелама дозвољена је изградња више објеката у функцији планиране или компатибилне намене, као и помоћних и пратећих објеката, уз поштовање правила грађења и максимално дозвољених урбанистичких параметара.

За међусобна растојања објеката и растојања других објеката на парцели од граница парцеле важе иста правила као за главни објекат.

Битан елемент дворишта ситних породичних газдинстава чине традиционални објекти за складиштење финалних пољопривредних и прехранбених производа. Кошеве за кукуруз,

амбаре и друга складишта треба градити од природних материјала, ослањајући се при томе на примере добре пољопривредне праксе на локалном нивоу, и чување естетских и функционалних вредности локалног градитељског наслеђа.

Осим поштовања техничко-технолошких и хигијенско-санитарних стандарда, којима се обезбеђује ефикасно обављање стајских радова и добробит животиња (капацитет простора, осветљење, температура, влажност ваздуха и сл.), при подизању нових, односно адаптацији, доградњи и реконструкцији постојећих зграда за смештај стоке и других економских и помоћних објеката сеоских домаћинстава важе и следећа правила:

- зид са отворима треба да буде удаљен најмање 8 m од зида суседног стамбеног објекта;
- минимална удаљеност зида са отворима износи 4 m од границе суседне парцеле, а зида без отвора 3 m; изузетно, у просторно ограниченим двориштима минимална удаљеност објекта са зидом без отвора може да износи 1.5 m од границе парцеле, уколико наспрам стоји објекат сличне намене с истим карактеристикама.
- стајњак се одлаже на плоче са бетонском или бетоном повезаном каменом подлогом, са оквиrom висине 20 cm; у случају држања стоке без простирке потребно је изградити водонепропусне јаме за осоку/гнојевку;
- минимална површина ђубришне плоче треба да износи 3,5 m², а минимална запремина јаме за течно гнојиво 3,0 m³ по једном условном грлу стоке; и
- обавезно се морају спречити неповољни хигијенско-санитарни утицаји објекта за одлагање и чување чврстог и течног стајског ђубрива на квалитет живљења у окружењу, применом норматива који су изнети у табели 10.

Табела 8: Минимална удаљеност складишта стајског ђубрива од других објеката (у m)

Врста објекта	Затворени резервоари за течно ђубриво, мерено од отвора за вентилацију	Отворени резервоари запремине до 200 m ³ и плоче за стајњак
Бунари, водоизворишта и сл.	50	50
Све врсте водотока и других површинских вода	10	10
Стамбени објекти	15	30
Границе суседних грађевинских парцела	4	4
Складишта општег типа	5	10
Складишта за житарице и сточну храну	5	5

Минимална растојања бунара и других живих извора воде, рачунајући од њихове осовине, су:

- од границе парцеле – 5 m;
- од регулационе линије пута – 7,5 m;
- од стајских зграда с непропусним подом и повезаних с њима непропусних плоча за одлагање стајњака, јама за осоку, силојама, непропусних септичких јама и других економских објеката изграђених према правилима санитарне заштите вода – 15 m;
- од испуста за стоку с тврдом подлогом – 5 m; и
- од постојећих пољских тоалета, оцедних септичких јама, слободних испуста за стоку и других расутих извора загађивања подземних вода – минимално 20-25 m.

Услови за обнову и реконструкцију објеката

Постојећи објекти могу се задржати, уколико одговарају планираној намени и начину коришћења простора. Дозвољава се њихова доградња, реконструкција, адаптација или санација, као и замена новим објектима по потреби, у оквиру услова датих овим планом. Ако постојећи објекти на грађевинској парцели не одговарају условима из овог плана, дозвољени су само радови на текућем и инвестиционом одржавању, санацији и енергетској санацији тог објекта. Реконструкција таквих објеката дозвољена је само у виду прилагођавања спољног

изгледа објекта амбијенту. Изузетно, постојећи објекти који прелазе планирану грађевинску линију могу се дограђивати, под условом да дограђени део не прелази преко планиране грађевинске линије.

Услови за оградивање

Дозвољава се оградивање дворишта и окућница сеоских домаћинстава. Дозвољено је преграђивање функционалних целина у оквиру грађевинске парцеле (разграничење стамбеног и економског дела парцела). Ограде морају бити претежно од дрвета, традиционалног типа, а дозвољена је примена металних елемената, посебно за економска дворишта. Нису дозвољене зидане нити бетонске ограде.

Ограда, стубови ограде и капије морају бити на грађевинској парцели која се ограджује. Изузетно, када постоји писана сагласност суседа, могу се постављати на међу суседних грађевинских парцела. Ограда објекта на углу саобраћајница, својом висином и материјализацијом не сме да угрожава прегледност раскрснице. Капије на регулационој линији не смеју се отварати на споља, ван регулационе линије.

Није дозвољена изградња потпорних зидова, виших од највеће дозвољене висине ограде, на граници парцеле. Уколико је неопходно извршити нивелацију и каскадирање терена уз примену потпорних конструкција виших од највеће дозвољене висине ограде, за њих важе правила о растојању од суседних парцела и објеката иста као за саме објекте.

Обезбеђивање приступа парцели и простора за паркирање возила

Свака грађевинска парцела мора имати приступ на јавну саобраћајну површину. Приступ се по правилу остварује непосредно, целом ширином фронта парцеле. Изузетно, приступ се може остварити преко приступног пута у оквиру саме грађевинске парцеле и посредно, преко интерне, сукорисничке, саобраћајне површине која није јавна. Минимална ширина приступног пута и интерне сукорисничке саобраћајне површине је 3,5 m.

За паркирање возила корисника простора у оквиру грађевинске парцеле, мора се обезбедити паркинг место на предметној грађевинској парцели. Нормативи за одређивање броја паркинг места су 1 ПМ / 50 m² нето корисне површине објекта, или 1 ПМ / 1 стамбена јединица за становање руралног типа, односно 1 ПМ / 2 смештајне јединице за туристички смештај.

Минимални степен опремљености инфраструктуром

Грађевинска парцела мора имати прикључак на електроенергетску инфраструктуру, као и решено водоснабдевање, одвођење отпадних вода и евакуацију отпада.

Правила архитектонског обликовања

Архитектонско обликовање објеката треба да буде савремено, у духу народног градитељства. Волумен и габарит објекта прилагодити условима окружења, водећи рачуна о очувању предела. Архитектура објеката треба да тежи високим естетским дометима. Није дозвољена примена архитектуре историјских стилова нити псеудостилских елемената.

Посебну пажњу посветити избору материјала за финалну обраду фасадних равни, водећи рачуна о њиховом квалитету, трајности, боји и текстури, пажљивом и ненападном избору боја на фасади. Примењени материјали морају бити природни и могу се применити: дрво, малтерисана фасада бојена у бело и камен; зидови подрумских етажа, сутерена или подзида који су видни, обрађују се облогом од камена. Кровни покривач је шиндра (по правилу дрвена, изузетно, керамичка) или бибер цреп. Материјализација свих објеката на парцели мора бити међусобно усклађена, а архитектонским облицима, употребљеним

материјалима и бојама мора се тежити успостављању естетски јединствене визуелне целине у оквиру грађевинске парцеле.

Није дозвољена примена рвс фасадне столарије. Није дозвољено произвољно постављање спољашњих јединица клима-уређаја на фасадама, без одговарајући обликоване „маске“. У пројектима објеката одредити позиције спољашњих јединица клима-уређаја.

Нису дозвољени мансардни и лучни кровови. Највећи дозвољени нагиб косог крова је 40°; изузетно може бити и већи, уколико је већи нагиб кровова постојећих суседних објеката. Висина назитка није ограничена, уз услов да се поштује максимална висина венца дата у правилима грађења. Нису дозвољене кровне баце.

2.6. Смернице за спровођење плана у границама детаљне разраде

Планска решења овог Просторног плана за подручје у границама детаљне разраде представљају основ за:

- издавање акта надлежног органа за све планиране радове, осим изградње нових објеката, у целини детаљне разраде I „Манастир Милешева“;
- издавање акта надлежног органа за све планиране радове на постојећим грађевинским парцелама у целини II детаљне разраде „Сопотница“, изван граница споменика природе „Слапови Сопотнице“;
- утврђивање јавног интереса и спровођење поступка експропријације;
- израду пројеката парцелације и препарцелације;
- израду урбанистичких пројеката за изградњу објеката у границама целине I детаљне разраде „Манастир Милешева“, који морају обухвати целу детаљну намену или зону; и
- израду урбанистичких пројеката у целини II детаљне разраде „Сопотница“ за све планиране радове у границама споменика природе „Слапови Сопотнице“ и за све планиране радове на новим грађевинским парцелама изван граница споменика природе „Слапови Сопотнице“.

По потреби, дозвољена је измена планских решења у обухвату детаљних разрада израдом планова детаљне регулације са циљем кориговања регулација јавних саобраћајних површина и регулација водотока, на основу одговарајуће техничке документације.

Препоручује се спровођење јавног конкурса за дизајн мобилијара и визуелних комуникација у целини II детаљне разраде „Сопотница“.

Обавезно је да се пројектом парцелације/препарцелације за локације које се састоје из више катастарских парцела обухвати цела локација.

За потребе израде техничке документације обавезно је:

- снимити постојећу вегетацију (стабала) и унети је у геодетску подлогу, уз обавезу задржавања квалитетног зеленила и заштићених групација шумског дрвећа;
- извршити теренска геомеханичка истраживања на локацији и урадити елаборат о геотехничким условима изградње.

За све планиране интервенције, пре израде техничке документације, неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних органа, организације и јавних предузећа у складу са законом.

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Имајући у виду принципе и препоруке Просторног плана Републике Србије, националних стратегија и европских политика у области одрживог социо-економског и просторног развоја, заштите природе и културних добара, одређен је оквир имплементације Просторног плана као подручја на којем ће се плански, систематски и трајно чувати и унапређивати природне и културно-историјске вредности три заштићене целине од изузетног, националног и међународног значаја (клисуре Милешевке, манастира Милешеве и изворишта Сопотнице) и уз државну помоћ и свесрдно залагање локалне самоуправе и локалних заједница извршити одговарајуће инфраструктурно опремање целог планског подручја, пре свега у циљу развоја одрживог туризма и пољопривреде, демографског снажења и бољег саобраћајног повезивања.

Кључни учесници у имплементацији Просторног плана, у складу са својим надлежностима и делокругом рада су републички ресорни државни органи, јавна предузећа и установе, посебне организације и општина Пријепоље. По потреби, у имплементацију Просторног плана ће се укључити и други меродавни и заинтересовани субјекти као што су Епархија Милешевска, удружења грађана, суседне јединице локалне самоуправе и организације исламске верске заједнице.

Поред наведених учесника неопходно је анимирати и организовати учешће других актера у остваривању овог Просторног плана, у првом реду власнике непокретности, привредна предузећа, асоцијације произвођача и друге потенцијалне инвеститоре и носиоце развоја.

Управљање заштитом, развојем и уређењем простора у складу са планским решењима и правилима утврђеним Просторним планом подразумева развој информационих и мониторинг система и унапређење контролних система у различитим областима, које ће у складу са законом обезбедити:

- Министарство надлежно за послове заштите животне средине, Завод за заштиту природе Србије и управљачи заштићених природних подручја, одржавањем и обнављањем на терену обележја заштићених подручја и просторних јединица са различитим режимима заштите и њихових граница, спровођењем мера заштите установљених актами о проглашењу, праћењем стања и вођењем законом предвиђене евиденције природних вредности и ефеката примене мера и режима заштите природе односно заснивањем географског информационог система о наведеним садржајима, даљим истраживањима и учешћем у дефинисању политике просторног развоја и презентације природних вредности и културних добара;
- Министарство надлежно за послове културе, Републички завод за заштиту споменика културе, Завод за заштиту споменика културе Краљево, у сарадњи са Епархијом Милешевском по питању заштите манастира Милешеве и Заводом за заштиту природе Србије по питању заштићене околине културних добара, праћењем стања заштићених културних добара и ефеката примене мера и режима заштите, даљим истраживањима утврђених и евидентираних културних добара и учешћем у дефинисању политике просторног развоја и презентације културних добара;
- Министарство надлежно за шумарство (Управа за шуме), у сарадњи са ЈП „Србијашуме”, Ловачким савезом Србије и локалном самоуправом успостављањем информационог и мониторинг система о шумама, дивљачи и ловству;
- Министарство надлежно за интегрално планирање развоја туризма, у сарадњи са општинском управом, формирањем информационог система о туризму и утицајима

туризма на животну средину активностима, садржајима и осталим елементима туристичке понуде;

- Управа општине Пријепоље спречавањем противправне (нелегалне) изградње, посебно појачаним надзором на терену и ефикаснијом сарадњом са управљачима заштићених подручја СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”;
- Управа општине Пријепоље, преко својих јавних предузећа и у сарадњи са управљачима заштићених подручја, ефикаснијом организацијом комуналних услуга и појачаним надзором над радом тих предузећа и стањем комуналних објеката, приоритетно прикупљања и одношења отпада из зона заштите и туристичко-рекреативних пунктова и зона на подручју Просторног плана.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план се спроводи, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, на следећи начин:

А) Директно:

- 1) Издавањем акта надлежног органа за све планиране радове, осим изградње нових објеката, у целини детаљне разраде I „Манастир Милешева”;
- 2) Издавањем акта надлежног органа за све планиране радове на постојећим грађевинским парцелама у целини II детаљне разраде „Сопотница”, изван граница споменика природе „Слапови Сопотнице”;
- 3) Издавањем акта надлежног органа у складу са мерама заштите за одговарајуће режиме заштите природе датих у делу III, поглавље 1. „Заштита природних вредности” за СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице” изван граница целине II детаљне разраде „Сопотница”;
- 4) Утврђивањем јавног интереса и спровођењем поступка експропријације за планиране површине јавне намене, у границама целине I „Манастира Милешева” целина II „Сопотница” детаљне разраде;
- 5) Израдом пројеката парцелације и препарцелације, у границама целине I „Манастира Милешева” целина II „Сопотница” детаљне разраде.

Б) Индиректно:

- 1) Израдом урбанистичког плана за заштићени природни простор (околину) око непокретног културног добра манастира Милешева, ван обухвата целине I детаљне разраде;
- 2) Израдом урбанистичког плана за део насеља Сопотница, ван обухвата целине II детаљне разраде;
- 3) Израдом урбанистичког плана за планирани пут Милешевка - Хисарцик - Каћево - Милошев До - Аљиновићи;
- 4) Израдом урбанистичких пројеката за изградњу објеката у границама целине I детаљне разраде „Манастир Милешева”, који морају обухвати целу детаљну намену или зону;
- 5) Израдом урбанистичких пројеката у целини II детаљне разраде „Сопотница” за све планиране радове у границама споменика природе „Слапови Сопотнице” и за све планиране радове на новим грађевинским парцелама изван граница споменика природе „Слапови Сопотнице”;
- 6) Применом и разрадом планских решења овог просторног плана у другим просторним плановима подручја посебне намене;
- 7) Применом и разрадом планских решења овог просторног плана у планским документима општине Пријепоље.

2.1. Смернице за спровођење Просторног плана у другим планским документима и однос према донетим планским документима

Важећи плански документи донети до дана ступања на снагу овог просторног плана, примењују се на следећи начин:

1. Не примењује се Просторни план општине Пријепоље („Службени гласник општине Пријепоље”, број 3/2011.) у границама СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”, као и на подручју детаљних разрада овог просторног плана за манастир Милешеву (целина I) и Сопотницу (целина II);
2. Примењује се Просторни план подручја посебне намене Увац („Службени гласник РС”, бр. 83/10”) у делу зоне III заштите изворишта водоснабдевања језера „Увац”, на подручју КО Аљиновићи;
3. Примењују се Просторни план општине Пријепоље („Службени гласник општине Пријепоље”, број 3/2011.) и План генералне регулације Пријепоља и Бродарева („Службени гласник општине Пријепоље”, бр. 5/2014 и 6/2014.) ван граница СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”, као и ван детаљних разрада овог просторног плана за манастир Милешеву (целина I) и Сопотницу (целина II).

На површинама на којима се преклапају зоне заштите културних добара и природе, примењује се строжији режим заштите и коришћења простора.

Надлежни орган општине Пријепоље донеће одлуку и покренути поступак усаглашавања (измене и допуне) донетих планских докумената са овим просторним планом, у року који не може бити дужи од две године од дана доношења овог планског документа.

По потреби, дозвољена је измена планских решења у обухвату детаљних разрада изразом планова детаљне регулације са циљем кориговања регулација јавних саобраћајних површина и регулација водотока, на основу одговарајуће техничке документације.

Општина Пријепоље покренуће израду урбанистичких планова за:

1. Заштићену околину манастира Милешева ван обухвата детаљне разраде за целину I;
2. Део насеља Сопотница ван обухвата детаљне разраде за целину II и СП „Слапови Сопотнице”,
3. Планирани пут Милешевка-Хисарцик-Каћево-Милошев До-Аљиновићи.

2.2. Смернице за спровођење просторног плана у секторским плановима и програмима

Спровођење и разраду планских концепција, решења и пропозиција утврђених Просторним планом у секторским плановима и програмима у складу са законом обезбеђују:

- 1) Завод за заштиту природе Србије и министарство надлежно за послове заштите животне средине, изразом студије заштите или друге неопходне документације и предлога акта о заштити/проглашењу подручја у изворишту Сопотнице и клисуре односно изворишта Милешевке у новим, знатно проширеним границама, којима ће се обухватити већи делови планина Златар и Јадовник и успоставити непрекинута пространа еколошка целина са низом заштићених подручја од изузетног значаја, од Таре (преко Мокре Горе, Златибора, Увца, Златара-Милешевке, Сопотнице, Озрен-Јадовника) до Камене Горе.
- 2) Републички завод за заштиту споменика културе, Завод за заштиту споменика културе Краљево и Музеј из Пријепоља систематским и детаљним истраживањима археолошких локалитета, градитељског наслеђа, посебно објеката народног градитељства и другог културног блага;
- 3) Управа за шуме, ЈП „Србијашуме”, Епархија Милешевска и управа општине Пријепоље, ревизијом основа газдовања државним шумама, изразом основа газдовања манастирским шумама и програма газдовања шумама сопственика;

- 4) Јавно предузеће „Путеви Србије” надлежно за управљање државним путевима, у сарадњи са надлежном службом општине Пријепоље, усклађивањем средњорочних и годишњих програма изградње, рехабилитације и одржавања државних путева.

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Приоритетна планска решења и пројекти одређени су у складу са основним циљем обезбеђења просторних услова за одрживи развој подручја посебне намене, који ће се заснивати на заштити, унапређењу и коришћењу природних вредности и културних добара, развоју туризма, спорта и рекреације и функционалној интеграцији у шире окружење.

Приоритетна планска решења и пројекти су:

- Реконструкција и доградња пута Милешевка-Алиновићи,
- Изградња и опремање визитор/образовног центра у Сопотници;
- Израда пројекта основног система пешачких и бициклистичких стаза, које повезују Сопотницу и Милешевку, као и околна места и планине (Пријепоље, Увац, Златар, Јадовник);
- Израда пројекта уређења улазног дела клисуре Милешевке, предвиђеног планом управљања специјалног резервата природе, елементима саобраћајне и рекреативне инфраструктуре;
- Израда пројекта санитарно безбедног и биолошки исправног рада хранилишта Кашан за некрофаге животиње и медведе, изнад локалитета Равниште у клисури Милешевке;
- Израда пројекта уређења заштићеног подручја Сопотнице, предвиђеног планом управљања споменика природе, елементима саобраћајне и рекреативне инфраструктуре;
- Израда студије заштите комплекса воденица и ваљарица у Сопотници као културног добра и пројекта њиховог обнављања;
- Израда пројекта заједничког - јединственог водовода/водоснабдевања подручја споменика природе у Сопотници;
- Израда пројекта појачања водотока Средњег врела (довођењем одређених количина воде из Леве и Десне реке) и уређења водотока на Великом платоу;
- Израда пројекта реконструкције воденице у вишефункционални објекат намењен сервисирању потреба посетилаца од стране управљача заштићеног подручја (воденица, инфо-центар, јавни тоалет).

Приоритет у реализацији имају следећи започети пројекти:

- Завршетак уређења простора старог града Милошевац у Хисарцику, укључујући завршетак и одржавање стазе до испосница/пећинских цркава;
- Обележавање места и објеката са својствима и вредностима културних добара у оквиру заштићене околине манастира Милешева;
- Уређење одговарајућих извора (крај стаза и путева, на одмориштима), у натуралном стилу, уз редовне анализе хигијенске исправности воде.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

За остваривање планских концепција, решења и пропозиција Просторног плана најзначајнија је примена основних мера и инструмената имплементације, и то:

Планско-програмске мере и инструменти имплементације:

- Израда и редовно доношење планова управљања заштићених подручја СРП „Клисура реке Милешевке” и СП „Слапови Сопотнице”, на начин и са садржајем утврђеним законом и актима о проглашењу;
- Израда измена и допуна Просторног плана општине Пријепоље;
- Израда програма развоја туризма подручја посебне намене.

Административно-правне и организационе мере и инструменти имплементације (уз претходно дефинисане препоруке за унапређење институционално-организационе подршке):

- обезбеђење мера појачаног надзора урбанистичке и грађевинске инспекције ради контроле режима коришћења, уређења и заштите простора у зонама заштите природних вредности и културних добара;
- оглашавање и информисање становника са планског подручја од стране стручних служби општине Пријепоље о планским решењима и режимима коришћења, уређења и заштите простора, као и информисање о правима и обавезама власника и корисника обухваћених непокретности и пружање других потребних обавештења у вези са спровођењем Просторног плана.